

AD TIT. VII.

DE TRANSLATIONE
EPISCOPI, (VEL ELECTI.)

TRACTATUS VII.

OHERET hic Titulus cum præcedentibus. Tractat generaliter de Translatione Episcoporum, vel consecratorum; vel electorum, & confirmatorum tantum, nondum tamen consecratorum: de quibus specialiter statim in duobus primis capp. huius tit. agitur. In titulis præcedentibus de Postulationibus & de Electione sæpiùs mentio fit Translationis, vt attigimus in *iii. de Postulationibus*: item in *tit. de Electione* sæpè occurrit mentio Translationum *cap. 2. 4. & 13.* quod desumptum est ex *epistola 14. libri 5. Registri Innocentij III.* nondum editi; in qua iura Translationum, his verbis exponuntur. *Nobilem virum, Philippum Ducem Suanie monentis, vt se prædicto Archiepiscopo non opponat, quominùs Moguntinam Ecclesiam, tam in spiritualibus, quàm in temporalibus salubriter valeat gubernare: alioquin cum nullus Princeps Episcoporum Translationi se vnquam præsumpserit immiscere, Ecclesiasticam libertatem in hoc, & Sedis Apostolicæ dignitatem, qua à Prædecessoribus nostris ad nos hæcenus emanauit, nullatenus patiemur infringi: qua de re infra videbimus.*

Quin & aliquando concurrunt simul Postulatio, & Electio, & Translatio, vt in *eleganti specie cap. 40. de Electionibus*; quam post explicationem *capitulorum huius tit.* subiiciemus.

Hunc verò ordinem sequemur. Incipiemus à iure veteri. Progressum, & immutationem subdemus. Desinemus in explicatione vsus, tam Gallicanæ, quàm aliarum quarundam Ecclesiarum.

AD TRANSLATIONES, & mutationes Sedium, pertinent antiqui canones multi. Sed primus omnium occurrit *can. 15. Concilij Nicæni*, cuius sententiam explicat factum* egregium Eusebij Pamphili Cæsareæ Episcopi, qui noluit transferri Antiochiam, licet à Populo peteretur, & Imperatoris Constantini, & Episcoporum gratiâ niteretur. Obiecit scilicet *dictum can. 15. Concilij Nicæni*, in Concilio quodam Antiochiæ celebrato, paulò post Concilium Nicænum, ante aliud Concilium ibidem celebratum, quod vulgò in *Encensis* appellatur, & ante Sardicense, *Sozom. lib. 2. cap. 18.* Theodoretus *ni lib. 3. de eius*

Origo, & progressus Translationum, in Ecclesia Occidentali & Orientali.

* De quo vide *las Constanti.*

vita cap. 57. 58.
59. & 60.

lib. 1. cap. 22. Niceph. lib. 8. cap. 45. sub finem. [In eo priori Concilio Antiocheno cum prævalerent Ariani, Eustathius Antiochenus Episcopus depositus est, & in exilium eiectus sub Constantino, ac deinde iterum in exilium pulsus sub Constantio. Quin & in eius locum, cum Eusebius Pamphili in Sedem Antiochenam transferri recusasset, suffectus quidam Euphronius. Qui quidem Eustathius tertio tandem Bisyam Thraciæ relegatus est à Valente. Plura quippe Eustathij exilia distinguenda sunt. Quare fallitur Baronius, qui Eustathium vult depositum, & eiectum fuisse sub Constantio, non sub Constantino. Tria namque exilia passus est Eustathius, sub Constantino, sub Constantio, & sub Valente. Aduerte verò Eusebium lib. 3. de vita Constantini cap. 57. & seq. ne ipsius quidem nominis Eustathij per odium meminisse. De quo Eustathio vide Athanasium pag. 547. & 629. tomo 1. & quæ ad Philostorgium notauit Gothofredus pag. 14. 48. & 50. & in notis pag. 60. 61. 62. 155. & 165.] Græci porro Interpretes dictum canonem 15. Concilij Nicæni, non intellexerunt liquidò.

Ad firmandam & sancendam illius can. 15. obseruationem, videntur iterum promulgati can. 1. & 2. Concilij Sardicenis.

Hoc cap. 2. iterum explicatur ad calcem huius Tractatus.

Ex hoc cap. 2. desumptum est est cap. 2. supra de Electione, quod ad Electiones non pertinet, sed ad Translationes Sedium: quibus iunge canonem 17. Concilij Ancyranum can. 16. 18. & 21. Concilij Antiocheni, & can. 5. Concilij Chalcedonensis, iuncta omnino Actione xi. eiusdem Concilij: & canonem 17. & 18. Synodi in Trullo; quorum plerique referuntur à Gratiano Causa vi. Quest. 6. can. 19. 25. 26. 27. & passim: ex quibus colligimus, Concilio Nicæno, & Sardicensi, generaliter & absolutè, omnes Sedium mutationes, Translationes, & migrationes fuisse prohibitas: non tantum Episcopis; sed etiam Presbyteris & Diaconis. Sardicensi autem grauiori sanctione, & pœna coërcitas, in odium maximè Arianorum, qui crebris mutationibus, & Translationibus, eo tempore, omnes Orientis Ecclesias perturbabant; tum ambitione, tum auaritia ducti; tum etiam, ut hæresim suam latius spargerent: exemplum secuti ducis Eusebij, qui primùm Beryti Episcopus; deinde Episcopatum Nicomediæ; postea Constantinopolis ambiuit & obtinuit, ope Imperatoris Constantij, apud quem gratia plurimum valebat.

Eudoxij putà, Demophili & aliorum, de quibus vide historiam Philostorgij, & eius Dissertationes pag. 382. & 385. Itemque Habertum in Pontificali Ecclesia Græca, vbi de Electionibus sub Const. nt. e.

QUIN ETIAM depositis Episcopis Orthodoxis, aliquando relegatis, imò & necatis, in eorum Episcopatus transferebant Ariani suarum partium Episcopos: ut constat ex Epistola Synodi Alexandrinæ, relata ab Athanasio in 2. Apologia de Fuga sua, & in epistola ad vitam solitariam degentes tom. 1. quibus adstipulantur, post diligentem causæ cognitionem, Episcopi Concilij Sardicenis, in Synodicalibus Epistolis Græcè & Latinè editis, præcipuè sub finem; in quibus etiam pœnam grauissimam dicti canonis 2. in Eusebium, & aliquot Arianos, communi sententia Patrum pronunciatam reperimus. Ita Patres loquuntur in Synodica Græca, ἐνεταυεν τὸν μόνον ἀγνὸς Ἐπισκοπὸς μὲν εἶναι, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἑσθίαν ἀγνὸς κατὰ τὴν ἑσθίαν. in Latina, quam conuincunt authenticam, separari ab Ecclesia Catholica, & alienis esse à no-

AD LIB. I. DECR. TIT. VII. DE TRANSL. EPISC. (VEL ELEC.) 173
mine Christiano. Quod & in dicto can. 2. ne Laicam quidem communio-
nem habere.

Quare frustra *Auxilius, Autor M. S. quem ex Bibliotheca Papyrij Mas-*
foni nactus V. C. Andreas Du Chesne, benignè nobis communicavit, in Trac-
tatu, quem scripsit eo tempore Leoni Nolano Episcopo, tam ad de-
fendendam causam Formosi Romani Pontificis, quàm Ordinatorum
à Formoso, qui translatus fuerat è Portuensi Ecclesia in Romanam;
in illo, inquam, Tractatu frustra Osium increpat, & tanquam No-
uatianum traducit, & reliquos Episcopos, quorum communi con-
sensu canones illi fuerant editi. Nam in Conciliis Romæ, & Rauen-
næ habitis, eodem tempore, sub Ioanne IX. in ipsius Formosi causa,
nominatim probantur illi canones, & verba referuntur; illa maxi-
mè, quæ notauit Auxilius, non solus, sed & alij multi, & pars
maxima Interpretum ad d. capitulum 2. de Electione; cuius cap. 2.
interpretationem in fine huius Tractatus subiiciemus. Verba Pa-
trum in causa Formosi hæc sunt. Quia necessitatis causa, de Por-
tuensi Ecclesia Formosus, pro vita merito, ad Apostolicam sedem pro-
uectus est; statuimus, & omnino decernimus, ut id in exemplum nul-
lus assumat: præsertim cum sacri canones hoc penitus interdican-
t, & præsumentes tanta feriant ultione, ut etiam in fine Laicam eis prohi-
beant Communionem.

Antiochenæ vero Synodi canones, non abscissè & generaliter,
Translationes omnes & mutationes reiiciunt, sed cum temperamen-
to aliquo. Referuntur & Nicæni, & Antiocheni canones in Synodo
Romana anni 853. sub Leone IV. in depositione Anastasij, Presbyte-
ri Cardinalis Tituli sancti Marcelli; cuius mentio in cap. 2. *infra de*
Cleric. non resid. qui & Leo IV. Antiochenos canones probauit, can.
1. *Dist. xx.* vt alio loco ostendimus.

Notandum tamen Synodum Antiochenam, in qua illi canones edi-
ti, habitam fuisse ab Orientalibus tantùm Episcopis Semiarianis: Ariani: imò ex
nullos ex Occidente interfuisse. In qua Synodo depositus Athanasius, 97. triginta sex
& multi canones oblique compositi, tam in Athanasium, quàm in tantùm Aria-
alios Orthodoxos: quibus postea Patres Sardicenses canones con- nismo infecti
trarios ediderunt; vt ex hoc articulo, & ex comparatione canonum adfuerunt, Iu-
vtriusque Synodi colligere facile est; potissimum verò ex Nice- lius in *epist. ad*
phoro *lib. 9. Histor. Eccles. cap. 13. pag. 701.* Nec alia solutio quæren- *Orientalis, A-*
da videtur: pugnant enim manifestissimè canones Antiocheni, cum thanasius *apc-*
Sardicensibus. *logia 2.* Et Hi-
larius de Syno-

dis, Synodum Sanctorum vocat Antiochenam, & Basilium, qui interfuit, sanctissi-
imum virum. Postea tamen sententiam mutauit Hilarius. Vide infra, vbi de origine &
causa dissidij inter Orientalem Ecclesiam & Occidentalem.

Et quidem meritò improbatas fuisse Translationes omnes illo tem- Translationum
pore, iudicabit, quicumque perpendet tumultus, & turbas ex depo- abusus sicut in
sitionibus, Translationibus, & mutationibus Episcoporum exortas; Occidentali, ita
maximè in dicto Concilio Antiocheno. Qua de re vide Socratem *lib. & in Orienta-*

tali Ecclesia frequenter refert
Allatius de Ecclesia Occidentalis & Orientalis consensione p. 1147. & seq.

2. cap. 5. & 6. & Sozomenum lib. 3. cap. 4. & 5. & ex his conflata *Tripartitam*, & Nicephorum.

Sicut autem Occidentis Episcopi Antiochenos canones in plerisque respuebant; ita Orientis Episcopi Sardicenses canones non admittebant facile.

Quinetiam non multò post Sardicense Concilium, Gregorij Sasimorum primùm Episcopi, vt ipse Gregorius docet *epist.* 42. in Sedem Constantinopolitanam Translatio, licet ex iustâ causâ, & communi decreto plurium Episcoporum, improbata tamen fuit à plerisque Episcopis, in Concilio Constantinopolitano I. vt ex Socrate, & Sozomeno discimus. Et ex *Catalogo Constantinopolitanorum Episcoporum*, apud Leunclauium in *iure Orientali*, nominatim Ægyptios Episcopos eam improbasse constat: imò & Occidentales in Italiæ Synodo habitâ post Synodum Constantinopolitanam, cui præerat Ambrosius. Ita enim loquuntur Patres in Synodicâ. *Reuera aduertebamus Gregorium nequaquam, secundum traditionem Patrum Constantinopolitana Ecclesia sibi Sacerdotium vindicare.* De spontaneâ abdicatione Gregorij Nazianzeni, ex ipsius scriptis, vide quæ plenissimè collegit illustrissimus Baronius ad annum 381. num. 53. 54. 55. & seq. Adversarij Gregorij allegabant canones Nicænæ & Sardic. Synodi, quibus indistinctè omnes Translationes prohibebantur: quos canones Ecclesia Gallicana olim agnovit, & retulit in Concilio Arelatensi IV. *can. 13. Nullus cuiusque ordinis Clericus, non Diaconus, non Presbyter, non Episcopus, quacumque occasione faciente, propriam relinquat Ecclesiam; sed omnimodis excommunicetur, aut redire cogatur.*

Epistola Concilij Italiæ ultima, in appendice Codicis Theodosiani.

Ex iusta causa Translationes factas comprobabat Nazianzenus in *versibus Scholio* 155. pag. 1343. *tom. 2. in notis.*

FVERIT HÆC VERA, & simplex Conciliorum dictorum sententia. Temporibus necessitati, & imminentibus periculis, accommodata est postea indulgentia quædam; vt tam secundum Antiocheni Concilij canones, quàm vsum veterem, ante Nicænam Synodum aliquando vsurpatum, ex iustâ causâ, Translationes admitterentur; causâ diligenter cognitâ, quoties necessitas, vel vtilitas Ecclesiarum flagitaret. Alioquin reiciebatur, & ad priorem Sedem, tanquam fugitiuus retrahebatur, Liberatus in *Breviario cap. 21. Petentibus Principibus, vt Anthimum Papa (Agapetus) in salutatione & communicatione susciperet: ille fieri inquit posse, si se libello probaret Orthodoxum, & ad Cathedram suam revertere. Impossibile esse aiebat, Translatitium hominem in illâ Sede permanere.* Vide *Nov. 42. de Depositione Anthimi.*

Causæ autem cognitio habebatur, in Concilio perfecto, siue pleno, *πληρῆς Συνοδος*, id est totius Prouinciæ, præsentem Metropolitanum, secundum canones Antiochenos supra citatos: quos notandum fuisse confirmatos, *canone 5. Concil. Calchedonensis, si comparetur cum Actione XI. & XII. eiusdem Concilij, in quâ recitati sunt dicti canones Antiocheni, in causâ Stephani & Bassi, & secundum illos pronunciatum.*

Eadem œconomix, seu dispensationis ratione, rectè Iuo Carnotensis, in *Prefatione* doctissima Decreti ait, *Romanos Pontifices, Translationes, quæ districtè Apostolicis, & Canonicis sanctionibus prohibita ante fuerant, maiori Ecclesie utilitati consulentes, fieri permisisse.* Rectius, & sincerius, vt censet ex his, quæ diximus, quàm Balsamo, & Græci recentiores, qui com-

menti sunt distinctionem, inter *ἐπιθεσιν Inuasionem*, *μεταθεσιν Mutationem*, & *μεταθεσιν Translationem*. Nec enim ex canonum verbis distinctio potest elici.

Accommodata tamen est posterioribus canonibus: nec tantum ab Interpretibus Græcis, & Latinis; sed etiam multis *Epistolis Pontificum*, & Conciliis comprobata fuit.

Quamuis tandem hæc ita constituta sint, & vsu recepta; non tamen sine grauissimis controuersis huiusmodi Translationes, contra Canones admissæ fuerunt. Exemplum insigne supra retulimus de Gregorio Nazianzeno, cuius Translationem improbatam fuisse, tam ab Occidentalibus, quam ab Episcopis Ægyptiis diximus: ideo ab Ægyptiis, quia sicut Meletius Patriarcha Antiochenus è Sasimorum Episcopatu Gregorium, Nazanenum dictum transtulerat Constantinopolim; ita & [Petrus,] * Maximum quendam Episcopum Constantinopolitanum ordinauerat. Videntur Socrates *lib. 5. cap. 5. in fine, & cap. 7.* vbi Interpres non intellexit hæc verba, *ὡς ἐν ἐπιθεσιν*. Ita vertit, *quod fines Dioceseos sua transfiliisset* Gregorius, translatus Sasimis Constantinopolim. Idem Socrates *cap. 8. eiusdem libri 5.* vim dictionis satis exprimit aperte; & *canon 2. Concilij Constantinopolitani*: quibus adde Sozomenum *lib. 7. cap. 9. Catalogum Patriarch. Constant. in Lure Orientali Leunclavij*, & Nicephorum *lib. 12. c. 10. 11. & 13.* Tripartita etiam *historia* fallitur in illa dictione, *ἐπιθεσιν*. Per factionem tamen non tantum Ægyptiorum, sed etiam quorundam Occidentalium, quorum non semel supercilium perstringit, queritur sæpius hæc omnia peracta Gregorius Nazianzenus, & Canonum Nicænorum, & Sardicensium autoritatem non obscure eleuat, mentem, & sententiam potius, quam verba inspiciens; sicut & Meletius, qui Gregorium transtulerat, Socrates *lib. 5. cap. 7. & 8.* apertius Theodoret. *lib. 5. cap. 8.* Sozom. *lib. 7. cap. 7. & Nicephorus lib. 12. cap. 10. & 11.* Sasimorum Episcopum ordinatum fuisse Gregorium diximus ex eius *epistola 42. & plenius, versibus de vita sua*; Nazianzi nunquam; sed tantum in Episcopatu Nazianzeno, patris sui Gregorij Adiutorem fuisse, rectè aduersus vetustum errorem illustrissimus Baronius probauit *Tomo 4. Annal. ad annum 3711 num. 106. & 107.*

Iterum eadem controuersia renouata est in Translatione Procli, qui prius Cyzicenus fuerat Episcopus. Bis enim petita fuerat, & tandem obtenta. In qua obtinenda notandum Celestini autoritatem plurimum valuisse, vt docet Socrates *lib. 7. cap. 34. 35. & 40. & ex eo Nicephorus*: cui tamen loco ut veritas constet; ponendum est, Celestini litteras scriptas fuisse statim post depositionem Nestorij, ante Maximiani Ordinationem, qui prælatus est Proclo ab illis Episcopis, qui obiciebant Proclo canones supra expositos, quibus Translationes prohibebantur: mortuo verò Maximiano, Theodosij Iunioris autoritate & gratiâ: qui prudentior factus, ob primam repulsam, repentinam Electionem, & Translationem Procli fieri curavit, ut superiori titulo diximus; nondum humato Maximiano. Qua in re Celestini, licet demortui, litteras & autoritatem obtendit Theodosius. Hæc vera videtur mens Socratis, quam etiam expressit Nicephorus *lib. 14. cap. 37. & 39.*

Nec tamen inficiandum, ante Gregorium & Proclum, multos Epi-

Non transtulerat; quandoquidem nunquam Sasimis sedit: imò ea nec salutavit. Vide infra ad *cap. 2. de Electione, circa initium.*

* Supra pag. 140.

Procli propriè loquendo Translatio nulla fuit. Destinatus enim Cyzico à Sisinio Episcopo Constantinopolitano, à Cyzicenis admissus non est, nec sedit vnquam, Socrates *lib. 7. cap. 28.*

scopos, per vniversum orbem, iustis ex causis, fuisse translatos. Refert aliquos Socrates *lib. 7. cap. 55.* & ex eo *Historia Tripartita*, ex qua Auxilius in *Tractatu speciali, de Formosi Translatione*, Burchardus *lib. 1. cap. ult.* Iuo in *prafatione Decreti*, & Anteri, [supposita] *epistola can. 34. Causa VII. Quest. 1.* quæ & refertur in *epistola Adriani II. ad Synodum Duziacensem tomo 3. Conciliorum Gallie.*

Multò plura exempla addiderunt Anonymus Autor in *Iure Orientali* Leunclauij, & Nicephorus *Ecclestrastica historia lib. 14 cap. 39.* qui & in fine meminit *Epistola Anteri*, & Calixti Romani Episcopi in *suis Decretis cap. 2.* ita enim legendum; malè apud Nicephorum, *Celestinus in suis Decretis*: locus integer extat apud Gratianum *can. 39. dicta Causa VII. Quest. 1.*

Norandum tamen, falsam esse, & suppositam Anteri Epistolam. Quod enim ait, Eusebium de quadam parua ciuitate, Apostolica autoritate, mutatum fuisse Alexandriam, falsum est. Nullus enim inter Alexandrinos Patriarchas eo nomine appellatur in *Catalogo*, qui in fine Theodoreti *historia* subiicitur, in *MS.* Nec reperitur in fine *Chronologia* Nicephori. Præterea Eusebius, cuius meminit, fuit Signifer Arianæ factionis. Ita enim nominatur ab Hieronymo, in *supplemento Chronici* Eusebij; quem in Concilio Antiocheno in locum depositi Athanasij, Episcopum Alexandrinum Ariani constituerant. Sed cum intelligeret, se non acceptum fore Alexandrinis, recusauit Episcopatum Alexandrinum, & in Emisenum Translatus est. In *dicta* verò *epistola* præposterè fingitur ab Emisa Translatus Alexandriam. Præterea ista Translatio post Anterum mortuum facta est; nempè sub Iulio Pontifice: nec Apostolica autoritate, sed Eusebij tunc Constantinopolitani Episcopi. Felicis autem Translatio Ephesum, cuius *dicta Epistola* meminit, incognita est. Clausula vero illa, *autoritate huius sanctæ Sedis*; & in fine, *non tamen sine Sacrosanctæ Sedis Romanae autoritate*, insititia est, & desideratur, tam in *dicta epistola* Hadriani apud Burchardum *lib. 1. cap. 77.* quàm apud Iuonem *parte 5. Decreti cap. 183.* & Nicephorum: quod & Romani Correctores notarunt. Legitur simpliciter, *Sacerdotum, & Populorum Concilio Translatus est Episcopus.* Falsæ similiter videntur meritiò Calixti II. & Pelagij II. *epistole*, quæ referuntur in *eadem Causa, & Questione.* Vide Socratem *lib. 2. Historia Ecclesiastica cap. 6.* & ex eo Nicephorum *lib. 9. cap. 5.* Erroris causam dedit Pseudanthero *Tripartita*, quæ *lib. 4. cap. 9.* generaliter, *Eusebium cognomento Emisenum, constituerunt Episcopum in Alexandria*; quasi fuisset Episcopus Emisenus, priusquam transferretur Alexandriam.

Ex locis itaque supra citatis, & ex *canonibus 30. 35. & 37. Causa VII. Quest. 1.* Colligimus progressum huius iuris, qui est huiusmodi Ante Nicænum Concilium, circa mutationes, & Translationes Episcoporum, & Clericorum, iure incerto utebatur Ecclesia: quoniam ad constituendam, firmandam, & propagandam fidem, plurimum conducebant huiusmodi Translationes: quo referenda exempla Petri, qui ex Antiochia, se transtulit Romam; Narcissi Episcopi Hierosolymitani, qui non tantum transtulit alterius Ecclesiæ Episcopum, sed etiam sibi

sibi in Episcopatu sociam coniunxit, teste Eusebio *lib. 6. cap. 9. Ecclesiastica Historia.*

Quæ duo postea canonibus Nicænis prohibita fuerunt, 8. *in fine*, 15. & 16. Multa enim primis sæculis, diuinâ gratiâ, & dispensatione fiebant, quæ deinde in exemplum trahi non oportere, docuerunt pericula de nouo emergentia, vt supra ostendimus.

Postea modus certus impositus est Translationibus. Admissæ fuerunt iustis ex causis, propter utilitatem, vel necessitate Ecclesiarum, causa prius cognita in pleno Concilio Prouinciæ, Metropolitanò præfente, & totiùs Prouinciæ Episcopis, ad petitionem eorum, quibus ius eligendi competeat.

Procedente tempore, Patriarchæ primùm confirmandi, deinde faciendi Translationes potestatem, consuetudine, & longo vsu sibi vindicauerunt. Huiusmodi Translationum, à singulis Patriarchis, intra fines sui Patriarchatus exempla passim occurrunt, locis citatis, longè ante schisma inter Ecclesiam Occidentis, & Orientis.

Potiori ratione Romanus Pontifex, qui reliquis Patriarchis præsidet, similem in suo Patriarchatu auctoritatem exercuit ab antiquo. In suo inquam Patriarchatu, qui latissimè patet; aded vt non tantùm Occidentem, sed etiam vtrumque Illyricum, Occidentale & Orientale contineat. In vtriusque Illyrici prouinciis Sedis Apostolicæ vices Thessalonicensis Episcopus gerebat.

Est autem Thessalonica, Macedonia primæ, siue Consularis, Metropolis; quæ postea cum multis aliis Prouinciis, à Sede Apostolica, [licet ei subiecta ab anno Domini 378.] auulsa fuit, potentia & auctoritate Imperatorum Constantinopolitanorum, qui Patriarchæ Constantinopolitano attribuerunt: sicut antiquæ *Notitia Græcorum* notauerunt, & Miræus in *Notitia Episcopatum Orbis Christiani*; cautè tamen legendus, quia sæpè labitur: iunge Leunclauium in *Iure Orientali* pag. 101. & Sirmondum in *Propemptico parte 2. cap. 10.*

Adde Leonem Allatum *lib. de Consensione Occidentalis & Orientalis Ecclesia pag. 181. & 182. & inter*

addenda pag. 1365. & seqq. ex MS. Concilio Romano sub Bonifacio II. anno Christi 530.

Ex his constat, Translationem Perigenis à Patrensi Ecclesia in Anno circiter Metropolim Corinthum, cuius Socrates, & alij supra citati meminerunt; à Romano Pontifice factam fuisse: intellige, *Iure Patriarcho.* 420. Acta illius Translationis, & Contradictionis vide apud eundem Allatum pag. 1371. & seq.

Quod verò Socrates, & post eum reliqui, narrant de auctoritate Celestini in Translatione Procli Constantinopolitani Patriarchæ, confirmat, auctoritatem summam, qua potiores fuerunt reliquis omnibus Patriarchis, Romani Pontifices. Ne tamen dicas confirmatam fuisse à Celestino * Translationem Procli. Nam, vt supra docuimus, ante factam Translationem decesserat Celestinus. * Celestinus de transferendo Proclo nihil scripsit, sed Translationes Episcoporum aliquando vtiliter fieri posse censuit: quod auctoritate fuisse potiore non arguit.

Hoc amplius. Confirmat Pontificis auctoritatem Translatio Germani, Cyzici primùm Helleſponti Metropolitanam, ad Sedem Constantinopolitanam, auxilio Artemij, ſiue Anaſtaſij Imperatoris: quod exemplum refert Auxilius *Tractatu de Translationibus cap. 22.* Addit Auxilius Decretum ipſum Translationis à Michaële Presbytero Apocriſtario, ſiue Reſponſali Romanæ Eccleſiæ pronunciatum fuiſſe. Deſumpſit ex *Historia Miſcella lib. 20. cap. 23.* in quo Decretum ipſum Translationis, notatu digniſſimum inferitur. *Electione, & approbatione religioſiſſimorum Presbyterorum, & Diaconorum totius venerabilis Cleri, ſacrique Senatus, & amantiſſimi Chriſti Populi, diuina gratia tranſtulit, &c.* Ita vt, per quos fieret Electio, per eodem etiam & Translatio. Additur tamen in fine. *Facta eſt præſens Translatio in præſentia Michaëlis, & reliquorum Sacerdotum, & Præſulum, ſub Artemio Imperatore anno Chriſti 730.*

Facta Translatio anno Chriſti 715. Pulſus à Leone Germanus anno 730. menſe Ianuario.

Quo vero iure Græci recentiores in Translationibus uſi fuerint, vide quæ Zonaras, & præcipuè Baſamo notant ad *can. 15. Nicænum, inter omiſſa, in Appendice editionis Pariſienſis pag. 110. ad can. 14. & 15. Apoſtolorum, maximè ad canonem 16. Antiochenum;* ubi Baſamo, notat, *Imperatorum auctoritate, & mandato opus fuiſſe.* Pluribus exemplis confirmat Nicephorus *lib. 14. cap. 39. in iure Orientali Leunclauij cap. de Translationibus ſub finem pag. 193.* Quibus adde, ſi lubet, *Constantinum Harmenopulum in Breuiatione canonum tit. 4. in Iure Orientali pag. 5.* ubi & refert *Synodicam Michaëlis Oxitæ Patriarchæ Constantinopolitani ſub Emanuele Comneno.*

Maneat itaque, iure veteri & nouo Translationes in Oriente factas fuiſſe, vel Metropolitanorum auctoritate, vel Patriarcharum: adhibitam præterea fuiſſe Imperatorum auctoritatem, præſertim in Maiorum Eccleſiarum, Metropolitanarum ſcilicet, & Patriarchalium Translationibus: quod & ſupra, Theodoſij Iunioris, in Procli, & Artemij, ſiue Anaſtaſij exemplis, in Germani Translationibus, docuimus.

Vide ſupra pag. 87.

Non hæc uoluit Iulius, cuius epistoletiam exeat, ſed auxit Socrates *lib. 3. cap. 13.* Blondellus.

Tandem poſt varias & longas mutationes, omnes omnino Translationes per uniuerſum orbem Pontifices Romani vindicauerunt; eo iure, quo maiores omnium Eccleſiarum Cauſas ad Sedem Apoſtolicam referendas eſſe contendunt: imò & Canones, & Concilia; generaliter, ad ſtatum Eccleſiæ pertinentia quælibet negotia, abſque Romani Pontificis conſenſu, tractari non poſſe Iulius Pontifex acerrimè propugnauit, contra Orientales Episcopos Antiochiæ conuocatos, ſub Constantio, in cauſa Athanaſij.

Origo & cauſa primi diſſidij, inter Occidentalem, & Orientalem Eccleſiam.

IMO IPSVM Athanaſium, & reliquos Episcopos depoſitos in Synodo Antiochena, ſuis Eccleſiis; cauſa cognita, *inconſultis Orientalibus, & contradicentibus reſtituit, auctoritate propria.* Socrates *lib. 3. cap. 11. & 13.* Sozomenus *lib. 2. cap. 7. & 9.* Nicephorus *lib. 9. cap. 8. & 9.* quo nullus extat inſignior, & illuſtrior locus *, ad probandam ſummi Pontificis, in uniuerſa Eccleſia poteſtatem, & auctoritatem, quæ poſtea Sardiceni * Concilio pleniffimè confirmata fuit *can. 3. 4. & 7.* contradicentibus tamen Orientalibus. Hæc prima & antiquiſſima occaſio diuiſionis * inter Eccleſiam Romanam, & Orientalem.

vt constat ex locis citatis, maximè ex Nicephoro *lib. 9 cap. 10.* quibus iunge, quæ notauit Antonius Augustinus *lib. 1. Epitomes Iuris Canonici, tit. 9. 10. 11. & 12.* vbi latissimè tractat *de Maioribus negotiis ad Pontificem Maximum referendis, & de Episcoporum mutatione.*

* Imo inquit Blondellus nihil alienius ab ea, quam sibi hodie arrogat, potestate.

* Nihil tale in Sardicensium Patrum mentem venit, inquit Blondellus; sed malè.

* Arhanasium restituit, vt iudex à partibus delectus, non vt orbis Papa, inquit Blondellus; sed malè: nisi occasionem ex eo deducere velit, quod Orientales ad Iulium priùs scripserant, eius iudicio quodammodo omnia committentes. Sed id non satis expressum in epistola.

Observandum tamen, quæ in hac materia, tam apud veteres Collectores Canonum Latinos, quàm apud ipsum Augustinum, tribuuntur Iulio epistolæ, falsas esse & supposititias. Illæ enim veræ tantum & germanæ Iulij epistolæ, quas Athanasius suis scriptis inseruit; vel quas Græcæ Historiæ Scriptores, in locis suprâ citatis retulerunt.

Summam verò illam Pontificis Romani auctoritatem ingenuè agnouit Iustinianus in *celebri epistola*, quæ inseritur in *l. 8. Cod. de summa Trinitate*, cuius fidem & auctoritatem Alciatus primò, deinde Cuiacius confirmauit *lib. 12. Observat cap. 26.*

Græci Patriarchæ nihilominus retinuerunt semper Transferendi potestatem, sicut & plenam Ecclesiarum suarum administrationem, ius deponendi Episcopos, & admittendarum renunciationum, inconsulto Pontifice: quam potestatem & auctoritatem defendunt auctoritate Conciliorum Nicæni *can. 4. 6. & 7.* præcipuè autem Constantinopolitani *I. can. 2.* Ephesini *can. 7.* & Chalcedonensis *can. 29.* quibus iura Patriarchalium Sedium constituuntur, & describuntur; contradicentibus licèt Pontificibus Romanis, vt videre est, in *duabus ultimis Actionibus Concilij Chalcedonensis.*

Ad Antiochenum autem Patriarcham pertinet *cap. 1. huius tit.* sumptum ex *111. Collectione*, quæ Prima, auctoritate publica, id est, Innocentij III. promulgata est, qui & omnium Decretalium *huius tit.* est Autor. Reperitur verò integra in *lib. 1. Registri epist. 48. pag. 31. edition. Colonienfis*, quibus iungi debent eiusdem *libri epistolæ 49. & 498. pag. 519. & Gesta eiusdem Innocentij III. pag. 30.* quæ ad idem negotium pertinent.

VT VERO species dicti *Cap. 1.* intelligatur, status Ecclesiæ Antiochenæ breuiter perstringendus, qui eo tempore ita constitutus *Status Ecclesiæ Orientalis* pars magna crepta fuerat Saracenis, & Turcis, à *La-siasticus & Po-tinis Principibus*, duce Godefrido. Omnes Prouincias, quas acquiritus *Patriar-chatus Antio-cheni*, ita nominatum, à Boamundo primo Principe, qui in exerci-cheni, *sub La-tu Princeps* ab omnibus vocitabatur; in Comitatus duos, *Edeffa-tinis*, & Tripolitanum, quæ tres Dynastiæ, in spiritualibus, Antio- Tripolitanus cheno Patriarchæ subiiciebantur; & postremò in Regnum Hieroso- Comitatus ex lymitanum, Iacobus de Vitriaco *Historiæ Hierosolymitana cap. 30.* veteris disci-

plina præscrip- & sequentibus. Specialiter autem caput 32. continet statum Patriar-
 to Antiocheno chatus Antiocheni, sub ea tempora: at distinctiùs & apertius expli-
 Patriarchæ sub- catur à Guillelmo Tyrio lib. 14. cap. 12. 13. & 14. qui & ipse Tyrius,
 dendus fuerat; primus numeratur inter Metropolitanos XII. vel XIV. qui olim
 sed Hierosoly- suberant Patriarchæ Antiocheno. Vtérque tamen fallitur, in reddem-
 mitano de facto da ratione, cur Antiochia, Theopolis postea fuerit appellata: nempè
 subditus est post ingentem terræ motum diuina gratia sedatum, Antiochiam re-
 maxima ex par- stitutam Iustinianus Theopolin cognominauit, Procopius de *Edificiis*
 te. Nec aliud *Iustin. cap. 48. & Miscella historia lib. 16. cap. 2. in fine.*
 factum testan-
 tur Tyrius & Iacobus de Vitriaco.

* Rectè, *olim*: id est quandiù stetit imperium; nec Latini nouas in Oriente sedes
 fixerunt.

Non tamen Patriarcha Antiochenus omnes Ecclesias statim recupe-
 rauit; sed eas tantùm, quæ numerantur in veteri *Notitia*, à Miræo,
 & aliis *edita pag. 8. & seq.* Reliquæ Ecclesiæ, vel à Græcis, vel à Sa-
 racenis detinebantur. Quæ à Græcis retentæ, Patriarcham Græcum,
 Antiochenum agnoscebant; qui tamen, Antiochia à Latinis occupata,
 alibi coactus erat morari. Latinus verò, Antiochiæ sedebat, & Pon-
 tifici Romano obtemperabat; qui Innocentij III. tempore Radul-
 phus II. nominabatur. Itaque omnia Rescripta Pontificum, quæ in
 Decretalibus habentur, & ad Ecclesias Orientis pertinent, referenda
 sunt ad id tempus, quo Latini rerum potiti sunt in Oriente, [& ad
 Latinos ipsos.]

Explicatio
Cap. I.

IN SPECIE ITAQUE dicti capituli primi, Patriarcha Antioche-
 nus, Apameensem Archiepiscopum à se confirmatum, necdum ta-
 men consecratum, transtulerat in Tripolitanum Episcopatum, auto-
 ritate propria, & inconsulto Innocentio III. quod factum irritat In-
 nocentius III. ea ratione, quam supra [pag. 87. & 178] explicauimus:
 quia cum ex numero maiorum Causarum censeantur Translationes,
 de his referri debuit ad summum Pontificem, qui *solus diuina po-
 tius, quam humana autoritate, tanquam Dei Vicarius, vinculum spi-
 ritualis matrimonij dissoluere potest.* Præterea, immunitam Maiestatem
 Sedis Apostolicæ seuerissimè vindicauit. Nec enim tantùm infirma-
 uit Translationem; sed etiam Patriarcham Antiochenum ab Episco-
 porum Confirmatione suspendit, & tripolitanum Episcopum Trans-
 latum, ab executione Pontificalis officij. Agerrimè tulit Patriarcha:
 multis enim rationibus, quas ex suprâ citatis Innocentij III. *episto-
 lis* licet colligere, rectè factam Translationem contendebat: primùm
 iure communi, quo omnibus Patriarchis in suis Diocæsisibus Trans-
 lationes permissas esse ostendimus: deinde exemplo Prædecessoris sui,
 qui motu propriæ voluntatis, *Mamistanensem* ita legendum, Ar-
 chiepiscopum in Tarsensem Archiepiscopatum transtulerat. Vtérque
 autem Archiepiscopatus in Prouincia Cilicia situs est: de quibus
 vide Guillelmum Tyrium *lib. 3. cap. 21. & 24. & Notitiam suprâ ci-
 tatam.* Mouerat præcipuè Patriarcham, quod ante Consecrationem
 Translatio facta fuisset: nusquam verò expressum aiebat, de Electo

Confirmato, quod de Episcopo. Agnouit ipse Innocentius III. in cap. 2. hoc tit. usque ad nostra tempora de Electo non est expressum, quod de Episcopis fuerat institutum. Gesta Innocentij id nominatim significant pag. 30. imò & in Canonibus, Ecclesia dicitur viduata ante Consecrationem Episcopi. Ergo nullum erat vinculum matrimonij spiritualis impediens Translationem. His argumentis sigillatim, & per partes, Innocentius respondet in hac Decretali, & in sequenti.

Quare dicitur conjugij spiritualis fortius esse vinculum,

quàm carnalis in cap. 2. hoc tit? An quia non moritur Ecclesia; morte vero mulieris soluitur matrimonium? Episcopatus vnus & indiuiduus: Ecclesia vna, & indiuidua: nec excisa Ecclesia soluitur à vinculo?

SI QUIDEM caput 2. hoc tit. quod pertinet ad Galliam, in eadem ferè quæstione versatur. Agebatur de Translatione Electi & Confirmati, nondum tamen Consecrati. Ingenuè fatetur S. Pontifex, quod cautum fuerat de Episcopis, non fuisse expressum de Electis. Celestinus tamen apud Socratem lib. 7. cap. 4. vtrùmque casum complexus erat, posse transferri, vel existentem, vel nominatum tantùm Episcopum; ἔδεν κωλύει, τὸν τι ἐτέρως πώλεως ὀνομαδέιτα, ἢ ἢ ὄντα ἐπίσκοπον, εἰς ἄλλην μεταπθέναι. Secutus verò videtur Innocentius Tripartitam Historiam, quæ multis nominibus meritò suspecta est, & mendosa. Et quidem in lib. 12. cap. 10. alterum tantum casum existentis Episcopi expresserat: meliùs Nicephorus Callistus, qui vtrùmque ex Socrate retinuit.

Explicitio cap. 11. Obserua electum vocari Nominatum. Vide à Costa ad tit. de Postulatione.

• Primùm autem capitulum differt à 2. Nam in eo agitur de Translatione Archiepiscopi valdè noua: nempe Archiepiscopi Apameensis in Episcopum Tripolitanum, qui est Suffraganeus Archiepiscopi Tyrij: de Translatione maioris Dignitatis ad minorem; cum soleant fieri de minori ad maiorem, cap. 1. de Clericis non residentibus. Itémque Archiepiscopatus, & Episcopatus suberant Patriarchæ Antiochæno. In cap. verò 2. sicut & in duobus sequentibus, de Translatione à pari ad parem. Nam in capitis 2. specie agitur de Translatione Abrincensis Episcopi in Episcopatum Andegauensem. Episcopatus autem Abrincensis subest Metropolitano Rothomagensi. Vtrique verò peccauerant: Rothomagensis; quia Electum, ac Confirmatum; à vinculo, quo tenebatur alligatus Ecclesiæ Abrincensi, absoluerat; Turonensis, quia in Andegauensem Ecclesiam transfulerat, & consecrauerat: vterque præter & citra mandatum Pontificis Romani. Quare vterque pariter suspenditur à Confirmatione & Consecratione Episcoporum: Translatus verò ab executione Pontificalis officij. Desumptum est d. caput 2. ex epist. 527. libri 1. Registri pag. 334. cum qua iungi debent epistola 438. 439 & 443. eiusdem libri.

Non fuit subditus Tyrio, quandiu Latini Palæstinam possederunt.

Ex quibus, & ex cap. 2. huius tit. in antiqua Decretali, apertissimè deciditur, quod & in cap. 1. huius tit. Electum & Confirmatum, tam in temporalibus, quàm in spiritualibus ministrare posse, confirmare Episcopos, vt in specie dicti cap. 1. hoc tit. in quo legendum, ex

βαλδων.

Notitiis supra citatis, Valaneensem Episcopum, unum ex Suffraganeis Apameensis Metropolitanis.

Notandum tamen, Postulatum & Translatum Metropolitanum, inconsulto Pontifice; non posse confirmare Episcopos: *Gesta Innocentij III. pag. 31.* Confirmatus itaque plenissimam habet administrationem; exceptis tantum his, quæ sunt ordinis.

Solent autem Translationes fieri, vel de minori ad maiorem, atque adeo ad Sedem Romanam; vel de pari ad parem. Huiusmodi Translationum diuersarum exempla plura refert Innocentius III. in *eleganti epistola 498. lib. 1. pag. 317. & 318.*

Clementer verò agit in *utroque capitulo* Innocentius III. quia licet grauibus, & pluribus rationibus videretur idem iuris esse in Electis confirmatis, quod in Episcopis consecratis; nondum tamen fuerat expressum: tum etiam, quia erroris & imperitiæ veniam à Pontifice Episcopi humiliter petiuerant, & obtinuerant: ideoque autoritate Pontificis Translationes benignè confirmatæ fuerunt, *priore consensu hætenus perdurante, sicut per litteras intimatum est Pontifici; id est, Electoribus, qui primum postulauerant, iterato adhuc in eadem sententia manentibus.*

Ex his apparet, Postulationem cum Translatione sæpissime concurrere: quod omnibus *capitulis huius tit.* confirmatur, & supra indicauimus ad *Tit. de Postulatione.*

Explicatio

cap. III. & ult.

SUPER SVNT Cap. 3. & 4. quod est ult. huius tit. in quibus tractatur de Episcopo Hildesemenfi, qui proprio motu, relicta sua Ecclesia, transierat ad Herbipolensem; inconsultis, tam Moguntinensi Archiepiscopo, cui uterque Episcopatus suberat, quam Romano Pontifice. Hoc negotium per aliquot annos exercuit aulam Romanam; & argumentum dedit non tantum *duabus Decretalibus postremis; sed etiam capitulo 5. de Maioritate & Obedientia, & cap. illud de Clerico excommunicato ministrante: quæ ab Innocentio III. prodierunt.*

Caput autem 3. huius tit. sumptum est ex *lib. 1. Registri epistola 331. Caput ultimum ex lib. 2. epistola 262.* ex quibus aliqua plenius referuntur in *antiqua Collectione 111. eodem tit.* quibus iungi debent *lib. 1. epistola 568. & lib. 2. epistola 52. 262. & 272.* Conradus Abbas Urspergensis *de bellis Philippi & Othonis, & ad annum Christi 1125.* Plenius *Gesta Innocentij III. pag. 30. & seq.* Krantzius in *Metropoli lib. 7. cap. 9. & 17. & Trithemius in Chronico Hirsaugiensi ad annum 1201. pag. 224.*

Ex his locis, veram speciem *huius capituli* repetimus. Conradus, vir potens & industrius, Cancellarius aulae Imperialis, sub Friderico I. & eius filio, rebus gestis clarissimus, Lubecensis primum Episcopus electus fuit, & confirmatus, nec consecratus; quia maiorem Dignitatem ambiebat. Quare Episcopatu Lubecensi sponte renunciauit, & postea Hildesemensem obtinuit: quo non contentus, Capitulo inducto ad Postulationem, ad Episcopatum Herbipolensem, qui & Vvurtzburgenfis appellatur, titulo Ducatus Franconiæ infi-

gnem, proprio motu transiit: & sæpius monitus ab Innocentio III. non obtemperavit; sed in vtróque Episcopatu, temporalibus, & spiritualibus se immiscuit.

Perturbatissimus enim erat eo tempore status Ecclesiæ in Germania, propter bella inter Imperatores duos, Philippum & Othonem.

Othonem, vt supra diximus *tit. de Electionibus*, Innocentius III. Imperatorem constituerat, eiecto Philippo, cuius partes Conradus tuebatur: quamobrem mirum non est, si cum eo egerit seuerè Innocentius III. sicut & cum Vormaciensi Episcopo translato in Moguntinum, autoritate Philippi, spreto Innocentio III. de quo in *cap. 23. titulo superiori, iuncta antiqua.*

Conradum itaque contumacem, & sæpiùs admonitum, secundùm canones, vtraque Ecclesia priuauit: vt secunda careret, quam auarè, & per ambitionem cupiuerat; & prima etiam, quam per superbiam despexerat. Qui enim motu proprio ad aliam Ecclesiam transeunt, primò compelluntur redire ad primam. Quod si contumaciter retinere vel secundam, vel vtrámque contendat; vtráque spoliatur: quod *hoc nostro capitulo, & dicto cap. 23. de Electione, iuxta canones fieri dicitur*, qui extant *Causa VII. Quest. 1. can. 31. & 32.*

Tuebatur autem se Conradus, prætextu dispensationis, siue veniæ cuiusdam, quam à Celestino Prædecessore Innocentij obtinuerat; per quam ei in antecessum data erat facultas, transeundi ad maiorem Ecclesiam: cui dispensationi addita fuerat hæc clausula: *dum tamen, nihil ei de canonicis statutis obuiaret.*

Verùm dispensationis tenorem Conradus non seruauerat, qui seruandus est exactissimè; in his præsertim, quæ contra canones conceduntur. Ad maiorem enim tantùm permissum transire, non ad parem, vel minorem. Transiuerat autem Conradus ad parem. Quamuis enim ampliores sint redditus & prouentus in temporalibus; omnes tamen Episcopatus, titulo & dignitate pares existimantur.

Requirebantur præterea, tam Confirmatio Postulationis, quam personæ examinatio: quæ si desideretur in Electione, multò magis necessaria est in Postulatione, quæ est extraordinaria, & contra regulas Iuris Communis. Dispensatio enim Celestini, ad id tantùm proderat impetranti, vt Postulationem admittere posset, & eius Confirmationem pro arbitrio obtinere, vel à proximo Superiore; verbi gratia, in nostro casu, à Moguntino Archiepiscopo; vel à summo Pontifice, vt rectè notauit Innocentius IV. & post eum, Ioannes Andræas *ad hanc Decretalem*: quæ tantùm haberet locum, seruatis verbis dispensationis, si ad maiorem Ecclesiam, non autem ad parem transisset [: Si enim ad parem] ; solius Pontificis Confirmatio necessaria fuit; [dispensationis verbis strictè sumptis, & prout concepta est, de facultate transeundi ad maiorem Ecclesiam, non ad parem.]

Negotij exitus hic fuit. Contumacem & renitentem Conradum, & vtriusque Episcopatus redditus occupantem, in iniuriam & dam-

num Hildesemensis, qui iussu Innocentij III. electus fuerat, tandem excommunicauit Innocentius. Cum postea resipuisset Conradus, per Episcopos, & Optimates Germaniæ, Innocentium flectere tentauit: sed frustra. Coactus est enim ipse Romam proficisci, & veniam petere: quam tandem obtinuit. Quamuis enim Herbipolensi Episcopatu ita priuatus fuisset Conradus, vt etiam Canonici Herbipolenses priuarentur, pro hac vice, iure eligendi, quia Conradum illicitè postulauerant, & administrare permiserant, tam in spiritualibus, quàm in temporalibus: prudentissimè tamen Innocentius III. distulerat Ordinationem Ecclesiæ Herbipolensis; locum veniæ & pœnitentiæ relinquens. Itaque post annum, ex licentia Pontificis, iteratò postulante Ecclesia Herbipolensi, transtulit Conradum, & eundem humiliatum erexit, quem exaltatum deiecerat. Vno verbo obedientiam sibi præstari volebat Innocentius, vt in hoc ipso negotio clarè exprimit in cap. 5. *infra de Maioritate & Obedientia*: vide *Gesta* eiusdem Innocentij pag. 31. vbi corruptè, Conradus appellatur *Castellanus Imperialis aula*; lege *Cancellarius*. Vitæ verò Conradi finis infelix, cuius cædes crudelissima refertur à Conrado Urspergeni pag. 325. plenius à Trithemio, loco citato; qui & refert Innocentij III. *Bullas*, quibus continetur pœnitentia iniuncta cædis patratibus, datas Romæ anno 1204.

Ad Cap. XL. de Electione.

ANI MADVERTIMVS SVpra, aliquando concurrere Electionem cum Translatione, & Postulatione; vt in specie *Capituli 40. de Electione*, & in *Rescripto* quodam Elegantissimo Eugenij III. relato ab Othone Frisingensi *lib. 2. cap. 6. 8. 10. de Gestis Friderici I.* vbi tractatur de Translatione Guicmanni Cicensis Episcopi in Magdeburgensem Archiepiscopatum. Cicensis autem, siue Citicensis Episcopatus subest Magdeburgensi Metropoli, & postea Neoburgensis, vel Nauburgensis, [siue *Naumburgensis*,] appellatus est, sede translata Neoburgum. Translationem autem illam Otho loco citato, potissimùm autoritate Friderici I. ait factam fuisse, & prælatam tandem Electioni partis aduersæ: vbi è re nata tractat de *autoritate Imperatorum in Electionibus, Translationibus, & Inuestituris Episcoporum*.

At vt redeamus ad *dictum cap. 40. de Electione supra*: sumptum est ex *epistola 154. lib. 15. Registri* Innocentij III. Vacante Sede Patriarchali Constantinopolitana, post mortem Thomæ Mauroceni Veneti, qui primus fuit Patriarcha ex Latinis, post occupatam Constantinopolim: pars Electorum Plebanum sancti Pauli Venetiis, elegerat; pars postulauerat Metropolitanum Heracleensem, qui primus est inter Suffraganeos Constantinopolitani Patriarchæ, & eum consecrat. Nam & olim ipse Patriarcha Constantinopolitanus suberat Heracleensi Metropolitanano.

In hac itaque controuersia dirimenda, quæ per tres ferè annos durauit, hanc commissionis formam præscribit Maximo Notario, Legato,

AD LIBRI I. DECRET. TIT. VII. DE TRANSL. EPISC. &c. 185
gato suo Innocentius III. *epistola 153 libri 15.* vt si duplo maior pars
Electorum postulauerit, præferatur Postulatio Electioni minoris par-
tis: dummodo nihil obstat Postulato de canonicis institutis. Præ-
terea de eius persona diligenter inquiri mandat. Ex quo notandum,
licet dictus Metropolitanus antea probatus fuisset; iterari tamen in-
quisitionem, quoties aliquis ad maiorem dignitatem promouetur.

Quod si indignum postulauerint, vel si non fuerit duplo maior nu-
merus postulantium; præferri debet Electio Postulationi, si persona
Electi fuerit idonea. Obserua quod ait *tam de electo, quam de postu-
lato, esse inquisitionem faciendam Venetiis, ubi nati fuerint, & diuini
conuersati.*

Ita quippè conuenerat, occupata Constantinopoli à Latinis: vt Im-
perator ex Francis; ex Venetis verò eligeretur Patriarcha. Et qui-
dem primus electus est Thomas Maurocenus. Sed eam conuentionem
postea improbavit Innocentius III. ita vt coactus fuerit nouus Elec-
tus Romam proficisci, & ab Innocentio potiùs nouam conces-
sionem, quàm Confirmationem obtinere, dispensatiuè. Patriarcha
verò Constantinopolim repetens, in transitu, per vim coactus est à
Venetis iurare, se neminem facturum esse Canonicum in Ecclesia
sanctæ Sophiæ, nisi Venetum natione, vel qui per decennium Vene-
tiis moratus fuisset; præterea se omnibus modis facturum, vt sem-
per in Ecclesia sanctæ Sophiæ esset Venetus Patriarcha: quo pertinet
*cap. 5. de Institutionibus infra: quæ est vera dicti cap. sententia, quam
primus olim indicauerat Franciscus Roaldefius Antecessor celeberrimus;
ex quo deinde clarissimi viri, Ioannes à Costa, & ex eo Ber-
terius in libris Pithanon, & deinde reliqui certatim, eam tradide-
runt. Vide epist. 18. lib. 13. Registri Innocentij III. & Notas.*

Innocentius ait in *d. cap. 40. Vice nostra, postulationem admittas.*
Speciali enim iure Pontifices, Episcoporum Translationes, Cessio-
nes, siue Renunciaciones, & Depositiones sibi reseruauerunt: adeo
vt ea potestas Legatis eorum, etiam à Latere, & cum summa auto-
ritate, non competat; nisi nominatim in mandatis comprehensa fue-
rint huiusmodi negotia, vel speciali concessione, & singulari man-
dato delegata; vt in specie proposita, Maximo Notario. Sed cum
peruenire Constantinopolim non potuisset, iterùm Pelagio Cardinali
Legato à Latere specialiter hoc negotium commissum fuit ab In-
nocentio III. *epist. 112. lib. 16. Registri.* Per tres enim annos lis pro-
tracta fuit, super qua plures epistolas rescripsit, quæ adnotantur ad
epistolas 154. lib. 15. & ad 112. lib. 16.

Confirmat apertissimè opus esse mandato *caput 3. de Officio Legati,*
qui postea de re tota referre ad Pontificem debet, vt Postulationem
& Translationem ratam habeat *cap. 2. & vlt. de Postulat. & cap. 3. de
Vsu & autoritate Pallij.* Nec hoc Ius immutatum fuisse existiman-
dum est *capitulo 36. de Electionibus in vi.* nullum enim in eo ver-
bum de Translationibus Episcoporum; sed de Electione tantùm or-
dinaria.

AD TRANSLATIONIS materiam pertinent Incardinationes, *De Incardina-
tione, quomo-*
quæ differunt à Translationibus, licet pariter ad Dispensationis mate-

do differat à
Translatione:
& de origine
Commenda-
rum.

Incardinari
Gregorio di-
citur quisquis
quocumque
modo licito
Sedi alicui af-
figitur, siue
electus, siue

postulatus, siue
siue Presbyter, qui incardinatur, id est radicatur; prout mentem suam aperit Gre-
gorius; quisquis creditæ Ecclesiæ proprius Pastor censetur. Cum igitur vocabulum
Incardinationis τὸ ἰνκαρδιωθῆναι sit; de sola commendatione ad tempus intelligi non debuit,
prout hic fieri videtur.

Canonum illorum sententia est. Vacanti Episcopo vel Clerico cu-
iuscumque gradus, ad tempus, Episcopatus, vel locus vacans com-
mendabatur, id est, ad tempus concedebatur, autoritate pleni Con-
cilij Prouinciæ. Sicut suprâ diximus, Translationes eadem autoritate
factas fuisse: nec enim proprio motu, Episcopi vel Clerici, Eccle-
siam vel locum, mutare possunt.

Vacans autem, hoc est σχολάζουσα Ecclesia, vel Titulus dicitur, quo-
ties viduata est Ecclesia, vel Titulus. Episcopus verò, vel Clericus
σχολάζων, *vacans* dicitur, qui ab Hostibus, Paganis, vel Hæreticis Sede
vel Titulo expulsus est, vel quem contumaces Populi non admittunt,
nec morari patiuntur in suis Ecclesiis, & Titulis. Si enim Hostes, Pa-
gani, vel Hæretici, in Prouinciis, & Ciuitatibus, & Titulis suis pa-
tiuntur morari Episcopos & Clericos, & ministrare, sicut hodie in
Oriente Turci, & ante Turcos Romani; tunc Episcopi vel Clerici
Vacantes dici non possunt: nec per consequens, cadit in eos iusta
causa dispensationis, nempe vt vel transferantur omnino, vel quo l-
minùs canonibus obstat, commendentur eis administrandæ ad tem-
pus Ecclesiæ, vel Tituli; quæ commendatio ad tempus, propriè
Incardinatio vocatur, id est, depositum Ecclesiæ vacantis, ad tempus,
vel ex causa. Eleganter Niceph. Callistus lib. 12. cap. 11. *Histor. Eccles.*

Si quis Meletij
aliorumque O-
rientalium Gre-
gorium Con-
stantinopolita-
næ Ecclesiæ
præficientium
mentem spec-
ret, perpetuum

de Gregorio Nazianz. τὴν πρεσβυτερικὴν τοῖς Ἐπισκόποις εὐθὺς ἀπὸ δουλείας.
Ad tempus, & ex causa, diximus. Nam finito tempore, vel ces-
sante causa, verbi gratia, hostili metu, & periculo euidenti, redire
compellebantur ad priorem Ecclesiam, vel Titulum, quem iure
quodam postliminij recipiebant: nec enim secundæ Ecclesiæ, quæ
Commendata erat, Titulum vsurpabant, nec appellabantur Episcopi,
vel Diaconi illius Ecclesiæ, cui incardinabantur; sed tantum *Cardina-*
les Presbyteri, vel *Cardinales Diaconi*: quia incardinabantur tantum,
id est constituebantur in secunda Commendata Ecclesia, vt ibi ad

tempus inferuissent, in eodem gradu, iisdemque Ordinibus, & Ministeriis, quibus in prima, ex qua expulsi erant, & cuius Titulum & nomen retinebant; nec ab eius vinculo atque matrimonio spirituali, soluti intelligebantur.

IN QVO maximè à canonica Translatione differebat Commendatio Ecclesiarum, siue Incardinatio. Nam in Translatione absoluuntur omnino à vinculo, quo adstricti erant priori Ecclesiæ, & cum secunda, in quam transferebantur, nouum matrimonium dispensatiuè contrahabant: in Incardinatione verò primæ Ecclesiæ vinculum & matrimonium durabat; secundæ autem administratio & ministerium concedebatur tantùm ad tempus, vt diximus. Quare non debuit à Correctoribus Romanis Incardinatio confundi cum canonica Translatione, in dicto can. fraternitatem Dist. lxxi. ad quem tamen diligenter adnotauerunt Correctores epistolas Gregorij, ex quibus dicti canones desumpti sunt.

Quoniam autem facilè in peius ruere, & labi solent omnia: partim ex imperitia; veriùs ex ambitione & auaritia, sanctissimos canones, quos humanitas extorserat, Interpretes inflectere cœperunt ad Commendas; quarum autorem aiunt, optimum Pontificem Leonem IV. cuius reuera non alia fuit mens, quàm Gregorij I. Nempè propter irruptionem & inuasionem Saracenorum, & deprædationem Siciliæ, & maximæ partis Italiæ, in gratiam Episcoporum, & Clericorum, qui suis Ecclesiis expulsi erant, Commendationis, siue Incardinationis remedium excogitauerunt: retinentissimi quippè fuerunt antiquorum canonum, quibus Translationes atque mutationes prohibentur.

rolo Magno Clerici Palatij venabantur eiusmodi Abbacias. Locus insignis in Benedicti Anianæ pag. 29. & 30. & in notis pag. 43. & 44. Quomodo vero, quæ laicis concedebantur Monasteria, per Abbates sui Ordinis interim Ordinarentur, Episcoporum Diœcesanorum, consensu, vide Concilium ad Theodonis villam Gal. can. penult.

Et quidem Scriptores vitæ Leonis IV. de huiusmodi irruptionibus Saracenorum meminerunt; & Leonis pietatis in restaurandis Ecclesiis. Tantùm verò abest, vt Episcopo, vel Clerico Ecclesiam habenti commendaret aliam: vt in celebri Concilio Romano Anastasium Presbyterum Cardinalem deposuerit, quia in alienis Parœciis morabatur, propria relicta; vt constat ex dicto Concilio Romano, tomo 3. Conciliorum sectione 2. pag. 393. vnde petenda vera explicatio capituli 2. de Clericis non residentibus.

Duobus autem modis hodie abutimur canonibus antiquis. Incardinatus Episcopus, vel Clericus, in Ecclesia commendata, eo gradu, & ordine tantùm inferuiebat, in quo in prima, ex qua pulsus fuerat, atque id quidem non nisi ad tempus. Hodie verò non solum maiora, & sæcularia, quæ vocant beneficia, commendantur: verùm etiam quæ Sacerdotalia vocantur; nec Sacerdotibus, sed Clericis tantùm. Imò quod peius: Regularia, etiam non professis & Monachis: contra

fuit depositum: si euentum; ad tempus commendatum, sed ex accidenti.

Vera differentia inter Incardinationem, & Translationem.

Canonici Abbates se fieri contendisse etiam temporibus Gregorij Magni colligitur ex can. 37. 38. & 39. Canonum xvi. l. 1. si cum integris epistolis iungantur. Et sub Ca-

vita Be-

Imò aliquando in perpetuum, vt Actardus Nannetensis Turonibus,

Frotharius Bur-
digalensis Bi-
turigibus Præ-
sul ab Adriano
datus.

secularia Monachis commendari solent; & quidem in perpetuum, non ad tempus.

Secundus abusus longè perniciosior est. Qui enim contra canones, duo beneficia inuadit, quæ vulgò vocantur incompatibilia; in fraudem canonum alterum in Commendam mutari curat, alterum in Titulum retinet: quamuis utroque pacificè vteretur frueretur, nec vllum ex his ab Hostibus, vel Paganis occupetur. Quod primùm occasione Translationum irrepere cœpit. Qui enim transferebantur sæpiùs à minori ad maiorem Ecclesiam, non contenti vna dispensatione Translationis, aliam superadiiciebant. Nam Commendationis commento adhibito, retinebant priorem. Exemplum huius nouitatis primum in Germania Kranzius *lib. 3. cap. 37. in Metropoli*, siue *Historia Ecclesiastica Saxonia*, refert ad Giselerum Mersburgensem Episcopum, qui Othonis III. Ruffi Imperatoris gratia & fauore translatus est in Magdeburgensem Metropolim, & simul retinuit in Commendam Episcopatum Mersburgensem. Subiicit Krantzius. *Id verò atas nostra iam desit pro frequentia mirari, quòd passim cernimus, alteram alteri Ecclesie, in vna persona accedere; ut habeat alteram in Titulum, alteram in Commendam. Sed non potuere tum pro rei nouitate placari homines.*

Alterum exemplum. Absaloni translato in Lundensem Archiepiscopatum, simul administratio Roskildensis Ecclesiæ, cuius erat Episcopus ante Translationem, fuit permessa, id expetentibus Populis, & vtilitate publica; & accedente Summi Pontificis, causa cognita, dispensatione solemnè, Saxo Grammaticus *lib. 14. Historia Danie.*

Inualescere paulatim, & crescere priuilegia personalia cœperunt: vtilis & popularis res visa est. Vnde ex lure nouo, contra Ius vetus, noua Regula facta est. Ex qua tamen regula ius sumi periculosissimum; sicut ingenuè præstantissimus Baronius adnotauit, in Absalonis facto. Regula illa noua refertur in *cap. 54. supra de Electione*: vbi de duabus Ecclesiis Paræcialibus, quas constat esse incompatibiles, vnam intitulatam, alteram commendatam habere licet. Vetus Gallica versio, *vne antitulée, & l'autre baillée comme en garde.*

De Origine, &
Vsu Translationum,
Incardinationum &
Commendarum
in Gallia.

EX HIS CONSTAT, quàm parcè, & rarè Translationes admitterentur, potissimùm in Gallia, vbi ab initio planè incognitas fuisse ostendimus. Post longi temporis lapsum grauib; ex causis, causa plenissimè cognita, aliquando admittæ sunt; sicut & Incardinationes, siue Commendationes Ecclesiarum. Qua de re in *Capitularibus lib. 1. cap. 137. Ne de vno loco ad alium transeat Episcopus, sine decreto Episcoporum; vel Clericus sine iussione Episcopi sui.*

Exempla duo insignia excutiamus Translationum, & Incardinationum, quæ sub Carolo Caluo factæ fuerunt.

Primò, Actardi Nannetensis Episcopi, qui autoritate Episcoporum Galliæ, & Caroli Calui, in Synodo Duziacensi, interueniente decreto Adriani II. translatus est in Turonensem Archiepiscopatum. Extat decretum *tomo 3. Conciliorum Gallie pag. 398. Sicut Synodus expos-
tulauit, & Turonicus Clerus eum elegit concorditer; per nostra Aposto-
lem, id est pro-
lice Sedis autoritatem, constituimus Cardinalem Metropolitanum, &*

Nota Cardina-

Archiepiscopum Turonica Ecclesie, atque Provincia. Nota quod ait prium, non coniunctim Cardinalem Metropolitanum: respicit ad *Incardinationes*, Commenda- de quibus supra. Addit statim *Metropolitanum, & Archiepiscopum*: tum, sed titu- quibus verbis significat, non tantum commendare Ecclesiam, sed latum, prout etiam transferre omnino; ita vt Actardo superstiti, nemo posset ordi- nunc loquimur. nari Archiepiscopus Turonica Ecclesie, sed tantum post eius decef- Incardinatus sum. Coniunxit *Incardinationem cum Translatione*: nec propterea dici potest, Nannetensis Ecclesie iura potestatemque subtrahit: imò vniuit Nan- quisquis intro- netensem Episcopatum, [seu potius reliquias laceræ & à Barbaris de- nizatur; quo- solatæ Ecclesie,] cum Archiepiscopatu Turonensi, exemplo Grego- cumque id fiat rij I. *can. 5. & 6. XXI. Q. 1.* quam tamen vnionem necessitatis vocat. modo. Com- Paganorum nempe Normannorum deuastatio exigebat; adde & Bri- mendatio igit- tonum, qui nomine tenus, eo tempore, Christiani vocantur à Ponti- tur introniza- ficæ Leone IV. Nam sub Carolo Caluo Normanni, & Britones rebel- tionis species- lauerant aduersus Carolum Caluum, vniuersam Britanniam occu- est alia; alia- pantes. translatio. Hinc

Sicut autem debitum obsequium Carolo denegabant; ita & obedi- Adriano Incar- tiam Archiepiscopo Turonensi, cui Britannia in spiritualibus subest. dinatio & Con- stitutio æqui- parantur.

In Turonensis verò iniuriam, autoritate propria Nomenois Dolen- sem Archiepiscopatum instituerat, & expulerat Antiquos Episcopos, nouis in eorum locum substitutis. Et quidem in locum Actardi, Gif- lardum quendam suffecerat; quem ideo Leo IV. in *can. 10. Causa VII. Quest. 1. furem atque latronem vocat*: in cuius inscriptione rectè viri docti restituerunt *Nomenois*, pro *Vernoni*; qui locus in *editione Romana* mendosus est.

Quin ad huiusmodi angustias Turonensis Archiepiscopatus redactus erat, vt duos tantum Suffraganeos vix retineret, Andegauensem, & Cenomanensem, qui multum vexabantur à Britonibus: à quibus iniuriis, nec ipsa Turonensis Ecclesia fuit immunis.

Eadem ratio hostilitatis, & vastationis fuasit, vt olim Bremensis Adde & aliud- Episcopatus vniretur Hamburgensi Archiepiscopatu: de qua vnione exemplum in- scripsimus ad *tit. de Consuetud.* *Codice piarum*

Confirmantur verò ea quæ diximus, de statu Britannicæ Ecclesie *donationum Mi- in tomo 3. Conciliorum Gallie pag. 69. 74. 140. 276. & 398.* quibus *rai cap. 66. illustrantur & explicantur canon 5. Causa 1. Quest. 7. can. 10. Causa pag. 218. & seq. III. Quest. 6. & dictus can. 10.*

De Actardi verò Translatione, seu Incardinatione, ita Flodoardus *lib. 4. cap. 6. commemorans, quod gestum reminiscatur, super Actardo Nannetica urbis Episcopo, quod cum Nicolaus Morinensi Ecclesie Vides idem ex- postea censuerit præficiendum; ac demum in Archiepiscopatu Sedis Tu- Flodoardi men- ronice Adrianus II. decreuerit Incardinandum.* Vide quæ nuper de te esse, præfi- statu publico & Ecclesiastico Britannicæ nostræ scripsit doctissimus Sir- cere, & incar- mondus ad *Capitularia Caroli Calui pag. 12. 54. & seq. 106. & 113. in dinare.*

Notis; & quæ antea in eruditissimo *Syntagmate Vignerius, De l'Etat de la petite Bretagne.* Quibus adde, quæ in *sine Tractatus, de Vsu & Autoritate Pallij.*

Ex his præterea locis comprobatur, Metropolitanam simul, & Con- cilij Prouinciæ autoritate, ad Regis, atque Electorum petitionem,

Pontificis decreto postremum interueniente, Translationes, & Incardinationes factas fuisse. Breuiter Auxilius, *Tractatu*, sæpiùs citato. *Aetardus quoque, de Taruanensi Episcopatu, Intronisatus est in Turonen-* Nondum im- *si Archiepiscopatu, dante Imperatore Carolo II. & consentiente Papa* perabat Caro- *Adriano II. Taruanensis autem, siue Morinensis Ecclesia, eadem* lus, cum In- *est, quæ Teroana Morinorum appellabatur, & suberat Archiepisco-* cardinatus Ac- *po Remensi.* tardus. Impe- *rium enim iniit anno 875. Decembris 25. Ioannis VIII. anno 4. ineunte.*

Extat & aliud insigne exemplum Translationis Frotharij Burdegalen-
sis Metropolitanani eodem ferè tempore. Frotharius, occupata Burde-
galensi Ecclesia à Normannis Paganis, cum ab Archiepiscopatu pulsus
fuiisset, in Pictauiensem Episcopatum primò, deinde Bituricensem Ar-
chiepiscopatum, à Ioanne VIII. Translatus est, & Incardinatus, ad
petitionem & instantiam Caroli Calui. Notandum verò postremam
hanc Translationem in Bituricensem Archiepiscopatum, post varias
dilationes & moras, vix tandem concessisse Ioannem VIII. vt con-
stat ex pluribus eiusdem Ioannis *epistolis*, quas selegit & inseruit Sir-
mondus *tomo 3. Conciliorum Gallix pag. 447. & seqq.* in quibus re-
peritur sæpiùs illa clausula, *interueniente necessitate non modica barba-*
ra, & dispensatione cogente, loci, & temporis, Frotharium incardinari,
& transferri: tali verò necessitate remota, consuetudinariè ulterius non re-
quirendum.

Eadem forma, in Concilio Romano, sub Ioanne IX. ita probatur
Translatio Formosi, de qua supra. *Statuimus, & omnino decernimus,*
vt id in exemplum nemo assumat.

Quinimò, cum antea in Synodo Pontigonensi petiisset Frotharius
transferri in Bituricensem Archiepiscopatum; quia allegabat se non
posse consistere in Burdegalensi, propter infestationem Paganorum,
unanimitas Episcoporum nullatenus acquieuit. Sed in illius Synodi ini-
tio dicitur, à *Burdegala, ad Pictanos, indeque ad Bituricum, fauore*
Principis, contra regulas se contulisse. Postremò tamen, compos voti
factus est à Ioanne VIII. fretus autoritate Caroli Calui.

His autem non obstantibus, accusatus iterùm est Frotharius ab Episco-
pis Gallix, & causam dicere coactus in Concilio Trecensi: ad quod
Concilium ab ipso Ioanne VIII. vocatus est, *epist. 112.* & post ac-
cusationem, in Synodo ipsius Ioannis iussu lecti sunt canones, quos
initio huius Tractatus explicauimus, contra Episcopos, qui Sedes suas
mutant temerè: & Statutum ab ipso Ioanne VIII. promulgatum est:
Vt Episcopi, sicut & Laici quidam, qui priores Ecclesias; & coniuges
reliquerant, & secundas superduxerant, ad pristinas Ecclesias, & con-
iuges redire compellerentur. Statutum extat *tomo 3. Conciliorum Gallix*
pag. 478. iuncta pag. 486. ex qua colligitur manifestè, Frotharium
causam dedisse Statuto.

Nec agrè tulit Ioannes VIII. eiusmodi Incardinationes reuocari,
causa cessante, propter quam eas concesserat; licèt in perpetuum con-
cessisset vacantes Ecclesias. In quo recesserat, sicut & Adrianus II. à

veteri Incardinationum ritu, inducto sub Gregorio I. & Leone IV. quas ad tempus factas fuisse probauimus: hac conditione nominatim addita, vt cessante metu hostili, ad primam redire compellerentur.

Imò nec Ecclesiæ, cui Incardinati erant, vocabantur Episcopi, vel Archiepiscopi: sed tantum Presbyteri Cardinales. Adrianus tamen II. & Ioannes VIII. vtrumque permiserant: Incardinationis nudum nomen, & umbram retinuerant; rem & effectum neglexerant.

Sed dicto Concilio Trecenti iterum in usum reuocati antiqui Canones: quos etiam paulò antè eadem tempora, & propter eandem causam, irruptionis scilicet Normannorum, Nicolaus I. exactè seruauerat *can. 47. Causa v 11. Quest. 1.*

Inter canones autem, quos lectos fuisse in dicto Concilio Trecenti, ex Aimoino *lib. 5. cap. 37.* & Conciliis Gallix *d. pag. 486. tom. 3.* docuimus, numerantur Africani, quorum sententiam retulerunt. Extant verò integri in Concilio Carthaginensi *III. can. 38.* in vulgari Collectione, *sub tit. Concilij Africanani can. 15.* in postremis & optimis editionibus *Canonum Africanorum doctissimi Iustelli can. 48.* apud Zonaram & Balsamonem *tit. 52. & 53.* Multum enim iuuat comparatio variarum huiusmodi Collectionum.

Inseruit Gratianus *d. can. Africanum in can. 106. de Consecratione. Dist. 1 v. & can. 18. Causa II. Qu. 1.* ex quo præterea colligitur, si Episcopus qui contra canones translatus fuerit, & sæpiùs monitus ab Episcopis, ex forma disciplinæ, redire tamen per contumaciam ad primam Ecclesiam contempserit, *permitti Episcopis, aduersus contumacem adire Rectorem Prouincia, vt autoritate iudiciali protinus excludatur.* Nec opus est depositione precedente, antequam ad Præsidentem Prouinciæ eatur; sicut ad hunc canonem, ex textu corrupto, Græci comminiscuntur. Frequentissimus enim erat, præsertim in Ecclesia Africana, aduersus contumaces Episcopos, vel Clericos, ad Imperatorem, vel ad Rectores Prouinciarum aditus & refugium.

Colligimus etiam, non faciliè admissas in Gallia Translationes, nisi magna ex causa. Quod diu seruatum fuisse confirmat Translatio Galonis Bellouacensis Episcopi in Episcopatum Parisiensem: cuius Translationis causa summè notanda.

Quia Philippo Rege inconsulto, electus, & confirmatus fuerat in Bellouacensem; iurauit Philippus, eum nunquam obtenturum Episcopatum. Intercessione tamen Episcoporum placatus postea Philippus, in Parisiensem Episcopatum vacantem, communi autoritate Episcoporum, & Paschalis II. transferri Galonem curauit; *Iuo epist. 144. 145. 146.* ad quam vide Iurerum.

In dicta verò epistola 146. ita loquitur Iuo. *Translationes Episcoporum, necessitate urgente, Metropolitanorum autoritate, & summi Pontificis dispensatione, fieri oportet.*

Regium etiam consensum interuenisse, ex iisdem epistolis constat, & supra probauimus *tit. de Electione, & tit. de Postulatione, in specie capituli 1. & 2.* Eodem enim ferè iure in Postulationibus, Electionibus, & Translationibus utimur, quod ad Personas eligentium pertinet *can. 27. Concil. Carthag. IV. vulgò dicti. Vt Episcopus de loco*

Cum sub Gregorio Incardinationo multiplex fuerit, multiplex etiã ritus fuit.

ignobili ad nobilem per ambitionem non transeat: nec quisquam inferioris Ordinis Clericus. Sanè si id utilitas Ecclesie fiendum poposcerit, Decreto pro eo Clericorum & Laicorum Episcopis porrecto, in presentia Synodi transferatur, nihilominus alio in loco eius Episcopo subrogato. Inferioris verò gradus Sacerdotes, vel alij Clerici, concessione suorum Episcoporum, possunt ad alias Ecclesias transmigrare.

A Populis in Principes, sicut in Postulationibus, & in Electionibus; ita & in Translationibus ius Suffragij & Consensus transiisse probauimus. Addimus Translationem Archiepiscopi Narbonensis in Rothomagensis, quæ habetur *tomo 2. Libertatum Gallicana Ecclesie tit. 16. pag. 385. & 986. in fine.*

Hodie, post Concordata, sicut Electiones, ita Translationes, folius Regis & Pontificis autoritate perficiuntur.

Eodem iure vsos fuisse alios Reges, non dubito. Et quidem in Anglia, in quam constat mores, & leges nostras illatas à victoribus; nempe Regis autoritate, consilio & assensu Archiepiscopi, atque Episcoporum prouinciæ, in quam transferebatur, accedente autoritate Apostolica, & cum absolutione Archiepiscopi, & Episcoporum Prouinciæ, in qua primum sacratu fuerat. Quod non passim & temerè; sed cum magna causæ cognitione fiebat, Anselmus Cantuariensis Archiepiscopus ex professo, *epist. 126.* qui quidem diu obstiterat postulationi Heruæ, qui à Bangorensi Episcopatu transferri desiderabat in Ecclesiam Lexouiensis; eo pretextu, quia eius Episcopatus ita destructus erat, vt in eo manere non posset.

Post obitum tamen Anselmi, gratia Regis fretus, translatus fuit in Episcopatum Heliensem, de nouo ab Henrico I. Rege, Paschalis II. & Anselmi autoritate constitutum, diuiso Episcopatu Lincolnensi, propter nimiam amplitudinem, in duos. Cuius creationis Acta reulit Seldenus in *Notis ad Eadmerum pag. 209. & ipse Eadmerus pag. 95. 96. & 104.*

Translationis etiam Galtheri cuiusdam ex Lincolnensi Episcopatu in Rothomagensis Archiepiscopatum, meminit Guillelmus Neubrigensis *lib. 3. cap. 9. in qua ait, ambitum loci celsioris de amore commodi largioris triumphasse.*

De aliis Translationibus in Anglia, vide Thomam de Vualsingan *pag. 139. & 376. in fine.*

Tanta fuit etiam quorundam Regum autoritas & potestas in Translationibus, vt aliquando, inconsulto Pontifice, eas facerent; quamuis eas irritas declararent Pontifices *cap. 4. in integra, & 23. de Electione cap. 4. & 5. supra de Postulatione*: ad quorum intellectum iunge *Diploma Bedæ Regis Hungariæ inter acta Alexandri III. relatum*: quo confirmat Institutionem Patris sui, qui Alexandro III. concesserat, quòd absque autoritate, vel consilio Successorum Alexandri Depositiones, seu Translationes Episcoporum non faceret, vel fieri sineret.

De Translatione Personarum, non alienum est aliquid subiungere de Translationibus Sedium: vtrum nempe liceat Episcopo, Sedè principali, id est, Matrice, siue Cathedrali Ecclesia relicta,

AD LIBRI I. DECRET. TIT. VII. DE TRANSL. EPISC. &c. 203
 licta, ad aliam Ecclesiam, vel eiusdem Ciuitatis, vel in Diœcesi con-
 stitutam transferre Sedem, siue Cathedram: qua de quæstione, quia Apud Balsamo-
 nihil omnino reperitur in *hoc tit.* aliundè repetemus ex Conciliis, & nem *numero*
 aliis Scriptoribus, potissimùm ex Gratiano. Ad eam pertinent *canones* 74 refertur; in
 21. & 44. v 11. *Quæst.* 1. & *Glossa can.* 48. & 49. xv 1. *Quæst.* 1. & *Græca* verò Col-
Glossa can. 41. xv 1. *Quæst.* 7. [*can. ult.* xxv. *Q.* 2. *can. si quis* 10. *lectione*, 71.
 & *can. tribus* 36. *Dist.* 1. de *Consecrat.*]

Ex Græcis verò Zonaras ad *can.* 74. Concilij Carthaginensis, & ple-
 niùs Balsamo ad *canonem* 15. Concilij Nicæni in *Supplemento pag.* 4.
 & ad *d. can.* 47. Concilij Carthaginensis: quibus locis statuitur, non
 licuisse Episcopo mutare Sedem, & Ecclesiarum Priuilegia, nisi causa
 plenissimè cognita in Concilio. Addit Balsamo, Imperatoris Decretum
 necessarium, *κατὰ βασιλικῆς προσταξῆως, & συνοδικῆς διαγνώσεως.*

Diximus, *causa cognita*: nec enim facilè permittitur. Causæ verò
 iustæ sunt, si diruta fuerit, vel ab hostibus occupata Ciuitas, in qua
 Sedes Cathedralis fuerat: tunc enim æquissimum, Sedis Translatio-
 nem admitti, saltem ad tempus: sicut & ex eadem causa contingit
 aliquando duos Episcopatus vniri, & Episcopo liberum relinqui lo-
 cum, in quo tutius & securius commorari possit. Ciuitati tamen, &
 loco, quem relinquit, vbi primùm constituta erat Sedes principalis,
 prospicere debet, quantum tempora finunt; ne quid cultui diuino
 desit. Et ita explicanda puto vexata verba *canonis* 44. *Causa* v 11.

Quæst. 1. cuius autor Gregorius I. ibi: *illic consuetudinem solemnium*
festiuè disponas. Illic, id est in Sede, quam relinquis: vt idem Gre-
 gorius pleniùs in *cap.* 48. xv 1. *Quæst.* 1. Ita sanè vt alteram Eccle-
 siam, cui presens non es corporaliter, sollicita &c. Confirmatur *can. si*
quis vult 41. *Causa* xv 1. *Quæst.* 1. vbi agitur de Translatione Mona-
 sterij in alium locum: quæ quidem cum consilio Episcopi, & Fra-
 trum, id est Monachorum fieri debet. Præterea in priori loco re-
 linqui debet Presbyter ad ministeria Ecclesiæ.

Notandum autem falli Balsamonem, qui *canonem* 15. Concilij Ni-
 cæni existimauit pertinere ad Translationes Sedium. Evidentissimè
 enim probauimus suprâ, ad Translationes personarum pertinere.

Translatarum verò Sedium exempla plurima occurrunt: & ne abea-
 mus Gallia; Elusa diruta, translata est Sedes in Metropolim Auscio-
 rum. E Magalonensi insula Sedes translata est in Montem Puellarum,
Montpellier, autoritate Francisci I. & Pontificis, de qua Rebuffus in
Praxi pag. 139. & in *Concordatis pag.* 494. Ex Antipoli Sedes transla-
 ta est Grassam. Tareuanensi, siue Morinorum vrbe diruta, Sedes
 translata est Boloniam Maritimam, & Morinensis Episcopatus in tres
 diuisus. In Britania nostra ex Aletensi translata est Maclouium.

In huiusmodi autem Translationibus, sicut olim apud Græcos Im-
 peratoris; ita apud nos Regum rescriptis & autoritate opus est: quia
 potissimùm ad eos spectat protectio & defensio Ecclesiarum & Mo-
 nasteriorum: vide *tomum* 2. *Libertatum Ecclesiæ Gallicanæ tit.* 35.
num. 36.

Adde *can.* 36.
 & 37. *Dist.* 1. de
Consecrat.

Idem in Anglia factitatum. Nam Lundini Sedem Metropolitanam
 primò constitutam, Augustinus Dorouerniam, siue Cantuariam trans-

rulit. In Deuonia prouincia, quæ primùm Cridiæ, siue Creditonæ Sedes Episcopalis constituta fuerat, Excestriam, quæ & Exonia, translata est circa annum 1409. Selseensem Sedem transtulit Cicestriam, sub Guillelmo Conquestore, & eius autoritate Stigandus: & sub eodem è Licfeldia Sedes translata est Cestriam à Petro quodam Episcopo; cuius successor iterùm Conuentriam transtulit. Quare non obstantibus huiusmodi mutationibus, illius Diœceseos Episcopi passim & promiscuè Licfeldienses, Cestrenses, vel Conuentrenses appellantur. [Vnde meritò Robertus de Monte Nauali in *Supplemento Sigeberti* ait, hunc Episcopatum habere tres Sedes, Cestrensem, Conuentrensem & Licfeldiensem. Ita locus legendus pag. 164.] Vix autem aliud Regnum plures mutationes Sedium suppeditat; nempe propter immutatum sæpiùs publicum Angliæ statum: qua de re videndus diligentissimus Parkerus in *Prolegomenis de Antiquitate Britannica Ecclesie*, & obiter doctissimus Sirmundus in *Notis ad epistolas Petri Cellensis* pag. 13. & 20. [quibus adiunge nuperum editorem Matthæi Paris in *aduersariis & notis ad pag. 319.*]

Notandum etiam aliquando, non nouæ Sedis, sed primæ, siue antiquæ tantùm nomen retineri. Insigne exemplum in Ecclesia Hierosolymitana. Christianis post excidium Hierosolymorum migrantibus Pellam ciuitatem Decapoleos trans Iordanem; Episcopi tamen, qui ibi diutiùs morati sunt, nomen antiquum & successionem Hierosolymitanorum Episcoporum, & seriem non interruptam conseruauerunt: vt ex Eusebio, & aliis Scriptoribus, docuit doctissimus Scaliger in *Animaduersionibus ad Cronicon Eusebij*. Idem Scaliger obseruat, Antiochenum & Alexandrinum Patriarchas, antiquum nomen retinere, quamuis in aliis vrbibus Sedes suas constituerint.

Postremò de Translationibus Canonorum Regularium, Monachorum, Monialium, & Monasteriorum, alius erit locus dicendi *lib. 3. Decretal. tit. 31. 35. & 36.* Interim super ea quæstione studiosis excutiendos indicamus *canones 40. 41. Causa xvi. Quæst. ult. can. 2. Causa xix. Quæst. 2. & canones 2. 3. & 4. eadem Causa Quæst. 3. & Causa xx. Quæstionem 4.* Quibus iunge omninò Stephani Tornacensis *epistolam 1.* & Iuonis *epistolam 70* & in eam notas doctissimi Iureti. Super ea materia D. Bernardi, Petri Venerabilis, Petri Cellensis, Goffridi Vindocin. [*lib. 4. epist. 1. & in notis pag. 68.*] & aliorum sententiam, & Tractatus scrutabimur aliquando accuratiùs.

Ad Cap. II. De Electione.

FVGITIVI huius capituli sententiam exposuimus, [supra hoc tit. initio.] Interpretatione tamen accuratiore videtur indigere, siue verba, siue sententiam spectes, siue vexatam sæpiùs à viris doctissimis quæstionem, de *Peregrina communionem*; an eadem sit, cum *Laica*, an diuersa?

QUOD AD VERBA: *Populi literas accepit: Græca, ἀπὸ τῶ πλῆθους.* Deinde, *plures eorum, qui sinceram fidem non habent, premio & mercede corrupti, ut clamarent in Ecclesia, &c.* quam lectionem Diony-

Adde exemplum ex cap. 3. de foro competententi in 3. Collectione, quod scriptum est Turritano Episcopo.

sius Exiguus retinet. Contra Codices multi, editi, & *M S.* legunt *paucos*; sicut & Græca editio, ex qua clausulam integram adscribimus, ὀλίγους πινὰς ἐκδυνῆσθαι μισθῶν ἢ πινῶν διαφτερένδων, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ συναρίζειν, ὡς δίδειν ἀξιῶντας, ἢ αὐτὸν ἔχει Ἐπίσκοπον.

Sequitur in contextu, *ita ut nec laicam in fine communionem, (nisi de hoc pœnituerit,) talis accipiat.* Omissa parenthesi, breuiter in omnibus editionibus Concilij Sardicenis, Græcis, & Latinis: ὡς ἐμὴν γὰρ τοιοῦτον, μηδὲ ἐν τῷ τέλει, λαϊκῶς γοῦν ἀξιῶντος κοινωνίας. Græci Interpretes, ἐν τῷ τέλει explicant, ἐν τῇ ἐξέδῳ τοῦ βίου, ἐν τῷ θανάτῳ. Pœnam acerbissimam, & valde singularem notauit Aristenus, docente viro summo Antonio Augustino, à quo reliqua petenda. Nam ex Concilio Nicæno *can. 13.* ἐφόδιον, *viaticum*, in extremis posito nemini denegatur. Præter veteres, addendus Alcuinus *libro de diuinis Officiis cap. 49. postremæ editionis* τῷ μακροῖτε *Andræ. Du Chesne.* Addita ideò à recentioribus *Alterius* recentioris esse exi-
 verba, quæ parenthesi includuntur, *nisi de hoc pœnituerit*, desunt in *stimat Blondel-*
antiqua Collectione 1. edita, & *M S.* quàm habemus. Adnotat *lus,*
 doctus suprâ sæculi sui captum Ioannes *Andræ: nisi de hoc: istud*
olim erat Glossa. Alanus, Vincentius & Goffredus non aduertentes hanc
Literam, posuerunt illam Glossam. Retinuit Raymundus. Versio Gal-
 lica *M S.* ex eo; *Si que cil ne fet de ce penitence, qe il ne soit pas co-*
meniés à la fin. Hactenus de verbis.

QVOD AD SENTENTIAM. Tam in Electionibus, quàm in Translationibus, Cleri, Ordinis, & Plebis Suffragia iusta & legitima interuenisse, & ante & post Concilium Nicænum, etiam in Oriente probauimus: & *can. 4.* Nicæni Concilij de Consecratione Electi, à tribus Episcopis facienda, esse intelligendum. In quo *χειροτονίας* verbum, non de Electione, sed de Consecratione, siue Ordinatione Episcopi accipiendum, confirmat locus insignis Gregorij Nazianzeni ex *oratione 19.* in funere Patris, ab eo habita coram Basilio Magno. De ipsius Basilij Electione & Consecratione loquitur. Ἐγχεφεν, ἐνεδάται, Συνήμοσσι ἢ λαόν, ἴως ἱερέας, τὴν πᾶν ἄλλων, ἢ ὅσοι τῷ βήματος, &c. quæ ad Electionem spectant. Subiicit deinde ea, quæ ad Consecrationem: Ἐπειδὴν κανονικὸν ἔδει γίνεσθαι τὴν χειροτονίαν αὐτῷ, λείποντος ἐνὸς τῷ ἀριθμῷ ἢ ἀνακηρυχθέντων, &c. Intelligit Concilij Nicæni. *d. can. 4.*

Vide supra tractatu de Elect. pag. 113. & 114.

Sicut autem iusta Suffragia comprobata, Synesius *epist. 67. & 76.* & ad eas Interpretes: ita etiam seditiosæ populi voces, acclamationes plebeculæ, & factiones reiectæ semper & damnatæ; de quibus in *hoc c. 1. p.* πλῆθος, ὄχλος, *plebeculam, vulgus ignobile* significat. In *1. can. Sardicensi* mutationes Sedium, per auaritiam, aut ambitionem factas, Patres damnauerant: in *2.* ex quo *caput nostrum* sumptum est, grauiùs coërcent Mutationes Sedium, quæ per Simoniam, redemptis plebeculæ votis, & per acclamationes populares fiunt, data pecunia.

Huiusmodi acclamationes, quæ vim, dolum, & metum admixtum habent, etiam Legibus improbantur, & per eas facta irrita sunt. Quin & manumissiones inutiles *l. 17. ff. qui & à quibus.* Vetus fragmentum in *sine Cod. Theod.* Nec per eas Innocentes condemnari debent, vel

noxij crimine absolui *l. 12. Cod. de Pœnis*. Quam in rem obseruatione dignissimum *Rescriptum Hadriani pro Christianis, Minucio Fundanio Proconsuli Asia*, à Iustino Martyre primùm relatum in *sine Apologia 2*. Ipsa verba *Rescripti* Latinè retulisse Iustinum scribit Eusebius *lib. 4. Historiæ Ecclesiast. cap. 8. in fine*, & ea Græcè vertit *cap. 9*. Latina perierunt. Superest Eusebij versio in *d. cap. 9*. quæ postea subiecta est in *sine d. Apologia 2*. Et quidem ex *Epistola Proconsulis*, & *Relatione ad Hadrianum* hæc notanda, *βοαῖς δὴμῶν χειροῦρος ἀκείτων ἀπίνοι*; & ex *Rescripto*, *πρὸς βήματος, pro tribunali, & in Iure, ἢ ἀξιώσασιν, οὐδὲ μόναις βοαῖς κατηγορεῖν*. Ruffinus eleganter vertit: (fortè in autographum Latinum inciderat) *Precibus autem in hoc solis, & acclamationibus uti, eis non permitto*. In *l. 12. ff. de Appellat. & Relat.* ipso Iure nulla declaratur Duumiri creatio, nullo actu ex lege habito solemniter; sed tantùm vocibus popularium: licèt factiosæ postulationi consensisset Proconsul.

Mirum itaque non est, si Electiones, vel Translationes, & similia extorta ad acclamationes plebis, irritæ sint; præcipuè si pecunia interuenerit. Exempla extant insignia apud Scriptores *vite Chrysostomi*, de depositis Episcopis sex Asianæ Diœceseos, qui data pecunia fuerant electi à seditiosa plebe. Accuratè Palladius iudicium & cognitionem Chrysostomi retulit *cap. 13. 14. & 15*. Itemque in Concilio Chalcedon. *Actione II. in causa Bassiani, & Stephani*, de qua pluribus infra.

Reliquum est, vt Sanctionem canonis explicemus, quæ seuerissimam pœnam infligit; viatica, laïca communione, etiam in fine interdicit.

Suasit, vt initio huius Tractatus ostendimus, summa perturbatio, & ἀταξία Ecclesiarum ab Arianis inducta, qui subinde Sedes mutabant temerè, erroris spargendi cupidi. Nouæ itaque pœnæ aduersus noua crimina fuerunt excogitandæ. Verùm, quod amat fieri in pœnis, leges huiusmodi seueriores, & earum pœnæ temporales sunt, & mortales: & ex iusta causa, cessante periculo, & vtilitate Ecclesiarum requirente, mutationes Sedium vsurpatæ fuerunt; seriùs tamen apud Occidentales, aduersus quos Gregorius Nazianz. *versibus* inuehitur, præcipuè aduersus Ægyptios, duce [Petro] Alexandrino, qui Maximum Cynicum Constantinopolis Episcopum, clam, & ἐν ἰσὶ παρὰ βίβω ordinauerat: qui deinde remotus & depositus fuit in Constantinopolitana Synodo I. Hûc referendi *versus* Gregorij de *vita sua pag. 29.* alioquin obscuro.

Ἦλθον γὰρ ἦλθον ἐξαπίνης κεκλημένοι, &c. & qui sequuntur.

Νόμους σρέφοντες ἰὸς πάλαι ἰετικῆς

Ὡν πλείστον ἦμῶν, καὶ σαφῶς ἐλεύθεροι.

Intelligit proculdubio *canones Nicænos, & Sardicensēs*, conditos aduersus Mutationes Sedium: aduersus quos tamen nihil commississe pro-
supra pag. 175. bat Gregorius; quia nunquam Sasimorum Episcopatum susceperat,

AD LIBRI I. DECRET. TIT. VII. DE TRANSL. EPISC. &c. 207
 quem inuito Gregorio contulerat primùm Basilius. Quæ iniuria Basilius, vt vocat, nunquam excidit ex animo Gregorij. Ita verò de Sasmorum Episcopatu loquitur pag 9.

Τῆς μὲν δοθείσης, ἕδ' ὅλως Εκκλησίας
 Περιστάμην, ἕδ' ὅσον λατρείας μίαν
 Θεῷ προσεγγεῖν, ἢ Συνεῖξασθαι λαῶ,
 Ηχεῖρα δεῖναι κληρικῶν ἐνὶ γέτω.

Quos versus rectè doctissimus Bilius explicauit. Nazianzi verò nunquam se fuisse Episcopum; sed patris tantùm senis auxiliatorem & Coadiutorem subiicit. Itaque cùm nec Sasmorum, nec Nazianzi foret Episcopus, nihil vetabat eum à Meletio Patriarcha Antiocheno constitui Constantinopolitano in Throno. Quibus versibus, quos contra Maximum scripsit, habebis plenam Apologiam Gregorij aduersus *epistolam Synod. cam* Ambrosij, & reliquorum Episcoporum Italix, quam primus edidit nuper doctissimus Sirmondus. Quid faceres? Dissidebant Orientales, & Occidentales Episcopi. Meletius, qui Gregorium in Throno Constantinopolitano collocauerat, ab Arianis ordinatus fuerat Antiochenus Episcopus, contra Paulinum, qui Antiochia ab Orthodoxis ordinatus fuerat. Præterea Maximus imposuerat Occidentalibus. Quidni? cùm ipsum Gregorium priùs fefellisset: qui & orationem in laudem Maximi scripsit sub Heronis Philosophi Alexandrini nomine, & extat inter Gregorij *orationes, ordine 23.* Quare mirum non est, si & Gregorius hos versus in *carmine de vita sua* effundat.

Non ordinatus contra Paulinum, sed Paulinus contra eum. Ordinatus enim, vel veriùs Beroea translatus Meletius anno Domini 360. Ordinatus à Lucifero Paulinus anno 362.

Φυσῶντες ἡμῖν ἐσπέριόν τε καὶ τραχύ.
 Τοῖς δ' ἀντεπήει δῆμος ἡλιοφρόνων.

Non etiam mirum, si Basilius summus Gregorij amicus, *διπλῶν ὄρων* perstringat *epistola 10. ad Eusebium Samosatensem Episcopum.* Hæc pluribus explicauimus; tum quia non cuique sunt obuia, & dicta *Synodice* Ambrosij Commentarij loco esse possunt; tum quia *Tractatui de Translationibus* cohærent.

Postremo de Pœna tractandum: *Nec in fine Laica communio concedatur.* Quid sit *Laica communio*, Vetus Interpres 1. *Collectionis* Laurentius *M S. Viaticum* rectè explicat: quem secutus est Ioannes Andreae. Bernardus in *Glossa* omisit. *Glossa* Decreti ad *can. 21. Distinct. L. & can. Clerici x 111. Q. 2.* in quibus Peregrinæ communionis fit mentio, *Peregrinam* explicat, *quæ alias dicitur Laica extra de Elect. cap. 2.* (citatur capitulum hoc nostrum): & iterùm: *Peregrina*, id est, *commorabitur inter Laicos*; vel *Peregrina*, id est, *cum recedit, vel peregrinatur de hoc mundo.* Viaticum scilicet *Glossa* intelligit. *Peregrinæ* item communionis mentio extat in *additione 1v. Capitularium Ludouici cap. 99.* ex Concilio Agathensi I. ex quo pariter canones duo, supra relati ex Gratiano, desumpti sunt.

Obseruandum verò in *cap. 98. dictæ Additionis*, tractari de *Formatis faciendis*, & *vt sine Formata nullus proficiatur Clericus.* Doctissimus

Pithœus in *Glossario Capitularium* opinionem *Glossæ* sequitur in dictione, *Communio Peregrina*.

Nomen, & rem ipsam, explicant apertius Patres Concilij Regensis *can. 3. 4. & 5.* In *cano. 3.* Nicæni Concilij exemplum amplecti profitentur, id est *can. 8.* quem peritè notauit ad marginem doctissimus Sirmondus *tomo 1. Concil. Gallix pag. 67.* & antè Sirmondum editio *Coloniensis* Petri Crabbe; addita hac inscriptione *dicto cap. 3. De indulto eidem Peregrini, vel Chorepiscopi nomine.* [Octaui verò canonis Nicæni hæc sunt verba. *Is autem, qui nominatur apud eos Episcopus, honorem Presbyterij possidebit; nisi fortè placuerit Episcopo, nominis eum honore censerit. Si verò hoc ei minimè placuerit, providebit ei aut Chorepiscopatus, aut Presbyterij locum, ut in Clero prorsus esse videatur, ne in vna Ciuitate duo Episcopi probentur existere.*]

Mentio præterea fit *Communio Peregrinæ* in *can. ult.* Concilij Ilerdensis: cum quo iungendus est *can. 2.* Concilij Valentini in Hispania, in quo dictæ Synodi Regiensis *can. 5.* citatur.

Hic nempe est ordo temporis quatuor illarum Synodorum. Regensis refertur ad *annum Christi 439.* Agathensis ad *annum 506.* Ilerdensis ad *annum 524. & diem 8. Augusti.* Valentina item ad *annum eundem 524. & diem 2. Non. Decemb.* Gratianus *d. can. ultimum Ilerdensem* inseruit *Causa XII. Q. 2. can. 38.*

Garfias Loaisa existimat Laicam & Peregrinam *Communio* eandem esse, nullumque discrimen inter vtramque versari: Rectius viri docti differre statuunt: nec tamen veram interpretationem afferunt.

Ad verum propius accedisse videtur doctissimus Petauus in *postremis & plenioribus ad epistolam Synesij 67. notis.* Non tamen concesserim appellari *Peregrinam Communio*, cum ab Episcopi Dignitate & Ordine in *Chorepiscoporum* gradum summouetur Episcopus: Nec etiam *Anathematis* nomine in *can. ult. Ilerdensi* venire *Peregrinam Communio*. Nam in *d. locis* separantur manifestè. *Symbolam* nostram conferamus.

Variæ passim occurrunt *Communio* species in *Canonibus*, *Patrum libris*, & *Historiæ Ecclesiasticæ* *Scriptoribus*. Omnes tamen reduci possunt ad summa duo genera.

Diuiditur, seu distinguitur *Communio* potissimum, vel *Ratione Rei*, cui communicamus; vel *Ratione Personarum*, quæ communicant.

Ratione Rei: *Communio* victus, societatis, & conuersationis, *ομιλίας*, qua maiori anathemate multati priuantur; verbi gratia Hæretici, & qui atrocioribus criminibus impliciti, ab Ecclesia perculsi fuerunt, & eiecti de nomine Christiano, ut initio huius Tituli attigimus. Insigne habemus exemplum in anathemate Andronici & Thoantis, à Synesio, & Synodo publicata *epist. 57. & 58. in fine*, qua non tantum ab Ecclesia, sed ab omni Societate ciuili pulsos fuisse exprimitur. In qua notandum, Episcopis & Presbyteris præcipere; Laicos hortari tantum: *παρσινῶ μὲν οὖν, καὶ ἰδιῶν παντὶ, καὶ ἀρχόντι, μήτε ὁμοεῶσιον αὐτῶ, μήτε ὁμοεπίσκοπον γίνεσθαι. Ἱερεῦσι δὲ διαφερόντως, οἱ μήτε ζῶντας αὐτοὺς περιεργασθῆναι, μήτε πλανήσασθαι Συμπεριεργασθῆναι.*

Vide S. Basilium in *Isaiam* pag. 821. Vbi de variis *Communio* speciebus.

COMMUNIO ORATIONIS & precum : quæ aliquando non denegatur illis , qui vel ab Oblatione , vel Eucharistiæ perceptione arcentur ; de qua *can. 11. Nicæno in fine* , *χωρίς προσφορῆς κοινωνίαι σι τῷ λαῷ ἢ προσευχῶν*. Ex quo etiam constat huiusmodi communione priuatos , audientes , & pœnitentes : addamus & hæresis suspectos , licet nondum damnatos , Euseb *lib. 5. Histor. Eccles. cap. 3.* de Origene loquens , quem , licet admodum iuuenem , aded fuisse tenacem ait Canonis Ecclesiæ , vt non potuerit adduci orare cum Paulo quodam hæretico ; *ὃ δὲ πώποτε προετραπή κτ' ἢ εὐχὴν ἀλλῶ ὕσθηναι* , *ουλάτων ἕξτε παιδὸς κανόνα Εκκλησίας*. Quis fuerit hic canon , explicat Irenæus *lib. 3.* cuius verba retulit Euseb. *lib. 4. cap. 14. d. Histor. Eccl.* *Τοσούτων οἱ Ἀπίστολοι* , *ἔ οἱ μαθηταὶ αὐτῶν ἔσχον εὐλαβίαν* , *πρὸς τὸ μηδὲ μέχρι λόγου κοινοῦν τιτὶ ἢ παραχαρασσόντων ἢ ὀλίθων* , *ὡς ἔ Παῦλος ἔρησεν* , *Αἰρετικὸν ἄνθρωπον* , *μετὰ μίαν ἔ δευτέρω νεδείαν παροισῶ* , *εἰδὼς ὅτι ἐξέσραπται ὁ τοιοῦτος ἔ ἀμαρδάνη* , *ὡν ἀποκατακείτος*. Rufinus *lib. 4. versionis Eusebij cap. 13.* ita interpretatur. *Tantâ tunc Apostoli , atque eorum Discipuli , in religione cautelâ utebantur* , *vt ne verbi quidem communionem , cum aliquibus eorum , qui à veritate deniauerant , habere paterentur ; sicut & Paulus dicit , hæreticum hominem , post unam & alteram correptionem deuota , sciens quia peruersus est huiusmodi , & peccat , cum sit à semetipso damnatus*. Palladius , Gregorius , & alij Scriptores *vita Ioannis Chrysofomi* , in referenda historia quatuor fratrum Monachorum Ægypti , (*Μάρτυροι* , id est , Longi , à statura vulgò vocabantur) quos à Teophilo Alexandrino iniustè excommunicatos , humanè & benignè susceperat Chrysofomus , societatis & sermonis , imò & orationis communione dignatus erat ; tamen communionem Eucharistiæ , ante cognitionem causæ denegauerat. Socrates *Histor. Eccles. lib. 6. cap. 9.* *Μαθῶν δὲ ταῦτα ὁ Ἰωάννης ἐκ πρώην μὲν εἶχε τοὺς ἀγνοῶντας* , *ἔ ἔχων μετῆχεν οὐκ ἐκάλυσε* . *κοινωνίαι δὲ ἢ μυσταίων* , *οὐκ ἔθεσ πρὸς διαγνώσεως μεταδώσειν αὐτοῖς*. Sozomenus eadem de re *lib. 8. cap. 13.* *ἔυχεται ἐπὶ Εκκλησίας ἔ δικάλυσε*. Nicephorus *lib. 13. cap. 2.* Tripertita *lib. 10. cap. 10.* ex Socrate. *Hæc Ioannes agnoscens , honorabat principio viros , eorūmque fruebatur orationibus : Communionem verò sacra cum eis , ante causa cognitionem , participare non voluit*. [*Quam Communionem Peregrinam fuisse , malè Baronius existimat in huius Historiæ relatione ad annum 400. num. 67. & 68.* vbi malè perstringit Palladium Scriptorem *vita Chrysofomi* , quem suspicatur sæpiùs fuisse Origenistam : sed falsò.]

COMMUNIO TERTIA , Oblationis occurrit ; cuius in *d. can. 11.* Concilij Nicæni , & alibi sæpiùs mentio fit , ab aliis satis explicata est.

QUARTA COMMUNIO , quæ & perfectissima ; Sacrorum Mysteriorum , & Eucharistiæ. Quare per eminentiam *Communio* solet appellari.

PLURA nuper de his quatuor speciebus viri docti scripserunt. Ad rem , quam paramus , ista sufficiant.

RATIONE VERÒ Personarum , quæ admittuntur ad Communionem , tripliciter diuiditur , in Ecclesiasticam , [siue Clericalem ,] ad *cap. 10. extra* Laicam , & Peregrinam. Ecclesiastica versatur inter eos , qui sunt de *de iudiciis* ,

Clero; quorum nomen in Canone, Matricula, & Catalogo Clericorum comprehenditur: Laïca inter Laïcos tantum: Peregrina verò, quæ peregrè cum Formatis aduenientibus Ecclesiasticis, vel Laïcis, concedi solebat. Commercio enim Formatarum, totus orbis in vna Communionis societate concordabat, Optatus *lib. 2.*

Maior autem exhibetur honor Clericis, quàm Laïcis, siue confesum, siue locum communicandi spectes. Nam *quatuor genera Capitulum sunt in Ecclesia, Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, & Fidelium*, Optatus *d. lib. 2.*

Apices dignitatum Episcopi in Cathedra sedebant in Absida posita, tanquam in honoratiore loco, Augustinus *epistola 203. & 225.* Præsidebat Episcopus Ciuitatis; confidebant Episcopi peregrini: post Episcopos Presbyteri; *epistola Catholicorum Episcoporum totius Africæ in Gestis Collationis Carthag. cap. 16. Poterit quippe unusquisque nostrum, honoris sibi socio copulato, vicissim sedere eminentius, sicut peregrino Episcopo, iuxta confidente Collega.* Quam Epistolam retulit etiam Augustinus *libro singulari, de Gestis cum Emerito.* Peregrinus verò Episcopus adire tenebatur Ciuitatis Episcopum, qui Conuentum, Collectam, & Synaxim habebat, sacram Eucharistiam, id est, Christi sacrum corpus conficiebat, & Peregrino Episcopo, & postea reliquis Presbyteris porrigebat; sicut in *can. 18. Conc. Nicæni* dicitur. Ita enim intelligendum puto Eusebium *lib. 5. cap. 24. sub finem*; in quo de celebri Controuersia Paschatis inter Victorem & Polycarpum tractatur ex Irenæo: *ἐκοινωνήσαν ἑαυτοῖς. ἔν τῇ ἐκκλησίᾳ παρεχώρησεν ὁ Ἀνίκτος τὴν Εὐχαριστίαν τῷ Πολυκάρπῳ, καὶ ἐπεσοπὴν διλοῶπι.* Quem locum

Magis placet nec Rufinum, nec Interpretem intellexisse puto. Nec enim temerè Ciuitatis Episcopus videtur concessisse peregrino ius celebrandi & habendi conuentum, & sacra coram eo peragendi; illis præsertim temporibus, & rixa iam suborta. Idem Rufinus rectius ea verba, & conuetudinem Ecclesiæ veteris explicare videtur. *Ἄλλ' αὐτοὶ μὴ τῆρῆντις οἱ Πρεσβύτεροι, τοῖς ἀπὸ τῆ παλαιῶν προῦσιν ἐπιμπον Εὐχαριστίαν.* Rufinus: Imò *ficeret ac celebraret. Hoc e- ita obseruabant, Presbyteris Ecclesiarum Eucharistiam solemniter trans-* mittenda Eucharistiæ, in signum concordia, consensus, & vnitatis.

bat peregrino ab Episcopo Ciuitatis: imò & ad Sacrorum celebrationem inuitabantur quandoque peregrè venientes Episcopi. Vide Ant. Augustini *Epitomen parte 1. de Epis opis. Peregrinò Episcopo locus sacrificandi detur.* Conc. Arelat. I. *can. 20. Carthag. IV. can. 33. Synodi in Trullo can. 20. Capitular. lib. cap. 2* ex Synodo Francofordicensi, *circa medium.* Sueffionense sub Pipino *circa medium.* Socratem *lib. 6. hist. cap. 13.* quo insignis hanc in rem habetur locus, occasione rixæ Chrysostrum inter & Epiphanium subortæ.

Sicut autem Episcopi Peregrini cum Episcopo Ciuitatis communicabant; ita Peregrini Presbyteri, & Diaconi, secundum sui gradus prærogatiuam singuli: omnes tamen intra Altare, ad differentiam Laïcorum, qui & in sedendo, & communicando separabantur Cancellis

cellis & Velis à Clero. Presbyterium verò & Altare communicando Cancellis & Velis muniebatur, vt arcerentur Laïci, tam in sedendo, quam in communicando. Cancelli & Vela ea in re nota: *κυκλίδας*, & *Κοκυλίλλυς*, & βῆλα vsurpare solent Concilij Chalced. *αἷτα*. Athanasius in epistola ad Solitariam vitam agentes, ἀρπάζοντες τὰ *Κυκλίδια*, & τὸ θρόνον, & τὸ θεσπέζον, ἐκλήθη γὰρ ἡν, & τὰ βῆλα τῆς Ἐκκλησίας, &c. *Rapientes subsellia, & Cathedram, & Mensam: erat enim lignea.* Vela Ecclesiæ malè *tabulas* pro *Velis* vertit Interpres. Statim etiam subiicit Cathedram Episcopalem, sicuti diximus, in interiori parte templi positam. Et iterum in eadem epistola de Militibus Syriani ita loquitur, ἤρπαζε τὰ ἔνδορ, εἰς τοιάυτας τόπους εἰσῆρχοιτο, εἰς οὓς, οἳ δὲ πᾶσι τοῖς χριστιανοῖς ἔξεστιν εἰσελθεῖν. Gregorius Nazianzenus apertissimè in *versibus ad Episcopos* pag. 82. *sine.*

Τὸ Σεπλὸν τοπαίροιθε *σοφῶν ἕδος ἔρκος ἀείρων,*
 Βῆμα ποδ' *Ἀγγελικῆσι χορσασησι τεθιλλός,*
Κυκλίδα τῷ μεμῶτην κόσμων δύο, τῶτε μύροντος,
Τῶν εὐπειθαμένοιο, θεῶν ὄρον, ἡμερίων τε, &c.

Plura de Cancellis & Presbyterio notauimus ad *cap. 1. de vita & honestate Cleric.* Synesius epistola 67. coniungit *ἀρπάζω*, & *καταπίδασμα μουσικόν.*

Eadem forma Consistorium Principis, & Summorum Magistratum Tribunalia Cancellis erant inclusa; & Vela præterea obtendebantur. Sidonius *lib. 1. epistola 2. & in l. 5. Cod. de Naufragiis: de submersis nauibus decernimus, vt leuato velo iste causa cognoscantur: vbi dominus Cuiacius locum, qui ad rem facit, refert ex Comedia Quærulo, isti sunt, qui in fanis & sacellis obseruant vela.*

Intra Altare itaque communicabant Clerici, siue ipsius Ciuitatis, siue Peregrini. Nihil præterea Peregrinis Clericis concedebatur; nisi speciali iussu & mandato præcedente Episcopi Ciuitatis, in qua morabantur. *ὑπερέεια* districtissimè prohibebatur. Conuentum agere, ordinare, concionari, ea, quæ sunt iurisdictionis, vel ordinis, aut ministerij exercere non licet Peregrino Episcopo, vel Clerico, iniussu Episcopi, ad cuius Diæcesin accedit: Communionem tantum orationis, & Eucharistiæ fruitur, si Episcopus Metropolitanus literas; vel reliqui Clerici, & Laïci Formatas habeant à proprio Episcopo.

Et hæc est, quæ Peregrina Communio appellatur *can. 8. Nicæno, can. 14. & 15. Sardic. & can. 2. Concil. Constantinop. I. Exemplum ad d. can. 14. Sardic. pete ex Socrate lib. 6. cap. 10. & seqq. & quæ alieno loco in fine eiusdem libri 6. vbi de contentione inter Chrysofomum, [Epiphanium,] & Seuerianum. Quibus locis præsumptiones coërcentur eorum, qui extra Diæcesin aliquid audent. Frequentia ea de re in *Historia Ecclesiastica* exempla occurrunt. Multa vnius Chrysofomi *vita* suppeditat, aduersus Epiphanium, & Theophilum, quæ ex Palladio, & reliquis eius *vita* Scriptōribus re-*

Græcè τὸ βῆμα αἷτα
 De qua voce
 vide notas Frō-
 tonis ad *tomum*
 1. Chrysofomi
 pag. 68. & ple-
 nius ad *tomum*
 4. pag. 12. 48.
 & 52. Βελίδυρα
 vnica voce
 appellat Chry-
 sofomus in
Matth. hom.
 84. εἰμῶδες in
*cap. 26. Mat-
 thæi.* Adde no-
 tas in Paulini
epist. pag. 796.
 ibi: *perlucente
 transfenna, &
 pag. 849. & seq.
 ad hūc versum.*

*Aurea nunc ni-
 ueis ornantur
 lumina velis.*
 vbi fusè Ros-
 vveydus.

Auitus Vien-
 nensis *epist. 9.*
*Casario Arela-
 tensi Episcopo,*
 in qua Maxi-
 mianum Epif-
 copum con-
 mendat. *Pere-
 grinus Sacerdos
 dici non potest,
 vbi Catholica
 reperiri Ecclesia
 potest.*

peti possunt. Quibus adde Socratem *lib. 6. cap. 12.* Sozomenum & Nicephorum.

Ad instar Peregrinæ Communionis propriè dictæ, pœnalis quædam Communio dicta est Peregrina, rei effectu inspecto, [& dignitate personarum spectata. Sicut & Laïca Communio pro pœna aliquando sumitur, & pœnitentia Laïci videtur appellari ab Hilario sub initio libri ad Constantium Augustum, quem librum ipse Constantio tradidit. Si indignum aliquid non modo Episcopi sanctitate, sed etiam Laïci integritate gessisse docear; non iam Sacerdotium per veniam expectem, sed intra pœnitentiam Laïci consenscam. Peregrinæ itaque Communionis pœnalis exemplum proponi potest, verbi gratia] quoties Episcopo adimitur Episcopatus, ad quem ordinatus est, administratio; nomen verò, ordo, & dignitas relinquitur. Sedet, communicat

Exempla etiam in iure supersunt ex l. speciosas 100. ff. de verbo. significat. ibi: qui ornamentis Senatoriis utuntur.

cum Episcopis; nullam habet executionem officij sui. Exempla suprâ attulimus ex Synodis Regensi, Agathensi, Ilerdensi. Et quidem in Regensi *canones Niceni* citantur in exemplum. *Canonem 8.* intellexisse diximus Patres, in quo Nouatianis Episcopis, in eadem Ciuitate cum Catholico constitutis, Catholicus retinet dignitatem; Nouatianus, siue Catharus regradatur in ordinem Presbyteri: benigniùs tamen facturum Episcopum Catholicum, si nominis Episcopi honorem ei permittat, aut saltem locum Chorepiscopi, *πρωτὸν τῶ ὀνόματος.* Et in *Epistola* ipsius Concilij ad Ecclesiam Alexandrinam, Meletio omnis *ἐξουσία ἀρχιεπισκοπικῆ* adimitur; *μὲν ὄνομα τῶ πρῶτος* relinquitur. In Concilio Chalcedon. *Actione 11.* Episcopatus Ephesinus adimitur Bassiano, & Stephano, qui contra Canones occupauerant Ephesinam Sedem: nominis tamen honor relinquitur; & solatij, & alimentorum loco ex redditibus Ecclesiæ Ephesinæ singulis ducenti aurei assignantur. Paschasinus & Lucentius Episcopi Legati Papæ utrûmque ita distingunt. *Bassianus & Stephanus ἔχουσιν ἀγίωσαν, πνευματικῆ τῆς καὶ ἐκείνην Εκκλησίας ἐργασίας, quietem habeant, cessantes ab operatione, vel administratione eiusdem Ecclesiæ;* & in eorum loco alius ordinatur Episcopus: eis tamen relinquitur *ἀξία τῆς ἐπισκοπικῆς, ἡ κοινωνία, ἡ παρομοδιὰ ἢ ἀποδοκίμασι, Communio, & necessaria salaria, siue decens solatium.* Breuiter in Synodo Regensi, *Peregrina Communione foueatur.* Peregrinis enim Episcopis vel Clericis, humanitatis causa & Communio in suo cuique ordine conuenienter, & alimenta tribuebantur.

[Et Concilium Nicænum in *can. 8.* sub finem nomen Episcopi separat à Chorepiscopatu, tanquam pœnam minorem à maiore: & tertio loco subiicit Presbyterij locum. Alia & grauior pœna extra Clerum ad Laïcos relegari *can. 18. & 19.* Conc. Sardic. Apud Græcos Grauißima pœna Laïca Communionem priuari *can. 1. Sardicensi.* Media inter duas extremas regradari.]

Maior autem pœna, Episcopum in ordinem Chorepiscoporum regradari, vt diximus. Nota est enim differentia inter Episcopos, & Chorepiscopos. Multò maior, [ad Presbyterorum gradum redigi.] Nam sicut Chorepiscopus omnibus Episcopis est inferior; superior est Presbyteris. Et munia Chorepiscoporum in *canonibus* distinguuntur à muneribus Episcoporum. Omnia, quæ Chorepiscopo per-

mittuntur, Episcopus exercere potest: non contra Chorepiscopus. Vide dictam Synodum Regensem *can. 3. 4. & 5. can. 12. Ancyra. & can. 10. Antioch.* & quæ ad eos *canones* Græci & Latini de Chorepiscopis notarunt.

Non debuit itaque Peregrina Communio confundi, & ita explicari; cum ab Episcopi dignitate & ordine in Chorepiscoporum gradu summonetur Episcopus. Nam aperte ea duo separantur in *d. can. 3. aut Chorepiscopi nomine, aut Peregrina communione foueatur.*

[Sultè verò Chorepiscopum dicunt aliqui Peregrinam habere Communionem, quia extra urbem versatur, quasi Peregrinus. Nam Peregrinus Episcopus intelligitur propriè, qui ex aliena Diœcesi accedit: cui comparatur ille, cui nomen Episcopi permittit habere Episcopus verus. Perinde enim atque quilibet alius Episcopus Peregrinus, nullam in ea Diœcesi, in qua priùs tanquam Episcopus se gesserat, autoritatem & Iurisdictionem obtinet.]

Multò minùs in *can. 16. Concilij Ilerdensis, Anathematis* nomine, continetur Communio Peregrina. Integram enim Communionem & illibatam in suo ordine retinet, vt diximus, Episcopus vel Clericus, cui pro pœna infligitur Communio Peregrina. In *d. verò can. 16.* grauissima pœna grauissimo peccato sacrilegij; &, quod auget peccatum, Clericis sacrilegis imponitur meritò: non vt Peregrinam; non vt Laicam Communionem tantùm inter Laicos accipiant, quæ Depositi Episcopi summa est pœna Clericorum; sed vt omni omnino Communionem priuentur, id est, alieni fiant à nomine Christiano. Et *vix quoque,* cum Communio addit canon, *Peregrina Communio concedatur;* id est, post longam Communionem retinendam Pœnitentiam vix dispensabitur cum eis: non vt restituantur executioni & administrationi, vel ministerio gradus sui; sed tantùm nudo nomine & dignitate fruantur, & postremi Communionem accipiant inter eos, qui sunt eiusdem gradus.

tinis non extant, in quibus de depositione Musæi & Eutychiani agitur. Vide Palladium in *vita Chrysostomi, VI. Synodi in Trullo can. 20. & 21. & inter Africanos can. 47.*

Tanti etiam faciebant Communionem Ecclesiasticam, [siue Clericalem] accipere intra Altare, inter sui Ordinis Clericos: vt depositis Episcopis, & non tantùm executione, administratione, & auctoritate; sed etiam ipso nomine nudo priuatis, summi beneficii loco humaniter concesserit Chrysostomus, intra Altare communicare quibusdam Episcopis; quamuis ne nominis quidem Episcopalis honorem eis concessisset, Palladius in eius *vita pag. 26.* eo loci, vbi tractat de Depositione Episcoporum Asianæ Diœcesis, qui pecunia data constituti fuerant, *προσέταξεν ἡ σύνοδος τὸ μὴν χρυσίον αὐτοῖς λαβεῖν, παρὰ τῶν κληρονομῶν Ἀντιόχειας, κοινωνεῖν δὲ ἐν ὄνοματι τοῦ θεοῦ δυσσαδέειν εἶναι δὲ ἀπὸ ἰσραῆλ.* Communicare quidem intra altare permisit; priuauit verò omninò Sacerdotio: [existimauerim, & omni gradu Ecclesiastico.] Gratia & indulgentiæ loco, quia sponte crimen Simonia confessi erant, à Chrysostomo petierant *εἶναι ἐν τῇ λειτουργίᾳ τῆς ἐκκλησίας,* & à Curia

re liberari. Primum denegat : de secundo responderet, etsi per depositionem & ademptionem autoritatis & nominis Episcopalis redacti forent inter Laicos, & per consequens Curia honoribus obnoxii; effecturum se tamen pollicetur apud Imperatorem, ut Curiae immunitate fruerentur. Multi autem illis temporibus idè Episcopatum amiebant, ne Decuriones fierent, vel cum antea Curialis conditionis forent, per ademptionem Episcopatus onere Curia liberarentur. [In Clerum etiam se allegi per dolum & fraudem, inconsultis Episcopis, quidam curabant, vitandi delectus causâ, aut ut è corporatorum collegiis exirent, Illust. Marca lib. 2. de Concordia cap. 11. §. 9. l. 11. Cod. Theod. de Pistoribus & Catabolensibus, l. 8. cod. Cod. de Suario. Nota ad Philostorgium pag. 287. & seq. & Ambrosius epist. 29. lib. 5. Quid verò sit Curia tradi, vide apud Radulphum Fornerium lib. 1. variarum.]

De qua vide
Baronium ad
an. 400. num.
73. 74. & 75.
Adde can. 18.
& 19. Conc.
Sardicenis in
Græcis, de de-
positione Mu-
sæi & Euty-
chiani.

Meletius Me-
tropolitanus
Ciuitatis Lyci
in Thebaide
Prouincia Dic-
ceseos Ægypti.

Sed hæc omnia pluribus aliquando, Deo fauente, persequemur in *dissertatione de Depositione Episcoporum Asiæ Diæceseos*: in qua Palladij, vel quisquis ille sit, optimi & æqualis vitæ Chrysoctomi scriptoris Græca, maxima ex parte restituemus, & explicabimus. Necdum enim editus est Græcè, & versio corruptissima est. In qua reliqua etiam, quæ non immeritò desiderantur, in hac *Tractatione* supplebimus.

Concludamus allato egregio sanctissimi Athanasij loco, ab Interprete non intellecto, sub *finem epist. ad Solitariam vitam agentes* [pag. 667. edit. Commelini.] De Meletianis Episcopis loquitur, qui ad opprimendum Athanasium Arianis se adiungebant socios & fautores. *οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐξ εἰδῶλων ἐλθόντες, οἱ δὲ ἐκ τῶ βελουτικῆς, καὶ τῆς πρώτης πολιτείας, διὰ τὴν ταλαίπωρον ἀλευουργίαν, καὶ περυσίαν πύσαντις τι χρέμασι τοὺς πρὸ αὐτῶν Μελετιανὺς, εἰς τὸ το παρῆλθον, καὶ πρὶν κατηχθῶσι.* *Quidam*, inquit, *ex illis ab Idolis venientes*, id est, paulò antè Paganij; *quidam è Curia & Decurionibus & Ciuitatum Primoribus*, propter miseram immunitatem, & ut presint, nempè fiant Episcopi: *maiores suos Meletianos pecuniâ persuadentes, ad hoc dignitatis culmen peruenerunt*, nempè ut fierent Episcopi, *etiam antequam fuissent Cathecumeni*. Quod & in sequentibus repetit. Et vbique Interpres, ἀλευρῶσιαν vertit *purpuram*; fortè ἀλουργία commentus: & περυσίαν *hymnam præfecturam*; cum de Episcopatu sit sermo. [Περυσία non tantum patrocinium, sed etiam Dignitatem Ecclesiasticam, verbi gratia Episcopatum, propriè significat, Frontonis Ducæi *note in tomum 1. Chrysoctomi pag. 63.* & Petauus in *Dissertationibus Ecclesiasticis pag. 98.* vbi præfidentes Tertullianus appellat, quos Iustinus περυσῶται, id est Episcopos vocat. *Επίσαν*, vel ἐπίσαντιαν (ita Melini Anglic. contextus *tom. 6. pag. 3. num. 20.*) Chrysoct. *lib. 1. de Sacerdotio cap. 3. ἐπισκοπῆς ἀξίωμα* vocat, & ibi Fronto. Sozomenus *lib. 8. cap. 1. περυσία* eodem sensu vsurpat. Περυσία tamen alio sensu tribuitur Petro in omnes Ecclesias in *notis ad d. tom. 1. initio pag. 87.* Meritò porro in *sine epistola Synodica Alexand. Synodi in Causa Athanasij pag. 575. editionis Commelini*, Meletiani ita describuntur. *οἱ ἀπὸ χρισματικοί, οἱ καὶ μέχρι, νῦν τὰς ἐκκλησίας τὰς ἐπὶ τὸν τὸν, καὶ οὐκ ἐπισημαίνονται γὰρ ἀλόγους, καὶ γὰρ ἵνα ἐπι-*

κῶν ποιῶνται, id est ordinationes iniustas faciunt, & ferè ex Ethnicis Episcopus deligunt.]

Confirmari possunt, quæ de immunitate à curia diximus, per Episcopatus adeptionem ll. [12. 16. 19.] 21. 38. & 53. C. de Episcopis & Cleric. l. 25. & 60. C. de Decurion. [l. 5. Cod. qui bonis sedere possunt. Nou. 81. cap. 1.] & Nou. 123. cap. 4. ll. 63. 99. 104. 123. 163. & 187. C. Theod. de Decur. Nonella Leonis & Maior. de Curialibus. [l. 3. 7. & 9. Cod. Theod. de Episc. Eccles. & Clericis. l. 4. Cod. Theod. de Australis auri Collat. Nou. de corporatis urbis Romæ, & Nouel. de successionem Curial. in Cod. Theod. & Iuretus in notis ad Symmachum pag. 327. editionis 2.] Verùm de his commodiùs alio loco. Modus seruandus, & finis imponendus, si priùs pateris, Lector, medicinam fieri elegantissimo Athanasij loco, qui citato proximus est, & ad Meletianos pertinet. In Græco corruptissimus est, nec ab Interprete intellectus: Τῶν μὲν ἔν ἑσπερίῳ Ἐπικουρειῶν, ἀπὸ Μελετιανῶν ἢ περὶ αὐτῶν, καὶ ὁ τρόπος ἀπίστος. Corrige. Ἐπικουραίων, Epicurarianorum. Antea ostenderat Meletianos, qui in Concilio Nicæno ab Ario recesserant, iterùm ad eos rediisse, esse Chamæleontes: quare τρόπος ἀπίστος. Iterùm, statim antea, voluptatem Meletianos veritati anteponere, & solùm hoc habere in ore, φάραμα, καὶ πικρὸν, ἀνεῖον γὰρ ἀποδύσκομεν: quod est dictum Epicureorum solemne. [Quin & Philostorgius lib. 10. hist. cap. 3. scribit Eunomianos, qui & ipsi ab Ario fluxerant, obiecisse reliquis tribus Arianorum sectis, χημάτων τε τὰς ἱερῶνας καὶ δίδουαι, καὶ λαμβάνειν, καὶ τὰς ὑπερδύνας καὶ σωματικὰς ἡδονὰς μεταδύκειν.] Eleganter itaque [Athanasius Arianos] composito nomine Epicurarianos appellat, qui vtrorùmque mores; sub falso tamen nomine larua & persona Meletianorum, abscondebant id, quod erant, Epicurarianos veros.

Coniecturam nostram confirmat Suauis Eunomij & Arij Laudator.

AD TIT. VIII.
DE VSV ET AVTORITATE
PALLII
TRACTATUS VIII.

RECTISSIME cohæret hic titulus cum tribus præcedentibus, cum *titulo de Postulatione*; quia sæpiùs in Postulatione Episcopus in Metropolitanum constitui petitur: nec tamen, licet approbata fuerit Postulatio à Summo Pontifice, poterit Metropolitanum nomen vindicare, antequam impetrauerit Pallium *cap. 3. hoc tit.* Aliquando simul confirmatur Postulatio, & Pallium tribuitur *cap. 4. in fine de Postulatione.* Itémque electus in Archiepiscopum, post Confirmationem & Consecrationem, ius Pallij obtinere tenetur *cap. 4. & II. de Electione.* Aliquando simul confirmatur Electio Archiepiscopi, & Pallium conceditur, vt in integra specie *cap. 23. eodem tit. de Electione*, in qua, cassata postulatione Vormaciensis Episcopi in Moguntinensem Archiepiscopum, confirmat Pontifex Electionem Siffredi, & ei Pallium concedit.

Cum *titulo de Translatione* cohæret; quia sæpiùs fit de minori Ecclesia ad maiorem, verbi gratia de Episcopatu ad Archiepiscopatum.

In hoc verò Tractatu Primò omnium Capitulorum breuem summam conficiemus, quid sit Pallium, quæ Forma, & Benedictio. Secundò de Origine & Antiquitate. Tertio qui petere teneantur, quibus concedi, & qui concedere soleant. Quarto de Iuramento in traditione Pallij, quis Pallij effectus, & utilitas. Postremò de Pallij concessionem Episcopis quibusdam singulari priuilegio indulta.

I. Pars.

OMNIA capitula huius tit. ad duo summa capita referimus, quæ Rubrica significantur: ad *Vsum* vel *Autoritatem* Pallij.

Ad *vsum*: nam Pallium vtendum datur Personæ, nec eam egreditur, commodari non potest, & cum mortuo sepelitur. Quare passim in *hoc tit. vsus*, & *vtendi* verbum vsurpatur, & nominatim in ipsa traditione & concessionem *cap. 1. 2. 4. & 5. hoc tit.*

Huiusmodi verò vsus non ita plenus est, vt pendeat ex arbitrio vtentis: certus modus vtendi iure definitus est, qui potissimum ex solemnibus formulis concessionis interpretationem accipit. Pontifex tamen aliquando formam & modum vtendi latius extendit: quo casu forma in priuilegio expressa retinenda est, nec vltra producenda.

Regulariter verò permittitur vsus Pallij non vbique, sed tam intra Cathedralem Ecclesiam, quàm intra quamlibet aliam Prouinciæ, in qua iurisdictionem habent Archiepiscopi; non autem extra Ecclesiam, vel Prouinciã *cap. 1. 4. & 5.* & ita restringendum est *cap. 6. hoc tit. ubicumque*, id est, in qualibet Ecclesia Prouinciæ.

Speciali tamen priuilegio Pontifex indulgere potest vsum Pallij extra Prouinciã, petita tamen facultate vtendi ab Episcopo, ad quem Ecclesia pertinet *dicto cap. 5.* quia Pallium signum est & symbolum iurisdictionis, & per illud plenitudo Pontificalis officij significatur *cap. penult. hoc tit.* nec quotidie, sed certis tantum & solemnibus diebus, qui numerantur à Glossa in *cap. ad honorem hoc tit.* & in *integrâ*: vel his diebus, qui nominatim in concessione expressi fuerint.

Præterea in certis tantum actibus Pallio licet vti; verbi gratia in Missarum Celebrationibus, Consecrationibus Suffraganeorum, Ordinationibus Clericorum, & intra propriam Ecclesiam, non extra *cap. 1. 4. 5. hoc tit.* conuenienter antiquis *canonibus 6. 7. & 8. Dist. c. & Synodo generali VIII. sub Adriano II. can. 27.*

Quamuis autem Personæ specialiter concedi dicatur Pallium; ratione tamen Ecclesiæ datur, Metropolitanæ scilicet. Aliis quàm Metropolitanis tribui non solet, nisi rarissimè, vt infra dicemus: exemplum extat in *cap. penult. de Præsumptionibus.* Quare in *cap. 4. supra de Postulationibus* Pallium tribui dicitur Personæ ad nomen & vsum Ecclesiæ. Quod confirmat eleganter Hincmarus Remensis in *epist. 2. sub finem editione Parisiensi.* Et hæc de *Vsu Pallij.*

Ad *Autoritatem Pallij* quod attinet. Post Electionis, Postulationis, vel Translationis in Archiepiscopum Confirmationem; imò & post Consecrationem, ne quid ad executionem Pontificalis officij desit, Pallium conceditur, in quo officij plenitudo cum Archiepiscopalis nominis appellatione confertur. Nec enim ante impetratum Pallium potest nomen Archiepiscopi sumere, conuocare Concilium, consecrare Suffraganeos, ordinare Clericos, conficere chrisma, dedicare Basilicas *cap. 21. de Electione initio in 1. Collectione cap. 28. iuncta antiqua, & 44. tit. de Electione*, Innocentius III. *libro 1. de mysteriis Missæ cap. 63. in fine, & cap. 5. de Consecratione Ecclesiæ*, iuncta *antiqua.*

Metropolitæ tamen aliquando in Gallia reporibus Ioannis VIII. ante quam Pallium à Sede Apostolica suscepissent, consecrationem facere præsumebant. Quod damnat Ioannes VIII. *epistolis ad Rothagium Arelatensem Episc. & vniuersos Episcopos Gallie*, quæ extant *tomo 3. Concil. Gallie.*

Itemque ex *cap. 11. tit. de Electione* notandum, licet ante Pallij impetrationem consecrare non possit Episcopus Metropolitanus, mandare posse Suffraganeis vt consecrent. Huiusmodi enim mandatum

est Iurisdictionis, quam Confirmatio Electionis Metropolitanæ transfert, ut *Tractatu de Electione* diximus: quod tamen ius non semper certum fuisse, nec apud omnes de eo constituisse, supra *eodem tit.* indicauimus. Consecratio verò Episcopi est Archiepiscopi propria: cui non nisi post impetrationem Pallij competit, ne post Consecrationem quidem. Nam Consecratio ius proprium & rem ipsam, siue potestatem confert Dignitatis Metropolitanæ: sed executio & nomen permittitur post impetrationem Pallij.

Ita in iure Legatus Proconsulis, quamuis à Senatu vel Imperatore potestatem habeat & iurisdictionem; non tamen potest eam exercere, nisi à Proconsule ei mandata sit, *l. 1. ff. de Officio Proconsulis. Cuiacius lib. 7. Observationum c. p. 21.*

Quod autem diximus supra, solum Pontificem Romanum semper in Missarum solemnibus uti Pallio, nouum est. Nam olim omnes Archiepiscopi sine Pallio Missam dicere non præsumebant, Concilio Matisconensi *I. can. 6.*

Itaque pro summo priuilegio & præter consuetudinem legimus apud Surium, Agapetum II. misisse Pallium Brunoni Coloniensi Archiepiscopo, quo præter consuetudinem, quoties vellet, indui permissus.

Itémque Leo IV. ad interuentionem Lotharij Imperatoris, Hincmaro Remensi Pallium ad quotidianum usum concessit: quod idem Papa in epistola ad Hincmarum directa ait, *nulli Archiepiscopo se concessisse, vel deinceps concessurum esse*; Flodoardus *lib. 3. historia Ecclesiastica Remensis cap. 10.* Hoc priuilegium tamen Nicolaus I. improbare videtur *epist. 47. in fine*: subiratus quippe Hincmaro, ut epistolæ totius contextus declarat, cui doctissimè idem Hincmarus respondet *epist. 2. editionis Parisiensis.*

Ad id autem quod in *cap. ult.* quæritur, an pro defunctis cum Pallio celebrare liceat? Respondemus regulariter non licere, ut exprimitur in *Pontificali Romano tit. de Pallio.* Nam dies solemnes, qui exprimuntur à Glossa in *dicto cap. ad honorem Dei*, ex Vincentio veteri Interprete Collectionis *111.* ut notat Antonius Augustinus ad *cap. 21. de Electione in 1. Collectione*, non faciunt mentionem Missarum pro defunctis. Vincentius verò ex *integra Decretali d. cap. ad honorem* suam notam exscripsit, quæ extat in *gestis Innocentij III. pag. 64.* Innocentius IV. ad *cap. ult. hoc tit.*

Sed neque tempore ieiunij: & multò minùs extra Ecclesiam Pallium deferri debet, Gregorius I. *epist. 93. lib. 1. Registri*, ex qua sumpti sunt *canones 7. & 8. Dist. c.* quæ valdè illustrent *cap. ult. hoc tit.*

Hactenus explicauimus mentem & sententiam *omnium Capitulorum huius tit.* Sequitur ut videamus, Quid sit Pallium, quæ Forma, & Benedictio.

Et quidem definitur Pallium ab Innocentio III. in *cap. 23. extrà de Priuilegiis, plenitudinis officij Pontificalis insigne*; vel apertius, *Archiepiscopalis dignitatis insigne.* Proprium est enim Archiepiscoporum & Metropolitanorum, quo *Maiores utuntur Episcopi, siue Archiepiscopi,* ut loquitur

AD LIB. I. DECRET. TIT. VIII. DE VSV ET AVTOR. &c. 219
vt loquitur idem Innocentius *lib. 1. Mysteriorum Missæ cap. 63.* vbi
Pallij forma describitur. *Pallium fit de candida lana contextum, ha-*
bens desuper circulum humeros constringentem, & duas lineas siue fas-
cias ex eodem panno, ab utraque parte dependentes; quatuor autem cru-
ces purpureas, ante & retrò, à dextris & à sinistris: sed à sinistris Pal-
lium est duplex, simplex à dextris; cui in tres partes conciso tres acus
infiguntur, (spinas vocant alij) quibus consuitur. Humerale vocatur à
Latinis; sicut à Græcis ὠμοφόριον.

Fusè verò de Materia, Forma & Benedictione Pallij *Anonymus*
Autor Rituum, siue Sacrarum Cerimoniarum SS. Ecclesia Rom. qui se
sub Sixto IV. Magistri Cerimoniarum officio functum fuisse dicit
lib. 1. sect. 10. cap. 5. de Pallio & quom. trad. Vbi etiam docet, quare
dicatur passim Pallium sumi de Corpore beati Petri: nempe quia per
Canonicos Basilicæ sancti Petri ponuntur Pallia super corpora Petri
& Pauli Apostolorum sub Altari maiori; vbi factis ex more vigilis
per noctem dimittunt.

Ostiensis tamen ad *hunc tit.* notat, de quocunque etiam altari sumi
posse, *de mandato tamen domini Papa: quia, vt ait, non ubi Roma*
est, ibi Papa est; sed è conuerso: unde & de altari Cappelle domini Papa
sumuntur. Qui vidit & recepit, testimonium perhibet, &c.

Plura de Pallio qui scire cupit, adeat Onufrium Panuinium in *ex-*
plicatione vocum obscuriorum Ecclesiasticarum; & Innocentium III. *loco*
citato.

Græci, vt diximus, vocant ὠμοφόριον, de quo Meursius in dictio-
ne ὠμοφόριον: malè tamen ὠμοφόριον, & φειόλιον confundit. [Vide
Frontonem Ducæum in *notis ad 4. tomum Chrysostomi pag. 49.* De
Pallij Episcopalis usu apud Græcos vide *notas ad Euchologium*
pag. 312. & seq. & de Monachorum Pallio, idem Euchologium
pag. 495.]

Rectiùs in dictione πολυσάυριον Meursius φειόλιον & πολυσάυριον docet
esse synonyma apud Græcos. Quin & Σάκος appellatur. Accedunt Bu-
lengerus *libro singulari de veste Pontific.* & Gretserus ad *Codinum.*
φειόλιον supra *σιχάειον*, id est tunicam iniiciebatur. φειόλιον multis cru-
cibus inspersum erat: unde πολυσάυριον nomen. Saccus etiam nomina-
batur πολυσάυριον, quia sacci formam habebat. Nulla in eo *μανίκια*, *ma-*
nica, sicut nec in Colobio.

Iurisconsultorum distinctione & verbis vtamur. Ornandi & regen-
di corporis causa φειόλιον inuentum: Pallium non tegendi, sed or-
nandi; tanquam insigne Dignitatis gestari solitum probauimus.

Longiùs aberrant, qui Phrygium confundunt cum Pallio. Phry-
gium, siue Lorum, capitis integumenta, Mitram, Tiaram, vel Dia-
dema significant, opere Phrygio contexta. Quamuis non inficier, à ve-
teribus Palliola, sicut *πλίθια*, inter capitis tegmina numerari. Sed planè
alio sensu Pallium in *hoc tractatu* accipitur. In *ficta Donatione Constanti-*
ni *Ἐπίκενα δὲ ἐν τῷ διαδήματι, ἦτοι τὸ στέφανον τῆς κεφαλῆς ἡμῶν, ἀμα ἐν τῷ Λῶρον, ἐν*
τῷ ὠμοφόριον, ὅπερ κοικλοῖ τὸ βασιλικὸν τεράχιλον: Rectè. Ex Græca, transpo-
sitio, quæ in Latina remanet, restituenda est. Deinde Diadema, vi-
delicet coronam capitis nostri simulque Phrygium, videlicet lorum

& superhumeralē, quod imperiale &c. Confirmant hanc interpretationem, quæ sequuntur in eadem Donatione Græca, τὸν ὑπερῶμων λαῶν, &c. τῆ ἀγα κεφαλῇ αὐτῆ, ἰδίας χροὶ ἐπιδινάμωρ: in Latino, Phrygium verò, candido nitore splendidum, &c. Lorum & Phrygium, velut synonyma vsurpantur. Glossemata vetustissima, etiam in Gratiani emendatione Romana adscripta, Phrygium, id est Mitram, explicant ad can. Constantinus 14. Dist. xcvi. Nec est quod quis requirat, cui contextui Donationis potiùs credendum, Græco, an Latino: vtriùsque idem fabricator. Nuperum verò Commentatorem meritò notavit doctissimus Salmasius in vera notatione vocis λαῶν, in Commentario ad Scriptores Historia Augusta, & ad Tertullianum de Pallio.

Constat itaque, Pallium esse insigne proprium Maiorum Episcoporum, id est summi Pontificis, Patriarcharum & Archiepiscoporum: quo insigni distinguuntur ab Episcopis, cum quibus reliqua insignia Episcopalia habent communia, Mitram, Annulum, Virgam, siue Ferulam, Chirothecas, & Sandalia.

Pallij ademptio,
Depositionis si-
gnum.

Et sicut traditio Pallij perficiebat Archiepiscopum; ita & ademptio Pallij signum erat exauctorationis & depositionis, vel abdicationis, siue renunciationis. Acta Metrophanis in Photij Bibliotheca. Coram Episcopis, Constantino Magno rogante, Metrophanes Episcopus Constantinopolitanus ex morbo decumbens Successorem suum designat Alexandrum Presbyterum absentem; & in signum abdicationis, dicitur ὡμοφύεω deposuisse super sacram mensam, mandans illud seruari Successori suo: ἵτα τὸ ὡμοφύεον, τῆ ἀγα εἰσποθήσει τραπεζῇ, εἰσεκκίμωρος αὐτὸ οὐ λάτρεται τῷ διαδόχῳ. Concilium Chalcedonense Actione xi. de Basiano Ephesino Metropolitano, μετὰ βίας ἀπὸ πάντων μὲν τὸ πειρόλαον Ἰῆς ἱεροσύνης, καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντά μοι, καὶ λαβόντας ἔγχε εἰς αὐτὸ Ἰῆτον τὸ Σιλοαγοῦ, ἐπίστασαν αὐτὸν Ἐπίσκοπον. Theodori Lectoris excerpta lib. 2. loco ab Interprete non intellecto. Euphemio Patriarcha Constantinopolitano expulso, & relegato ab Anastasio Imperatore, Macedonius inuitus Patriarcha constitutus est ab Imperatore. Sed ut testaretur Macedonius, se non sponte admittere Patriarchatum, aditurus Euphemium & vale dicturus, sibi iussi ab Archidiacono adimi τὸ ἐπισκοπικὸν ὡμοφύεον. Qui locus comparari debet cum veteri Interprete Nicephori Monachi, vna cum veteri versione Eusebij à Rhenano edito.

Reliquos errores Interpretis in historia memoria dignissima, breuiter adnotauimus in studiosorum gratiam; nec displicebit παραβασ. Ioannem Pricium, lege Patricium: πείκωρ; error ex Compendio Literarum. Μετατώλειον, dictio latina origine: Metata quid sint, notum. Significatur hîc pars domus Episcopalis, in qua salutaturi Episcopum admittebantur, & aduenæ, seu peregrini excipiebantur. Episcopum oportet esse οὐδέξιον. Inde occasio rapta ficarij immittendi, velut ignoti, qui Euphemium adoriretur: malè apud veterem Nicephori Interpretem Martyrium legitur. Paulus defensor Ecclesiæ, ἐκδικος, ἐκκλησιαδικος vibratum in Patriarcham gladium, casu potiùs, quàm sponte excepit: proceritas staturæ ei nocuit. Sicarius tamen ab Ecclesiastico viro, qui in Comitatu Episcopi aderat, arrepta for-

tuitò ferra, occisus est. Anastasius non destitit. Euphemium, nullo conuocato Concilio, ab Episcopis quibusdam, qui pro tempore & more in vrbe Regia versabantur, deponi curauit. Et ne quid deesset, in exilium relegauit εις Ερχάϊτα. Substitutus est in eius locum vir bonus & pius Macedonius. Per Macedonium ab Imperatore petiit Euphemius λόρον obtineri, *verbum, fiduciam, un saufconduit*; vt absque vitæ discrimine in locum exilij abduceretur. Impetrauit Macedonius. Præterea sumptas fœnori pecunias in viaticum Euphemio largitus est. Nec ista quidem notaremus ab Interprete non intellecta, nisi & illustrissimus Baronius eum secutus fuisset; & asperius nec semel Euphemium perstrinxisset.

Exciderat *Non. 28.* Iustin. quæ declarat Ερχάϊτῶν situm, de quo non conuenire video: ὁ κτὼ μὲν πόλεις Ἰουλιανῶν ἢ Ελενόπυτον, τοῦ Ἰβην Ἀμασεια πῆ, ἢ Ἰβωρῶν, ἢ Ερχάϊτα. Qui locus exilij Euphemij: cuius & non semel Nicephorus Callistus meminit.

Confirmat etiam *d. Non. cap. 2.* quod de Ordinatione Metropolitanorum Ponticæ Diœceseos diximus in *tit. de Electione*, eos fuisse à Patriarcha Constantinop. ordinatos, secundum definitionem Concilij Chalcedon. & antiquum morem, καὶ ἢ μὲν γὰρ τῶν ἰω. Iulianus Antecessor apertè. *Duarum autem istarum Ciuitatum Episcopi, in Constantinopolitana Ciuitate consecrentur, & sint & ipsi Metropolitanæ, & Municipiorum Episcopos singuli ipsi consecrent.* χειροτονίαι, χειροτονίαι verbis ytitur Iustinianus; Iulianus *Consecrationis & Consecrandi*: vetus Interpretis *ordinandi* verbo: quæ eodem recidunt. Longius aberrauimus. Pallio nos deinceps inuoluamus.

Liberatus in *Breniario cap. 21.* Anthimus videns se Sede pulsum, Pallium quod habuit Imperatoribus reddidit. & *cap. 23.* ita de Paulo Alexandrino Patriarcha: *anferentes Paulo Pallium deposuerunt.* Anastasius in *vita Syluerij. Ioannes Subdiaconus tulit Pallium de collo eius, & exspolians eum induit veste monachica.* In VI. Synodo sub Agathone *Actione 8.* Macarius Monothelita Antiochenus Patriarcha deponitur; & nudatur circumposito ei Pallio; & in *Synodica* eiusdem Concilij ad Agathonem. *Pastoritia pelle merito ipsum denudauimus.* Μαριέον ἢ ποιμαίνουσ δόξα καὶ ἰ ἀξία ἀπεργυμνώσαν. Pelle vocat δόξα; quia Pallium illud mysticè contextum intelligebatur, quasi ex vellere ouis deperditæ, quam Christus humeris impositam gregi suo reddidit. Isidorus *Pelusiota lib. 1. epist. 136.* & Germanus Patriarcha Constantinopolitanus in *Theoria rerum Ecclesiasticarum.* Nicetas in *vita Ignarij* scribit in depositione eius Photij iussu in Pseudosynodo solemniter facta, primum ὠμοτόριον detractum à Procopio quodam Subdiacono. Apud Flodoardum *lib. 4. cap. 35.* ita loquitur Artaldus Remensis Episcopus. *Qui postquam me in potestate sua conspiciunt, quærere cœperunt, vt eis Pallium à Sede Romana mihi collatum traderem, & Sacerdotali me ministerio penitus abdicarem.* In Concilio Romano de exauctoratione Benedicti V. à Leone VIII. & Othone Imperatore facta. *Pallium sibi abstulit, quod simul cum Pontificali Ferula, quam gestabat, domino Papa reddidit: quam Ferulam idem Papa fregit, & fractam populo ostendit.* Ex quo loco præterea confirmatur, quod supra

An. Domini

963.

Reginonis Cō-
tinuator, non
Regino. Desit
enim Regino
an. Christi
908.

ad tit. de Elect. Pontifices Romanos etiam gestauisse Baculum pasto-
ralem, sicut & reliquos Episcopos: quod nec doctissimum Costam-
fugit. Sed cum fugit Rhegino, qui vtrumque confirmat *Chronio-*
lib. 2. Tunc Leo Apostolicus, conuocata multorum Episcoporum Synodo,
eundem Benedictum Romana Sedis inuasorem iudicio omnium ab in-
uaso gradu deposuit, & Pontificale Pallium, quod sibi imposuerat,
absiilit, Ferulamque Pastoralem manu eius arreptam coram omnibus in-
frustra confregit: & ad preces Imperatoris diaconatus ei tantum gradu
vis concessit. In Electione Paschalis II. Anonymus eiusdem temporis
Scriptor apud *Baronium ad annum 1100. nu. 5. Est locatus in utrisque*
Curulis, sedibus scilicet eburneis: data est ei Ferula in manu

Ex his colligimus, Pallij vsum per vniuersam Ecclesiam tam Oc-
cidentis quam Orientis vsurpatum, & insigne proprium Patriarcha-
rum & Metropolitanorum fuisse.

PARS II. & III.
Pallij origo &
antiquitas.

PALLII autem Origo est antiquissima: moribus tamen & con-
suetudini, id est iuri non scripto adscribenda; non iuri scripto &
canonibus antiquorum Conciliorum. Agnoscit Paschalis II in cap. 4.
de Elect. Qua in re ab autoritate, dignitate & iure Patriarcharum
& Metropolitanorum distinguitur *Ius Pallij*. Quamuis enim pleni-
tudinem Archiepiscopalis officij; imò & appellationem Archiepisco-
pi conferre dicatur Pallium: ad executionem tantum id referendum.
Nam per Consecrationem ius & res ipsa, Dignitas Patriarchalis
vel Archiepiscopalis accipitur; quæ iure scripto, id est quatuor Ge-
neralium Conciliorum canonibus definita & confirmata fuit, & Pon-
tificum *Decretis* approbata; vt præclare disputat Hincmarus Remen-
sis Archiepiscopus *epist. 6. editionis Moguntinensis*: qua etiam probat
Romanos Pontifices Legatis suis vices suas committere solitos sub
hac conditione vel clausula, *saluis semper priuilegiis, quæ Metro-*
politans decreuit antiquitas. In *epistola* verò 2. edit. *Paris. sub finem*
Hincmarus ait Pallium & priuilegia se idem petiisse à Sede Apostolica:
quia veteres Constitutiones, quibus nempe iura Metropolitanorum
sunt constituta, iam quasi pro vili apud quosdam habentur; his nouis
Decretis carnales & animales homines magis terrentur.

Eius vsus tam
in Occidente,
quam in Orien-
te.

Diximus antiquissimum fuisse Pallij vsum, etiam in Oriente. Præter
loca supra citata confirmat Liberatus in *Breniario cap. 18.* vbi qui
chartam damnationis, à Felice Pontifice scriptam aduersus Acacium
Patriarcham Constantinopolitanum detulerunt; quia Patriarcha no-
luerat chartam suscipere, per quendam Monachum, dum ingrede-
retur ad celebranda sacra, curauerunt suspendere in eius Pallio &
discedere.

Anno circiter
420.

His addimus ex supra citata *Isidori epistola*, Episcopos, quibus
Pallij ius competit, non toto tempore Missæ illud gestasse, sed tan-
tum vsque ad recitationem Euangelij. Tunc enim adsurgere sole-
bant & deponere Pallium, quasi adueniente verò pastore Christo.
Τὸ δὲ ὠμοφόριον ἐξ ἱερῆς ὄν, ἀλλ' οὐλίτη, &c. δεικνύσι πᾶσι διὰ τὸ σχῆματος,
(gestatione & habitu, ὠμοφόριον.) ὅτι μνηστὴς ἐστὶ τῷ ἀγαθῷ ἢ μεγάλου πνε-
ματος, καὶ ὡς ἄνθρωπος ἀριστῶς. Et postea καὶ ὑπερίστατος, καὶ ἀποτίθειται τῷ

ἔμφρα δὲ μίμνησεν ὁ Ἐπίσκοπος. Diligenter attende: & assurgit, & habitum imitationis deponit. Quis autem ille habitus, nisi Pallium? Sicut ante dixerat, attentionem & obseruationem requirit: vt illa duo notentur diligenter & separentur, *assurrectio Episcopi*, & depositio Pallij eo tempore, quo incipit recitatio Euangelij.

Cuius moris intermissi, & restituti mentio fit in Synodo VIII. An. Christi contra Photium *actioe 10. can. 27.* in Latinis, & in Græcis *can. 869. 14.* quo non tantum prohibetur vsus quotidianus Pallij ad reprimentum fastum quorundam; sed etiam prohibentur *omni tempore diuini Sacrificij & omnis alius Ecclesiastici mysterij, hunc ineptè portantes.* Lege ministerij. In Græco *ἐν παντὶ καιρῷ τῆς θείας μυστηρίας, καὶ πάντων ἄλλης ἐκκλησιαστικῆς λειτουργίας.* Nam statim atque recitabatur Euangelium deponendum erat Pallium.

In eodem Concilio *can. 16. & 17.* fit mentio Pallij, & in *Actioe 9. sub finem.* Nec antè reperimus in generalibus Synodis quicquam nominatim cautum de Pallio. Itémque licet deprehendere differentiam fuisse in forma Pallij, & modo vtendi inter Orientis & Occidentis Ecclesias. Imò & Occidentalem Ecclesiam circa formam & usum Pallij variasse, pridem viri docti notarunt.

Verissimum est autem, quod ait Paschalis *cap. 4. de Elect.* in *inter-* Per uniuersam
gra Decretali: ab Apostolica Sede per uniuersam Europam impetrari Europam Pal-
pallium solitum. *lium à Summo*

A Gallia incipiamus. Arelatensis ciuitas Metropolitico iure donata Pontifice postu-
est iam inde à temporibus Leonis Magni sub Rauennio Metro- lati solet.
politano, post celebrem controuersiam inter Leonem & Hilarium Gallia consue-
Archiepiscopum Arelatensem: & per consequens ius Pallij concessum. tudo circa ius
Quod tributum Cæsario à Symmacho Papa, Auxanio à Vigilio, post Pallij.
requisitum tamen Iustiniani Imperatoris assensum; & eis præterea Non per uni-
per uniuersas Gallias Sedis Apostolicæ vices fuisse commissas, docent uersas absolu-
Leonis, Symmachi & Vigilij *epistola*, quæ *tomo 1. Conciliorum Gal-* tè, sed per
liæ inseruntur [pag. 84. 85. 89. 90. & tribus seqq. 99. 100. &] 270: uniuersum Chil-
In Synodo generali V. *Collatione 7.* fit mentio literarum Vigilij ad deberti in Gal-
Aurelianum Successorem Auxanij his verbis, *alias scriptis ad Au-* liis regnum Au-
relianum Religiosissimum, qui præsidet Arelati veneranda Ecclesia, qua xanio Commis-
prima est sanctarum Gallie Ecclesiarum. Nominatim Gregorius I. in sæ vices. Nul-
can. 3. Causa xxv. Quest. 2. Extat integra *epistola* Gregorij in fine los verò Vica-
Registri, & apud Bedam libro *Historia Ecclesiastica gentis Anglorum:* rios Symma-
vbi ab Ætherio* Arelatensi Episcopo consecratum Augustinum Archie- chus in Gallia;
piscopum Angliæ secundum iussa Gregorij memorat. Ætherij verò Francis subdi-
Successori Virgilio idem Gregorius I. *lib. 4. epist. 51.* ad petiti- ta habuit, sed
nem Regis Childeberti concessit Pallium: quem Virgilium idem Gre- in Gothica Cæ-
gorius *lib. 5. epist. 58.* Metropolitanum Galliarum vocat. Ex quibus sarium anno
constat antiquissimam esse Metropolim Arelatensem; imò & ante Leo- Christi 513.
nem I. qui veterem controuersiam inter Viennensem & Arelatensem Nullum etiam
Ecclesiam composuit, diuisis & adsignatis cuique suis paræciis: cu- in Galliis Vica-
ius Sententiam, sicut & antecedentium Romanorum Pontificum, Zo- rium instituit
zimi †, Bonifacij & etiam sequentium, nempe Hilarij, Anastasij, & Leo:
Symmachi, quibus confirmatur Sententia Leonis, inseruit vir omni * Arelate non

sedit Ætherius, laude maior Iacobus Sirmondus *tomo 1. Conciliorum Gallia pag. 91. sed Lugduni. & 186.* In quibus Pontificum rescriptis mentio fit *constitutionis cæle-*
Arelatensem berrimæ Honorij & Theodosij Iunioris, quæ ius Metropolis Arela-
Ecclesiam rexit tenfi Ciuitati primùm tribuit. Vide doctissimum Salmasium Tractatu
Virgilius, quem de Suburbicariis parte 2. cap. 4.

cum Ætherio

Beda confudit. Licerio verò, non Ætherio successit Virgilius.

† Bonifacij & Zozimi Sententiæ è Diametro pugnant.

Hæc ideo pluribus, ne quis fortè autoritate Iosephi Scaligeri ductus, existimet Arelatum Metropolim esse recentissimam; & Arelatensem Episcopum Metropolitanæ honore & iure donatum serò. Nec erit alienum adiungere Ioannis VIII. *epistolas 93. 94. 95. 98. & 191. ad Rostagnum Arelatensem Archiepiscopum* pertinentes, qui sub [Carolo Caluo &] Ludouico Balbo vixit.

Circa *annum*
864.

Superioribus addimus, per Bonifacium Moguntinensem Legatum Sedis Apostolicæ per Gallias, Rothomagensi, Remensi, & Senonensi Metropolitanis Pallia fuisse concessa in *epistolis* eiusdem Bonifacij 143. & 144. *lib. 4. Capitularium cap. 39. & Glossarium Legum antiquarum* in voce *Pallio sublimari*. Exempla recentia frequentissima sunt: quare superfedemus. Vide *notas Iureti ad epistolam 250. Iuonis Carnotensis*.

Anglia con-
suetudo.

Quod ad Angliam pertinet. A Gregorio I. Augustinus totius Angliæ Metropolitanus constitutus est, & ab eo ius Pallij accepit; sicut & eius Successores à sequentibus Pontificibus, Beda *Historiæ Ecclesiasticæ gentis Anglorum lib. 1. cap. 29. & lib. 2. cap. 8. 17. & 18.* Bonifacius Moguntinus *epist. 140.* cui magis ea in re fides est habenda; quia in Anglia, quam transmarinam Saxoniam vocat, natum se & nutritum ait in *epist. 132. ad Zachariam Pontificem Romanum*. Notanda etiam Canuti Regis *epistola* apud Malmesbur. de *Gestis Anglorum lib. 2. cap. 11.* Quem morem continuatum in Anglia non dubito: & recentatum fuisse post Guillelmi I. victoriam, conuincunt Eadmeri *Historia nouorum*, & Anselmi *epistola 36. 152 & 153.* quas excerpit Eadmerus *p. 99. & seqq.* qui locus explicat *dictas epistolas*. [Præterea apud eundem Eadmerum obserua solemnem Pallij delationem in Angliam ab Anselmo Abbate ad petitionem Regis & Conuentus Cantuariensis *lib. 5. pag. 113.* his verbis. *Præfatus Anselmus Pallium in vase argenteo honorificè perferens, &c.*] Postremò ex plerisque locis *Historiæ Ecclesiasticæ Britannia* doctissimi Parkeri colligitur: qui hunc morem durasse refert vsque ad postrema tempora in *vita Henrici Deani Cantuariensis Archiepiscopi sub Henrico VIII. anno 1500,* vbi & formam concessionis Pallij ab Alexandro VI. præscriptam, & simul formulam iuramenti in traditione Pallij præstiti ex *Archiuis publicis* transcripsit

Hibernia.

[Quid de Hibernia? Illa olim, sicut & Scotia, Cantuariensi Archiepiscopo suberat tanquam Primati, vt constat ex Anselmi Cantuariensis *epist. 147. lib. 3.* quam scribit Hiberniæ Regi, quò promoveat emendationem vitiorum, quibus Hibernica Ecclesia erat infecta;

& ex Eadmeri *lib. 1. nouorum sub Vuill: lmo II. instio*, ac Seldeni *notis ad eum locum*. Scotia tamen Iure Metropolitico Eboracensi Archiepiscopo erat subdita, vt discimus ex eiusdem Anselmi *lib. 3. epist. 149.* quâ vetat, ne Eboracensis Electus prius quendam in Scotia Episcopum consecret, quàm ipse Cantuariam consecrandus accesserit; itemque ex Roberto de monte Nauali in *Supplemento Sigeberti pag. 1156. in fine.* Postea constitutæ in Hibernia sedes Metropolitanæ, vna primùm, deinde & altera, vt ex S. Bernardo constat in *vita Malachix cap. 10. 15. 16. & 30.* ex quibus *capp. maximè 16. & 30.* In *Cap. 10.* notat Malachiam Romam profectum, ab Innocentio II. sibi & alteri tatur à S. Bernar-
Metropolitæ Pallium petiisse: quod ab Innocentio dilatum, cùm ite-
 nardo Hiber-
 rùm petiturus ab Eugenio III. Romam pergere vellet, non obtinuit, niâ abusus in
 morte præuentus, vt ex *dicto cap. 30.* discitur. Quibus etiam in locis uxoratis eli-
 id obseruatur, ante Pallij concessionem eas Metropoles in Hiber-
 gendis Episco-
 pia fuisse constitutas. Quatuor postea in ea erectas notat Matthæus **p**is, & Episco-
 Paris ad annum Christi 1151. Duarum quidem nomina occurrunt *lib. 13* patibus iure
Registri Innocentij III epist. 48. & 194. Cassellensis scilicet & Ar-
 machanæ: reliquæ *citatis locis* non nominantur. Qua quidem *epist. 48.* ferendis.
 Innocentius Ecclesiam Cassellensem sub protectionem Sedis Apostoli-
 cæ recipit; & Donato Cassellensi Archiepiscopo Pallium mittit, vt eo
 vtatur iis diebus, quibus vsos fuisse eius decessores cognouerit. Prima
 porro & sola ab initio Metropolis Armachana fuit. Vide quæ diuer-
 sis locis scripsit Hufferius Primas Armachanus *libro antiquit. Britan.*
Ecclesiarum, maximè *cap. 16.* Quibus adde Giraldum Cambrensem
parte 3. descriptionis Hibernia cap. 17. 27. 28. & 29. Stanihurstum *de*
rebus Hibernicis pag. 256 & quæ nos supra pag. 147. in fine.]

De Germania idem censendum: nam Bonifacius à Gregorio II. *Germania.*
 primùm Episcopus Romæ consecratus, & postea Legatus per Germa-
 nias Sedis Apostolicæ constitutus, tandem à Gregorio III. per Nun-
 cios Archiepiscopatus dignitate & Pallio honoratus est, Autor *vita*
 Bonifacij *cap. 8.* Ipsius Gregorij III. *epistola* habetur inter Bonifacij
epistolas num. 123. Bonifacius ipse agnoscit *epist. 105.* qui & generaliter
 ait, se in Synodali conuentu decreuisse, vt omnes Metropolitanani Pal-
 lium à Sede Apostolica quærent.

De Septentrionalibus populis Daniæ & Sueciæ idem statuendum: *Dania & Sue-*
 qui quidem primùm paruerunt in Spiritualibus Bremensibus & *cia.*
 Hamburgensibus Metropolitanis; & Pallium à Sede Apostolica obti-
 nere solebant, vt constat ex *Historia Adami Canonici Bremensis.*
 Postea in Dania Lundensibus & in Suecia Vpsalensibus Metropoli-
 tanis nouis, à Pontificibus Romanis constitutis Pallium etiam con-
 cessum, vt colligitur ex *Historia Saxonis Grammatici*, maximè *lib. 13.*
sub finem, & cap. 4 de Elect. in integra.

Quòd autem Guillelmus Neubrigenis in *Prefatione Historie* ait,
 Septentrionales populos Danos & Gothos contentos fuisse Episco-
 pis, nec Pallium vel Metropolitanos desiderauisse; fallitur. Nam Dani
 & Gothi primò suberant Metropolitanano Bremensi; cui postea post
 propagatam fidem in illis partibus subtrahi petierunt à suis Regibus

& Episcopis: quorum precibus Metropolitanos cum iure Pallij Pontifices instituerunt, vt supra diximus.

Hungaria.

Idem de Hungaria colligitur ex *cap. 4. de Postulatione in fine*, & ex *dicto cap. 4. de Electione in integra*.

Italia.

Multò magis idem in Italia obtinuit. Et quidem constat Gregorium I. Rauennatensibus Metropolitanis concessisse Pallium; tempus & modum utendi præscripsisse; & usurpationes & abusus Ioannis Rauennatensis Metropolitanus coërcuisse *lib. 2. Registri epist. 54. lib. 4. epist. 10. 14. & 18. & lib. 5. epist. 1. 2. & 8.* Ex quibus explicandi sunt *canones 7. & 8. Dist. c.*

Sicilia, & Sardinia.

Idem ius in Sicilia & Sardinia Pontifices habuerunt iam inde à temporibus Gregorij I. vt ex variis *epistolis* eiusdem constat, & aliis *Scriptoribus*, quos collegit nuper Autor *Dissertationis de iure antiquo Ecclesie Siculae*. Vide *cap. 4. de Electione*, & *cap. 3. hoc tit.* & Gregorium VII. *lib. 1. Registri in fine*, qui neglectam & intermissam à Metropolitanis Pallij impetrationem in usum reuocauit; seuerè coërcitis Metropolitanis non obtemperantibus.

Hispania.

In Hispania Gregorius I. ad petitionem Recaredi, Leandro Hispanensi Metropolitanus ius & auctoritatem Pallij concessit *libro 7. Registri epistola 125. & 126.* quo pertinet *caput 5. hoc tit.*

Illyrici.

Idem ius per uniuersum Illyricum obtinuit. Nam Theffalonicensi Metropolitanus, deinde Metropolitanus Iustinianæ primæ, & postremis temporibus Trinouitano ius Pallij concessum est. In quo concedendo, sicut de Arelatensi diximus, vices suas per Illyricum, Pontifices concedere solebant, Iustinianus *Novella 1. & 16. cap. 3.* Gregorius I. *lib. 4. epist. 15.* ad quam in *editione Romana* plures aliæ similes adnotantur. Ad ea verò, quæ de tribus istis Metropolitanis viri doctissimi scripserunt in *Tractatibus de Suburbicariis*, iunge potissimum Nicolai I. *epistolam ad consulta Bulgarorum cap. 73. & in appendice epist. 1. & 2. ad Photium*; eademque de re Ioannis VIII. *epist. 174. 175. 176. 199. & 201.* Innocentij III. *lib. 15. Registri epist. 18.* ad quam de Theffalonicensi plenissimè doctissimus Bosquetus, & eiusdem Innocentij III. *Gesta pag. 50. 51. & sequentibus*, & iterum 70. & 71. Ex quibus locis præterea discimus, Statum publicum tam imperij Bulgariae & Blachiae, quàm Ecclesiae: de quo plenius dicendum ad *cap. unicum de sacra Vnctione*; in cuius fine mentio fit in *integra Pallij missi ad Archiepiscopum Bulgariae*.

Topiōbe Græcè,
de quo supra
pag. 133. &
163.

Corinthi.

Vsurpationes
Constantinopo-
litani Patriar-
cha aduersus Se-
dem Romanam;
de quibus su-
pra *pag. 177.*
S. est autem.

Idem de Corinthiorum Metropolitanus Gregorius I. *lib. 4. epist. 51.* Quamuis paulatim Patriarchæ Constantinopolitani potentia & auctoritate Imperatorum pollentes, has primùm Metropoles, sicut & Siciliae, & aliquot alias sibi vindicauerunt, in iniuriam Romani Pontificis, cui ab initio suberant, sicut & in ipsis Græcorum *Notitiis* adnotatur. Qua de re sæpiùs conquesti sunt Romani Pontifices; maximè Adrianus I. Nicolaus I. & Ioannes VIII. *locis citatis*: qui & postea inuitis & contradicentibus Constantinopolitanis, Bulgarorum Ecclesias primùm, & tandem Siculas omnes receperunt.

Quod magis est; eodem iure, nempe Patriarchico Pontifices Ro-
mani

mani vsi sunt in Constantinopolitanum Patriarcham. Byzantium enim Id falsum pro-
 ab initio Episcopatus tantum erat sub Heracleensi Metropolitano Eu- bar Habertus
 ropæ: [de cuius jure vide Philostorgij *hist. lib. 9. cap. 10.* Quamuis ad Pontificale
 enim Constantinopolitano Concilio primum; deinde Chalcedonensi Ecclesia Græca.
 constitutus fuerit Patriarchatus Constantinopolitanus: iuri tamen Ro-
 manæ Sedis derogari non debuit. Vnde meritò Luitprandus Cremonensis Episcopus in Legatione 2. Constantinopolitanâ ad Nicephorum Phocam nomine Orthonis I. quæ extat apud Baronium ad annum Christi 968. Scimus, imò videmus Constantinopolitanum Episcopum Pallio non uti, nisi sancti Patris nostri permissu. Deinde ait: Cum Albericus in urbe Româ tyrannidem exerceret, & Apostolicum Dominum, quasi seruum proprium in Conclavi teneret, Romanus Lacipennus Imperator filium suum Theophylactum Eunuchum Patriarcham constituit, & muneribus apud Albericum effecit, ut ex Papa nomine Theophylacto Patriarchæ litteræ mitterentur, quarum autoritate tum ipse tum Successores eius absque Paparum permissu Palliis uterentur: ex quo turpi commercio vituperandus mos inolevit, ut non solum Patriarchæ, sed etiam Episcopi totius Græciæ utantur Palliis.

Constantinopoli-
 tanus Patriar-
 cha olim Pal-
 lium obtinebat
 à Summo Pon-
 tifice.

Ex superioribus per enumerationem probauimus, ex inueterata Consuetudine Pontificem Romanum, per vniuersum Patriarchatum suum, ius concedendi Pallij habuisse.

PATRIARCHÆ AVTEM, solo constantinopolitano excepto, ut diximus, videntur sibi autoritate propria Pallium sumpsisse.

Patriarchæ au-
 toritate propria
 Pallium sume-
 bant.

Et Romanus quidem Pontifex in sua Consecratione propriis manibus Pallium in se transfert; nec ab alio accipit. Anonymus, qui Electionem & Consecrationem Paschalis II scripsit, apud Baronium *tomo 12. ad annum Christi 1100. num. 6.* Primus in Consecratione Oddo Ostiensis, qui ad hoc utitur Pallio, & benedixit & linxit chrismate. Catholicè igitur à Catholicis & Orthodoxis Episcopis in Pontificem consecratus, TRANSLATO in se Pallio, expletisque iis, quæ restabant, &c.

Neque obstat, quod ex veteri Ordine Romano, qualiter ordinetur Romanus Pontifex, colligitur, Archidiaconum mittere, hoc est induere, siue aptare ei Pallium: nec quod Anonymus ille Magister Cemoniarum, iam supra laudatus, scribit *lib. 1. sect. 2. de Consecratione, Benedict. & Coronat. Romani Pontificis; Priorem Diaconorum, secundo adiuuante, capere Pallium de Altari, & imponere Pontifici: & sect. 10. eiusdem lib. tit. de Pallio, & quomodo trad. ipsi Romano Pontifici in sua Ordinatione, & Consecratione; neminem imponere Pallium, nisi Priorem Diaconorum.* Nam certè summus Pontifex Pallium assumere ipse censetur, quod imponi ei consuevit, non ab illo quidem, à quo Consecratur; sed à Ministro, nimirum ab Archidiacono, siue à Priore Diaconorum, qui nulla omnino in tota illa celebritate pollet autoritatis specie.

De Patriarchæ verò Alexandrini Ordinatione, Libertatus in Bre- Vide Leontium
 niario cap. 20. sic loquitur. Consuetudo quidem est Alexandria, illum, libro de Sectis,
 qui defuncto succedit, excubias super defuncti corpus agere, manumque & Habertum

ad Pontificale
Eccl. Græcæ
pag. 460.

dexteram eius capiti suo imponere; & sepulto, manibus suis accipere collo suo B. Marci Pallium; & tunc legitimè sedere.

Idem de Antiocheno tentari potest; ex antiqua nempe consuetudine, Rodolphum, secundum ex Latinis Antiochiæ Patriarcham, Pallium de Altari B. Petri, nulla ad Ecclesiam Romanam habita reuerentia, propria autoritate assumpsisse, Guillelmus Tyrius *lib. 14. cap. 10. & lib. 15. cap. 13.* quo loci scribit Rodolphum Romæ accusatum, coactum fuisse resignare Pallium, quod in iniuriam Sedis Apostolicæ, ut dicebatur, sumpserat: eoque Cardinalibus tradito, aliud Pallium sumptum de corpore B. Petri, more solemnè per Priorem Diaconorum traditum esse.

CONSTAT AVTEM ex can. 17. Synodi VIII. in Latina versione Anastasij, ad Patriarchas omnes Metropolitanorum, qui sibi subsunt, promotionem pertinuisse, siue per manus impositionem, siue per Pallij dationem fieret.

Circa an. D. 1098. & 1099. Postquam verò Francorum & Occidentalium armis subacta fuit pars Orientis maxima, & ipsum Constantinopolitanum Imperium ex parte occupatum; quæ bella auspiciis & consilio Pontificum potissimum gesta fuerunt: sicut status publicus valde immutatus fuit; ita & Ecclesiasticus *: & constitutum, ut sine consensu Pontificis Romani Patriarchæ à Summo Pontifice Pallium impetrarent. Sed illi omnes Patriarchæ & Latini, & Latinorum fuerunt; non aliorum.

* An. D. 1204.

Ita etiam vicissim Patriarchis in concessione Pallij permittitur à Pontifice, ut Metropolitanis suis Pallium concedant, & sibi professionem canonicam, & pro Romana Ecclesia sponsionem obedientia iuramento interueniente exigant, cap. antiqua. extra. de privilegiis, Gesta Innocentij III. pag. 102. in quâ inseritur epistola Innocentij III. Patriarchæ Constantinopolitano: in cuius fine notandum est, licet dixerimus suprâ ex cap. ult. hoc titulo, regulariter Pallij vsum prohiberi, cum celebrantur Missæ pro defunctis; speciali tamen privilegio posse concedi vsum Pallij, diebus etiam non expressis in concessione & traditione Pallij, ut in epist. 38. lib. 6. Registri Gregorij VII. Quod tamen persone tantum, non Loco concedi ait.

Notandum autem Minoribus Patriarchis, siue Primatibus non absolutè permitti, ut concedant Pallium Metropolitanis, qui eis subsunt; sed cum hac forma. Per Nuntios tam Primatis quam Ecclesiæ simul, cui præest Electus, Pallium peti solet, per Primate deinde conferendum. Quod si Legatus vel Nuntius Pontificis interfit, pariter cum eo Primas collationem Pallij exsequitur. Gesta Innocentij III. loco citato; vbi de Primate Bulgariæ.

Quin & Metropolitanis, inuito Consecratore, Patriarcha scilicet proprio vel Primate, recta via possunt à Pontifice obtinere, Guillelmus Tyrius *lib. 13. Belli sacri cap. 23.*

Vt tamen vnicuique ius suum seruetur, antequam Metropolitanis consecrentur, & obedientiam Patriarchis vel Primatibus præstiterint; idque significatum fuerit Pontifici per eorum litteras: non solet Pallium concedi. Quam in rem notandæ sunt *epistola* Anselmi Cantuariensis 152. & 254. quibus pro Commentatio erit *Eadmerus lib. 4. Histor. a Nonorum pag. 99. & seqq.* qui & *epistolas* Anselmi, & ipsius P. Chalis II. *Rescriptum* inseruit.

Metropolitanis verò necessitas imponitur petendi Pallij per se, vel per Procuratores aut Nuncios ad id specialiter deputatos, intra tres menses continuos, à die Consecrationis numerandos *can. 1. Dist. c. Petrus Damiani lib. 7. epist. 4.* nomine vniuersi Collegij Cardinalium scripta *ad Agnetem Imperatricem, Epist. 1. lib. 9. Registri Gregorij VII. & epist. 116. lib. 1. Registri Innocentij III. iuncto cap. 2. de Translatione.* Nec aliter rectè petitur, nisi simul Fidei suæ expositionem mittat, qui petit: in qua non tantùm Conciliorum, sed etiam suarum *Decretalium constitutionum* mentionem fieri volunt Pontifices, dicto *can. 1. & 4. Dist. c. Zacharias epist. ad Bonifacium num. 144.* inter Bonifacij *epistolas.*

POTISSIMUM autem propter vnitatem atque concordiam seruandam cum Pontifice, videtur Pallij vsus excogitatus. Quare & in eo concedendo Iuramentum Obedientiæ & Fidelitatis exigitur à Pontifice, vel ab eo qui Pontificis nomine Pallium tradit: & in ipsa traditione præstatur Iuramentum. Maior enim sollicitudo Ecclesiarum & cura Populorum, propter Pallia credita & recepta, Metropolitanis incumbit, quàm cæteris Episcopis, qui proprias tantùm Parochias procurant, vt ait Bonifacius Moguntinus *epist. 105.* & per hoc arctiùs astringi & obligari solent Ecclesiæ Romanæ.

Huius autem iuramenti pro temporum diuersitate & ratione variæ fuerunt Formulæ: quarum exempla quatuor adnotabimus; quæ inter se comparari operæ pretium erit.

Primum extat in *cap. 4. de Iureiurando extra*; quod in *Collectione 1.* reperitur sub *titulo de Elect. num. 20.* eique rectissimè in ea *Collectione* subiicitur *caput 21.* longè pleniùs, quàm in *cap. 4. de Elect. apud Gregorium*: in quo, vt infra dicemus, de Pallio tractatur & de Iuramento solemnè in traditione Pallij.

Secundùm extat in *Gestis Innocentij III. pag. 64. & 102.* vbi proponitur Formula huiusmodi Sacramenti exigendi, tam à Patriarchis & Primatibus, quàm à Metropolitanis in concessione Pallij. Et quidem in *dicta pag. 64.* refertur integrum *caput ad honorem hoc nostrum tit.*

Tertium suppeditat ex *Archinis publicis* Angliæ Parkerus in *vita Henrici Deani Cantuariensis Archiepiscopi* sub Alexandro VI. ad *annum 1508.*

Quartum & postremum reperitur in *Pontificali Romano* Clementis VIII. iussu edito & restituto.

[Addere licebit nuperam Iurisiurandi Gregorio XV. præstiti Formulam à nouo Archiepiscopo Parisiensi, quam edidit nuper vir

Doctus Andreas du Saussai *libro de Mysticis Gallia Scriptorib. pag. 226. & seqq.*]

Autor primæ Formulæ, id est *dicti cap. 4.* Gregorius VII. quamuis generaliter inscriptio concepta sit, *Gregorius Petro Subdiacono.* Edita videtur in Concilio Romano VI. sub eodem Gregorio VII. habito anno 1076. *Indictione 2.* vbi & illud iurasse Henricus Aquileiensis Patriarcha scribitur, scilicet in confirmatione sua & impetratione Pallij. Præcedenti quippe anno *Indictione 1.* in locum Sicardi electus fuerat Henricus à Clero & Populo Aquileiensi, & postea Pallium petierat, vt constat ex *lib. 5. Registri Gregorij VII. epist. 6. & lb. 6. epist. 38.* Ex quibus etiam notandum, quamuis ex *Electoibus quidam Schismatici* fuerint, vel *Electus ipse Schismaticus* fuerit; si tamen Electio facta fuerit canonicè, solere per dispensationem confirmari, dummodo Schismatici ad Catholicam vnitatem redire parati sint *cap. 5. tit. superiori.*

Formula Iuramenti *dicti capituli 4.* septem continet articulos, siue clausulas; quæ quamuis sub generali Fidelitatis & Obedientiæ nomine comprehendì possent: quia tamen laterent sub genere, Fidei partes & munia specialiter enumerari placuit atque designari: ne postea qui iurasset vlla tergiversatione aduersus Iuramentum se tueri posset. Tres primi articuli ex Feudis desumpti videntur *tit. 5. & 6. Feudorum lib. 2. de forma Fidelitatis.* Reliqui quatuor propiùs spectant ad Canonicum ius.

Et quidem quarti verba notanda, *Papatum sanctæ Romana Ecclesiæ, & Regulas sanctorum Patrum.* In Concilio Romano & in antiqua; imò tam in recenti *Formula Alexandri VI.* quàm in *Pontificali Romano* nouissimo, *Regalia sancti Petri* legitur: quæ est vera & antiqua lectio. *Regalia* autem, id est patrimonium sancti Petri, vt explicauimus in fine *Tituli de Elect.* Innocentius III. loco suprâ citato explicat, *Papatum Romanum, honores, dignitates, & rationes Apostolicæ Sedis.* Idem exigebatur à Magistratibus Laïcis, qui suberant Pontifici, Innocentius III. in *sine lib. 2. Registri.*

Nec tamen dubitamus veterem esse lectionem *Regulas sanctorum Patrum.* Nam Innocentius IV. & Ioannes Andræas & Panormitanus, & editiones ferè omnes eam retinuerunt; quam ita rectè explicant, *canones esse seruandos ab Episcopis, & eos peierare, qui canones nec norunt, nec obseruari curant.* Quare & in Consecratione Episcopi canones inculcari solebant: ne quid contra facerent, vt docuimus *tit. de Electione.* Desiderantur tamen ea verba in antiquis, & in *Alexandri VI. Formula.* In *Pontificali* verò *Clementis*, latissimè extenduntur; *Regulas sanctorum Patrum, Decreta, Ordinationes, seu Dispositiones, Reservationes, Provisiones, & Mandata Apostolica, totis viribus obseruabo, & ab aliis faciam obseruari.* Quæ sanè clausula latissimè patet; nec eam vsus noster admittit in plerisque: [ideoque omissa est in *Formula Gregorij XV.*]

Quod verò ait, *totis viribus*, in antiquis cum temperamento, *pro posse meo. Saluo ordine meo, contra omnem viuentem* [Quæ verba desunt quoque in *d. Formula Gregorij XV.*] *Saluo ordine*, id est qua-

AD LIBRI I. DECRET. TIT. VIII. DE VSV ET AVTORITY. &c. 231
tenens decet Episcopum. Glossa explicat, *non cum armis*, ex Ambrosio. Quibus verbis, *saluo ordine*, Henricus II. Angliæ Rex valdè commotus fuit aduersus Thomam Cantuariensem, qui in Iuramentis & Tractatibus cum Rege hæc verba solebat addere: nunc, *saluo honore*; nunc, *saluo honore Ecclesie*; quasi conditionaliter, non autem absolutè concordiam iniret; Matthæus Paris in *Henrico II.* & Ioannes Saresberienfis *epist.* 186. Victus tamen tandem Henricus II. Richardi, Successoris Thomæ, Fidelitatis iuramentum admisit, cum hac clausula, *saluo ordine suo*, nulla profus mentione facta de obseruandis prioribus *Consuetudinibus Regni*, nempe *Clarendonia habitis*, in præiudicium Libertatis Ecclesiasticæ; Matthæus Paris ad *annum* 1173. in *Henrico II.* vbi de Henrici III. Coronatione.

Tres reliqui articuli pertinent ad *vocationem ad Synodum*, *Legatorum Apostolicorum susceptionem*, & *profectionem Romanam*, siue quam vocant, *visitationem liminum sancti Petri*. Idem tamen intelligendum de quocumque loco, vbi Papa moratur.

Illam tamen tria ita commodè & rectè ab Episcopis præstari possunt, dummodo consensus Regum & Principum interueniat; præsertim in Gallia nostra, in qua absque *Regis consensu & facultate*, nec Legatum Pontificis adire, excipere & comitari; nec regni finibus excedere, vel ad Synodum vel ad Pontificem licet proficisci. [Ideoque velut læsæ Majestatis crimen imputatum Hincmaro Laudunensi *tomo* 3. *Concil. Gallie pag.* 482. & 486.] Quod nec hodie, nec heri; sed ab antiquo receptum fuisse constat ex pluribus *epist.* Bonifacii Martyris. Iuo *epist.* 274. & ibi doctissimus Iuretus, maximè in *notis postrema editionis pag.* 782. & 824. Guillelmus Neubrigensis *lib.* 1. & *tomo* 2. *Libertatum Ecclesie Gallicane tit.* 19. *num.* 1. 2. 3. 4. & 5. & accuratè notata ad 4. *numerum.*

Ex quibus præterea discimus, in Angliam translatum fuisse hunc morem. Quin & inter Libertates & Consuetudines Regni ea de re articulus intertus est, Matthæus Paris *pag.* 96. Licet hunc articulum, sicut & alios quosdam, Alexander III. improbauerit, teste Baronio ad *annum* 1164. *num.* 37. *art.* 4. Imò & ante Guillelmum Conquæstorem Regi Canuto grauis admodum visa est profectione Romana, etiam pro Pallio recipiendo, vt ex eius *epistola supra citata* constat. Quare paulatim clausula, de *visitatione liminum beati Petri*, temperata est; multis adhibitis distinctionibus in gratiam Episcoporum, *dicto Pontificali Romano*, & tandem illam Consuetudinem exoleuisse apud nos, atrociori stylo Molinæus notat ad *hunc Titulum.*

Addita est postea clausula *prohibitionis alienationum bonorum Ecclesie*, inconsulto Pontifice, [de qua in *cap.* 8. *extra de rebus Ecclesie alien.* cuius Autor Celestinus III. & in *cap.* 2. *de Fendis*, cuius Autor Innocentius III.] Quam & reperimus appositam ab eodem Innocentio III. in eius *Gestis pag.* 103. repetitam deinde à sequentibus Pontificibus: planius declaratam & extensam in *novissimo Pontificali.* [Deest tamen in *d. cap.* 4. *de Inreiuando.* Quare insertam post Gregorij VII. tempora constat.]

Reliquas differentias non erit inutile colligere ex comparatione il-

larum quinque Formularum. [Ex quibus constat nihil mutabilius illis Formulis, quibus pro libito vel addunt, vel detrahunt Pontifices: adeoque periculosissimum ex illis ius sumere. Sed potius sicut Regula; ita & Formula ad ius referenda & secundum ius explicanda est]

Et sanè verissimum est, Sedi Romanæ obedientiam tam Archiepiscopos, quam Episcopos, siue in concessione Pallij, siue in Consecratione Pontifici solitos præstare, iuramento etiam & scriptura interueniente: quam in rem notatu dignissimus indiculus Sacramenti præstiti Gregorio II. à Bonifacio Moguntino, quando à Pontifice Episcopus consecratus est & missus in Germaniam. Extat inter eiusdem Bonifacij *epistolas*, ordine tamen præpostero pag. 163. suo verò ordine *tomo 1 Conciliorum Gallix pag. 512.* Et ipse Bonifacius in *epistola 132. ad Zachariam Summum Pontificem*, & in eius *vita cap. 8. sub finem*, postquam nempe Archiepiscopus Moguntinus creatus fuit, & ius Pallij accepit. *Sicut prædecessorum vestrorum, pro autoritate sancti Petri serui deuoti, & subditi obedientes, & subditi iure Canonico.*

Tunc nec Moguntinæ, nec alius vllius Sedis Episcopus fuit, ἀπολύτως à Gregorio II. ordinatus contra canonem Chalcedonensem.

Nam sicut initio iure Canonico; sic & antiquissimo iure feudorum, Formulæ iuramenti simplicissimæ fuerunt, vt notat Cuiacius ad *tit. 5. lib. 1. de Iure Feudorum*. Vide *Glossarium antiquarum Legum*, in voce *fidelis Regis*, vbi variæ fidelitatis Formulæ iam olim sub Pipino & eius Successoribus, tam ab Episcopis, quam à Laicis præstari solitæ referuntur; & nos suprâ *tit. de Electione*.

Quare meritò Glossa ad *can. 22. Causa xxii. Quest. 5.* notat *Imperatori.* (idem & de Regibus dicendum,) *Fidelitatem iurare Episcopos.* Et sanè verissimum est *canonem* illum, qui pugnare videtur, pertinere ad Purgationem canonicam. Mirum itaque videri non debet, si nec in *ordine Romano veteri* apud Alcuinum, Amalarium, Rabanum Maurum; imò nec apud Ruperum, qui longo post eos tempore vixit, quidquam de huiusmodi Iuramento reperiatur; quamuis omnes ex professo scripserint *de Pallio*, & Galli vel Germani fuerint, vel Scoti.

Itémque apud nos serè receptum fuisse huiusmodi Iuramentum colligimus, tot scilicet clausulis & articulis implicatum.

Quæ omnia confirmant valdè Gregorium VII. autorem fuisse: & probatur *cap. 4. de Elect.* cuius est autor Paschalis II. qui paucis annis post Gregorium VII. sedit: vbi que multis rationibus, *quasi rem nouam*, adstruere nititur huius Sacramenti introductionem. Quod quidem *caput* non pertinere ad Panormitanam Ecclesiam, aduersus Baronium rectè Scriptor *de Iure antiquo Ecclesie Sicule* probauit *parte 2. cap. 17. & 18.* Deceptus fuerat Baronius ex corrupta inscriptione, & malè existimauerat *duas Decretales epistolas* ea de re scriptas à Paschali. Nec tamen *ad Poloniensem, vel Coloniensem*, sicut legitur in quibusdam *M. S. Archiepiscopum* scripta est. Sed corrupta lectio nos deducit ad veram. Legendum *Colocensi* vel *Colociensi Archiepiscopo*; & ad Hungariam pertinere integri verba *Rescripti* conuincunt, quæ Baronius ad *annum 1102. numero 5. 6. & seqq.* & Antonius Augustinus retulit inter *omissa notarum Collectionis 1. ibi: nunquid Hungarico Principi dictum est?*

Cap. 4. de Elect. plenissime explicatur.

Deinde quod dicitur in integra, *damnationes, siue depositiones, & translationes* Episcoporum, *nutu regio apud eos præsumi*, designat consuetudinem Regni Hungaria, vbi Regis autoritate hæc omnia fiebant: imò & *Electiones & Inuestitura*, vt supra ostendimus *tit. de Elect.* Concessit verò Alexandro III. Bela Rex de consilio Optimatum & Episcoporum, quod *absque autoritate & consilio eius, vel Successorum suorum, depositiones seu translationes Episcoporum non faceret, vel fieri permetteret.* Belæ Diploma extat inter *Acta Alexandri III. pag. 196 in fine Tractatus* nuper editi, *De Concordia inter Alexandrum III. & Fridericum I. emendatiùs*, quàm apud *Baronium ad annum 1169. num. 40. & 41.*

Postremò ad Hungariam pertinere probant hæc verba, quæ in *integra. Nunquid non ultra vos Daci consistunt*, &c. Dacorum exemplum Colocensi Archiepiscopo obiicit, velut finitimorum, ab Vrbe tamen Romana remotiorum. *Colocia* in Pannonia, siue Hungaria inferiori ad vltiorem Danubij ripam, Dacis proxima, iis maximè qui vulgò Transsylvani. Nam & quidam Episcopatus in Transsylvania parent Colocensi Metropolitano.

Qui nuper Notitias Siciliensium Ecclesiarum scripsit vir doctus Abbas Netinus, anxie laborat vt ad Panormitanum Archiepiscopum dicta verba referat: sed frustrà. Pluribus paginis hoc egit, ne *d. cap.* intelligeret.

Quod verò obiiciebatur in *d. cap. 4. Pallij concessionem futuram conditionalem, sub conditione Iuramenti*, & per consequentias irritam: spiritualia enim & actus legitimi non recipiunt diem neque conditionem: rectissimè Glossa notat, & exemplis confirmat, tum iuris civilis, tum canonici, *ea quæ sunt de natura & substantia alicuius actus*, quamuis efferantur verbis conditionalibus, non tamen facere conditionem. Tacitè enim insunt, & ipso iure. Quod ex *Collectionis 1. Interpretibus M. S.* sumptum. Huiusmodi verò est illud Iuramentum, cum nihil in eo contineri dicat Pontifex, quod non etiam, præter exactiorem, debeat ab omnibus Episcopis observari, qui sub *Apistolica Petri & Pauli obedientia decreuerint & unitate persistere.* Quæ verba Paschalis II. malè à Raymundo detracta. Eamque in rem vtilis Iuonis *epist. 73.*

Quæ culpa est, inquit, si exigitur quod debetur, & quod debetur exhibetur? Calumniabantur enim quidam Iuonem, quòd ante Benedictiorem Abbatis, Obedientiam exigi posse contenderet. [Adde præterea explicationem loci ex Euangelio, *Si amas me, pasce oues meas*, ex S. Chrysofomo & Theophylacto.]

Observandum similem præsumptionem Panormitani Archiepiscopi notari in *cap. 3. hoc tit.* cum quo debet iungi *caput 3. & 4. extra de officio Legati.* Species est huiusmodi. Gualterus Troianæ primùm Ecclesiæ Episcopus, & Regni Sicilia Cancellarius, apud Cencium Cardinalem Sedis Apostolicæ Legatum effecerat, vt de Troiana Ecclesia transferretur in Panormitanam Ecclesiam, inconsulto Pontifice: & ita de facto translatus est; quia de iure non potuit transferri à Legato, sine mandato speciali Pontificis *cap. 1. in 111. Collectione de officio Legati, & supra tit. de Translatione.* Antequam verò approbasset Inno-

centius III. irritam huiusmodi Translationem, & Pallium de more concessisset; Archiepiscopi & nomen & dignitatem præsumpsit Gualterus; & tam spiritualia quàm temporalia administravit. Quare aduersus eum commotus Innocentius irritam & nullam esse Translationem declaravit: ita enim legendum ex antiqua, *Nolumus ratam haberi*: malè in quibusdam editionibus, *volumus ratam haberi*. Postea verò cum in contumacia persisteret Gualterus; & sperneret frequentia Pontificis monita: non tantùm Archiepiscopatu Panormitano; sed etiam Troiano Episcopatu in perpetuum priuatus est. Et ne vllam spem veniæ relinqueret, in vtrâque Sede Episcopos Innocentius III. constituit. Quamuis in exemplum trahi non debere hanc severam animaduersionem, sicut Electionem, & Consecrationem Episcoporum nutu proprio Pontificis factam in vacantibus Sedibus doceant *Gesta Innocentij III.* quibus euidentissimè multa alia delicta, maximè perfidia Gualteri explicatur: & *instissimum motum* fuisse Innocentij III. vt ipse loquitur, tam aduersus Gualterum, quàm Legatum ipsum declarant eadem *Gesta pag. 13. 17. 18. 20. & 24.* Præterea notauimus supra, Innocentium III. *Ballium*, siue tutelam Friderici II. Regis Siciliae gefisse: tum iure legitimæ tutelæ; quia *capitalis dominus feudi*: tum etiam testamentariæ; quia testamento Constantiæ matris Tutor datus fuerat.

Suzerain, quem etiam Dominum Principalem vocauit supra pag. 155.

Addamus & quartam. In concessione & inuestitura Regni Siciliae à Pontificibus Romanis facta, ex quatuor capitulis exceptis, vnum illud erat, *ne vllus Episcopus, antequam auctoritate Pontificali confirmatus foret, administrationi se vllatenus immisceret*, Innoc. III. *lib. 1. Registri epist. 408.*

In Concessione Pallij, vel confirmantur vetera priuilegia, vel noua conceduntur.

IN CONCEDENDO verò Pallio, præter nomen Archiepiscopi, antiqua Priuilegia Ecclesiæ confirmantur: quare de consuetudine, & vsu constare debet Pontifici *can. 9. 10. & 11. Dist. c. Gregorius I. epist. 116. lib. 7. Registri, Nicolaus I. epist. 47. Fulbertus lib. 1. epist. 47.* Vnde clausula solemnitas in Concessione, *secundùm veterem Consuetudinem*. Per desuetudinem & negligentiam Priuilegia amitti solent, Leo IV. *loco singulari*, de Altheo Episcopo Augustodunensi apud Iuonem *parte 4. cap. 210.*

Vetus tamen concessio Pallij & Priuilegia aliquando concessa, licet per desuetudinem abolita; facillè reparantur & reformantur Gregorius I. in *sine dicta epist.* & Ioannès VIII. *epist. 24.* vbi de restituto priuilegio Adalgario Episcopo Augustodunensi, de quo Aimoinus *lib. 5. cap. 33.*

Ex quibus etiam locis, primam Concessionem Pallij & Priuilegiorum difficilem esse colligitur, & confirmatur Bernardi *locis in vita Malachia Armachani Metropolitanæ cap. 10. 11. & 16.* vbi ita Innocentius II. loquitur: *De Pallijs autem oportet solemnitus agi, conuocatis Episcopis, & Clericis, & maioribus terra. Conuocabitis generale Concilium, & sic conuentione, & communi voto vniuersorum, per honestas personas requiretis Pallium: & dabitur vobis.*

Priuilegia vero, quæ solent concedi, sunt huiusmodi. Vices suas aliquando Pontifex concedit; vel quædam sibi specialiter reseruata tribuit:

luit: quæ quia ab arbitrio Summi Pontificis pendent, definiti non possunt, vt constat ex *locis supra citatis*.

Quin & aliquando Metropolitanus vel Episcopus, cui conceditur Pallium, eximitur à iurisdictione Primatis & Metropolitanì, præcipuè in causis criminalibus; & soli Romano Pontifici subiicitur, vt in *epistola 47. Nicolai I. & epist. 15. Adriani II. Actirido Nannetensi. Theodulphus Aurelianensis Episcopus in epistola, scripta ex carcere ad Medoïnum Episcopum Augustodunensem, ex qua constat eidentissimè, in crimine læsæ maiestatis huiusmodi priuilegia Exemptionis cessare. Insimulatus enim fuerat apud Ludouicum Pium coniurationis aduersus eum initæ à Bernardo Rege Italiæ: nec obstante priuilegio Exemptionis à Pontifice in concessione Pallij concessio, Synodali Decreto Episcoporum Galliæ depositus fuit cum duobus aliis, & Monasteriis inclusi fuerunt: & quidem Theodulphus Andegauis, Eginhardus pag. 262. tom. 2. *Historia nostra, Aimoinus lib. 4. cap. 106. Theganus p. 280. Omnes iudicati sunt ad mortem, præter Episcopos, qui postmodum depositi, in confessione eorum facti sunt. Quæ postrema verba notatu digna alio loco explicabimus, in iure confessi, & damnati sunt: quo pertinent hi versus Theodulphi.**

Non ibi testis inest, iudex nec idoneus vllus:

Non aliquod crimen ipse ego fassus eram.

Esto forem fassus; cuius censura valeret,

Dedere iudicij congrua fræna mihi?

Solius illud opus Romani Præsulis extat,

Cuius ego accepi Pallia sancta manu.

Notauimus tamen supra, ex sola concessione Pallij exemptionem à iure Metropolitanorum vindicari non posse; ne in criminis causa quidem, secundum ius commune Ecclesiæ; quod renouatum & firmatum est *can. Nicen. 7. & Chalcedon. 12. iuncta Actione 6. Quibus ex locis constat, concessa alicui Episcopatu prærogatiua honoris, & ipso nomine Metropoleos, intelligi concessam tantum à κοληδιαν η-μης, post Metropolitanum, inter & supra reliquos Suffraganeos Episcopos. Ad hoc tantum vindicare potest τὴ Μητροπόλει πρεβεία, ἵστομα μόνου, σωζομένοι τῆ κτ' ἀλδριας Μητροπόλει, τῶν οικίωυ δικαίων τῆ οικίωυ ἀξίωματος.*

Conuenienter huic iuri piissimus Imperator Marcianus in Chalcedonensi Synodo in *sine Actione 6. à Patribus Concilij benignè impetrauit Episcopatu Chalcedonensi nomen & honorem tantum dignitatis Metropolitanæ; non imminuto iure antiqui Metropolitanì, σωζομένου ἢ Νικομηδειῶν Μητροπόλει τῶ ἰδίου ἀξίωματος.*

Opus foret singulari concessione & Priuilegio; in quo obtinendo consensus antiqui Metropolitanì, & Principis desideraretur; qui nunquam aduersus seipos priuilegia concedere intelliguntur: præcipuè cum de perduellionis crimine agitur, in quo, cessantibus priuilegiis omnibus, æqua conditio est *l. 3. & 4. C. ad leg. Iuliam maiest.*

Ab Electis scilicet Iudicibus & Confessoribus, in Synodo Remenù aduersus Arnulfum pag. 96. & 97. cap. 40. & quatuor seqq. Et nota hæc, verba. Arnulfus autem in sui promotione anulum & baculum acceperat, quoddamque genus Orarij, quod per differentiam Pallium dicitur. Hæc ergo eum reddere debere.

Indicavit Theodulphi versus doctissimus præceptor Costa; illustravit discipulus.

Recentiori exemplo superiora confirmamus, ex sola concessione Pallij Episcopos nullam posse obtendere exemptionem in qualibet causa aduersus Metropolitanum. *Rescriptum* ea de re Gregorij XI. ad Carolum V. Regem nostrum, vel certè veterem eius versionem Gallicam, bona fide, ex *Registro M. S. Epistolarum* Gregorij XI. beneficio doctissimi & humanissimi Quercetani exhibemus. Rex à Pontifice duo simul, exemptionem à Senonensi Metropolitano, & ius Pallij postulabat.

Τὸ δ' ἕτερον μὲν ἕδωκε πατὴρ, ἕτερον δ' ἀνέειπε.

Exemptionem denegavit; Pallij usum concessit.

Em Rescripti verba lectu dignissima.

REGI FRANCÆ.

GREGOIRE &c. Tres-cher fils en Dieu. Comme par ton Cheuaucheur porteur de cestes, tu nous eusses moult affectueusement écrit que l'Eglise de Paris voulsissions exenter de l'Archeuesché de Sens, & octroyer à l'Euesque de Paris qu'il pust user de Palle. Plaise sauoir à ta Serenité, que combien que nous voudrions à toy complaire sur tous autres Princes, & ayons aussi especial affection à ladite Eglise de Paris, & à la personne dudit Euesque: neanmoins considéré que l'Eglise de Sens est moult ancienne & noble, que iadis fut illuec le principal Siege du Royaume, comme est de Present à Paris; attendu aussi que de sainte memoire Pape Clement nostre predecesseur & oncle fut Archeuesque d'icelle, & nous y tenismes iadis vne des meilleures Dignitez: nous n'auons pas eu conseil, quant à present, de la greuer, ne de faire ladite exemption; & mesmement que l'Archeuesque ne superhabunde pas en richesse, & aussi que l'Eglise de Paris est encore bien petitement doiée. Toutefois pour contemplation de ta Royale Serenité, qui fait à Paris communement son siege & residence, considerans la preeminence du lieu, qui est Chef de tout le Royaume, & la noblece de l'estude tres-excellent; nous auons otroyé audit Euesque, pour luy & ses Successeurs perpetuellement, que à la reuerence de Dieu & de sa glorieuse Mere, & à l'honneur & exaltation d'icelle, ils puissent user du Palle, en la forme accoustumée, si comme par nos Lettres patentes puet apparoir, &c. Donnè à Anaigne le viij. iour d'Octobr.

Constat præterea ex hoc *Rescripto*, quod & supra obseruauimus, in huiusmodi Palliis & priuilegiis, Imperatorum & Regum consensum desiderari à Pontificibus; ne quid eis inconsultis innouetur contra

AD LIBRI I DECRET. TIT. VIII. DE VSV ET AVTOR. &c. 237
publicum statum Ecclesiarum : cuius, vt agnoscunt ipsi Pontifices, *Imperatores & Reges, nostri praesertim, Aduocati* appellantur; *Defensores, & Protectores.*

Iisdem etiam priuilegiis excidunt Episcopi, nisi Pontificum iussionibus & mandatis obediens fuerint; vt nominatim exprimitur in dicta epist. 47. Nicolai I. cui respondet Hincmarus epist. 2. editionis Parisiensis. Exemplum illustre habemus in *Actis Alexandri III. nuper editis ad calcem Narrationis Concordiae inter Alexandrum III. & Frider. I. pag. 174.* in qua clementissimus alioqui Pontifex, Papiensem Episcopum Crucis & Pallij dignitate priuauit, eo quod Ciuitas eius Octauiano Haresiarcha, ac Friderico Imperatori excommunicatis adhaesit: & post satisfactionem praestitam, eundem Fridericum in grauem iacturam Ecclesiae ac Lombardorum, praesumpsit in Italiam renouare.

Quia autem in Pallio conceditur nomen & dignitas Archiepiscopi, & per consequens aliquid spirituale; simoniacum est aliquid accipere pro concessione. Quod primò constituit Gregorius I. Ante illum non nisi dato commodo dabatur, Gregorius ipse lib. 5. *Registri epist. 15. & 55. ex qua can. 3. Dist. c.* Ioannes Diaconus in eius *vita lib. 3. cap. 5.* Quam Constitutionem innouasse Leonem II. in eius *vita* refertur. Et postea Zacharias, eo nomine à Bonifacio Moguntinensi admonitus epist. 143. inter *Bonifacianas*: in qua pluribus verbis huiusmodi simoniae suspicionem procul à se amouet. Xenia duntaxat modici pretij tolerantur; quae tamen Gregorius statim erogauit pauperibus *dicta epist. 15. lib. 4. in fine*; quibus valdè illustratur *cap. 18. de Simonia.* Qualia verò sint illa xenia, memorat Autor sacrarum ceremoniarum *cap. de Pallio in fine.*

Non dissimilem abusum Patriarcharum Constantinop. in confirmatione Metropolitanorum obiecit in Synodo Chalcedonensi Eusebius Ancyrae Metropolitanus in *fine Actionis 16.* Maiorem & intolerabilem abusum Patriarchae Alexandrini Theophili seuerissimè reprehendit Scriptor elegantissimus *vita Ioannis Chrysostomi Palladius cap. 15.* cui adstipulantur Socrates & Theodoretus.

Haecenus de Pallio, quod diximus fuisse proprium insigne maiorum Episcoporum, Alcuinus *lib. de diuinis Officiis, Pallium* ait nihil aliud esse, nisi discretionem inter Archiepiscopum & eius Suffraganeos. Pallij largitionem, missionis à beato Petro & Sede Apostolica signum, ait esse Rupertus *lib. 1. de diuinis Officiis cap. 27.* Initium ergo fidei habentes ab Apostolica Sede, regulam hanc Metropolitana obseruant Ecclesia; vt neminem habeant Pontificem, nisi ab eadem Sede missum, à qua primus illis Praedicator fidei missus est. Illa autem missio supradicti Pallij largitio est. Itaque ante impetrationem Pallij denegatur Archiepiscopi, vel Metropolitanum nomen & Dignitas.

Imo: Alius recentior.

QVAMVIS haec ita se habeant regulariter; ex singulari tamen *V. & vlt. Pars. De Pallio quibusdam Episcopis concesserunt.*

Et quidem Ostiensi Episcopo concessisse Marcum Pontificem, omnes *Episcopis concessio.* qui de Pallio scripserunt narrant: ita tamen vt anonymus Scriptor

Consecrationis Paschalis II. suprà citatus, & Robertus de Monte in *Supplemento Sigeberti ad annum 1181.* testes sint, Episcopo Ostiensi non nisi in Consecratione Summi Pontificis, & ad hoc tantum Pallio uti licuisse.

Verùm quid vniuerso hoc ceremoniarum & rituum genere mutabilius? Sanè Anonymus ille ceremoniarum Magister, quem sub Sixto IV. eo munere functum diximus *d. tit. de Consecrat. Benedict. & Coronat. R. Pont.* postquam confirmavit Consecrationem Romani Pontificis ex antiquis Patrum Constitutionibus ad Ostiensem Episcopum olim spectauisse, eumque in illa Consecratione Pallio vsum fuisse; & ei Portuensem Albanensemque Episcopos adistere consueuisse; paucis interiectis subiicit. *Iampridem introductum esse, idque ad tollendas, vt arbitratur, contentiones: vt prior Episcoporum Cardinalium, cum duobus ex senioribus Episcopis, id munus obire debeant, &c. sicque suis temporibus seruari se vidisse; vt non habeatur ratio Ecclesiarum, sed prioritatis Episcopalis.*

Inter cæteros autem Episcopatus, quibus vsum Pallij summi Pontifices indulserunt, Durandus *c. 17. lib. 3. Rationalis diuinorum Officiorum* recenset Aniciensem in Gallia: Ostiensis in Summa §. *cui concedendo, hoc tit.* cum Aniciensis Papiensem in Lombardia, & Massanum in Regno Neapolitano; *ex veteri, inquit, consuetudine Ecclesiarum suarum:* Anonymus ille Magister ceremoniarum *cap. 5. lib. 1.* & Auber-tus Miræus in *4. & 5. parte Notitiæ Episcopatum totius orbis*, & Lucensem in Thufcia, & Papiensem, seu Ticinensem in Lombardia, & Bambergensem in Germania: quibus adnumerari potest ex *cap. cum in iuuentute extrà de Presumpt.* Quinqueecclesiensis in Hungaria: [in specie cuius tamen Capituli non Ecclesiæ, sed personæ concessum propter prudentiam & probitatem singularem dici potest.]

Ego verò exempla longè antiquiora addo: quorum præstantissimum est, de concessione Pallij facta à Gregorio I. Siagrio Augustodunensi Episcopo, ad petitionem Brunehildis Reginae, & propriis meritis ipsius Siagrii erga Sedem Apostolicam, quæ Gregorius agnoscit *epist. 111. 112. & 113. lib. 7. Registri;* ex quibus sumpti sunt *canones 2. 5. & 9. Dist. c. & canon Episcopos Dist. xvii.* Cuius priuilegij meminit Petrus Damiani *epistola suprà citata, epistolam 5. libri 7. Gregorij I. innuens.* Quare Siagrii & Ecclesiæ Augustodunensis priuilegium eorum numero censetur, quæ vulgò dicuntur inclusa in corpore iuris; & per consequens probatione non indigent.

Notauimus etiam suprà, confirmationem huiusmodi priuilegiorum longo post Gregorium tempore Adalgarium Augustodunensem Episcopum obtinuisse à Ioanne VIII.

Priuilegium verò non tam fuit personale in gratiam Siagrii, quàm reale in gratiam Augustodunensis Ecclesiæ ratione Sedis: ideoque perpetuum, vt *Metropolitæ suo per omnia loco & honore serua-to, Ecclesia Ciuitatis Augustodunæ post Lugdunensem Ecclesiam esse debeat, & hunc sibi locum ac ordinem ex nostre autoritate indulgentie vindicare, dicta epist. 112. ad Siagrium:* rectè, saluo priuilegio & iure Metropolitanæ.

Antiquissimum Augustodunensis Ecclesiæ Priuilegium.

Idemque reperio Metensi Ecclesiæ concessum; quod tamen, inconsulto Treuerensi Metropolitano, à Papa non potuisse concedi contendit Bertolphus Treuerensis aduersus Vvalonem Metensem Episcopum, qui à Ioanne VIII. Papa non tantum impetrare Pallium, sed etiam gestare præsumperat, absque Metropolitani sui consilio & licentia: quamuis additum fuisset, *salua tamen in omnibus Metropolitanæ iurisdictione*. Quam controuersiam Hincmarus Remensis composuit. Compulsus est enim Metensis Episcopus præstare obedientiam Metropolitano suo, vt plenius constat ex *fragmento historia Treuerensis Ecclesiæ*, quod ex *M. S. Cod.* exscriptum habetur ante *Opuscula* ipsius Hincmari *Lutetia edita, & Tomo 2. Libertatum Ecclesiæ Gallicæ. cap. 12. numero 2. in notis: & ex Historia Metensium Præsulum in vita Vvalonis: vbi hæc verba notanda sunt. Ex cuius rei enarratione, id est ex Pallij impetratione, ait explicandum, cur Metenses Episcopi nomine Archiepiscoporum intitulati leguntur: saluo tamen in omnibus Ecclesiæ Treuerensis priuilegio. Quod multò post Calixtus II. in concessione Pallij Stephano Metensi Episcopo facta nominatim addidit, dicta *Historia Episcoporum Metensium* in Stephani *vita*. Constantissimè enim Treuerenses Metropolitanæ ius suum aduersus Metenses Episcopos defenderunt, qui non tantum occasione Pallij, sed etiam splendore natalium, & Apostolicæ Legationis prætextu, sese subducere iurisdictioni Metropolitanæ frustra tentauerunt, dicta *Historia* in Drogonis & Stephani *vita*. Nam *Drogonis Legationem sine effectu fuisse, & ab Episcopis Gallicanis reiectam*, testis est Hincmarus Remensis *epist. 6. ca. 30.* Et Calixti II. *Rescripto* à Stephani Metensis, quamuis Legati Apostolici, potestate Bruno Treuerensis est absolutus, dicta *Historia* in *vita* Stephani. Nec dubitamus tamen aliquibus Episcopis Metensibus vnà cum Pallio nomen Archiepiscopi tributum, vt de Angilramno, & aliquibus aliis *Synodus Francford. can. 55. & Paulus Diaconus de Episcopis Metensibus, Angilramno Archiepiscopo.**

Aduersus similem præsumptionem quorundam Galliæ Episcoporum, qui Pallium indebitè à Romana Sede poscebant, Metropolitanos suos tali spernentis tenore, non contemnendum superest vestigium in quadam *epistola* Hadriani I. ad Bertericum Viennensem Archiepiscopum in *antiquitatibus Ciuitatis Vienna*, de qua nos admonuit vir amicissimus & doctissimus Ph. Loyaulté. Vnde vnde fuerit excerpta, redolet antiquitatem. *Inter alia monuimus eum, id est Carolum Magnum, de Metropolitanorum honore, & de Ciuitatibus qua laicis hominibus tradita erant. Et quia iam Archiepiscopalis Dignitas per octoginta annos à Francis esset conculcata. Et post pauca. Nec præterea præiudicium vlla Metropolis patiatur, si alicui Suffraganeorum aut nos, aut Prædecessores nostri, rogantibus Papis Ducibus Francorum, Pallium largiti sumus. Nec debet Ecclesia vllum damnum sustinere, si per sexaginta aut septuaginta, &c.* Cum hac *epistola* Hadriani valdè conueniunt quæ Hincmarus in *epistola 2. editionis Parisiensis sub finem*. Præualuit ambitio & corruptela, de qua postea conquestus est grauius Fulco Remensis Archiepiscopus *epistola ad Formosum Pontificem scripta, & huiusmodi irrationabili petitioni ait, tam se, quam omnem Ecclesiam precari, ne Pon-*

tifex sine generali assensu & litteris consentit: generali, totius Ecclesie Gallicanæ, vel Metropolitanæ saltem & reliquorum Suffraganeorum Prouinciæ, Flodoardus lib. 4. Ecclesiastica Historia Remensis cap. 1. in fine.

Iure enim veteri antequam Pallium concederet Pontifex ad petitionem Regum, diligenter inquirebat, num Episcopus, cui à Rege petebatur, sub alicuius Archiepiscopi iurisdictione esse videretur. Quam in rem locum insignem indicauit nobis V. C. & doctissimus Petrus Puteanus ex epistola quadam Hadriani Papæ ad Carolum Magnum. Iuuabit integrum adscribere. *Reperimus quippe in regalibus affaribus vestris, ut Pralato Ermenberio Episcopo, Pallium Sacerdotalibus infulis decoratum, ex Apostolica autoritate concederemus; quia Ciuitas Metropolis in Aquitania videtur esse patria, qua Biturica nuncupatur, ubi nunc prefatus venerabilis vir præesse dinoscitur, curamque pastorem demotus exercere videtur. Quatenus ignorantes, si canonicè in Prouincia partibus illis iam ordinatus, tam à Prædecessoribus nostris, quamque à nobis fuisset, enucleatius eum indagari curauimus, ne usurpationis locus antiquis Sacerdotibus in alterius iure concedatur. Qui prefatus sanctissimus vir nobis confessus est, ut sub nullius Archiepiscopi iurisdictione esse videretur.*

Eandem ob rem Anselmus Cantuariensis intercessit apud Paschalem II. ne Londinensi Episcopo concederetur Pallium, tum propter nimiam eius potentiam; tum quia Dominæ vrbis erat Episcopus, in qua primùm Sedes Metropolitana constituta initio ab Augustino; tum etiam quia Londinensis Episcopus est Decanus Ecclesie Cantuariensis. *Quidam namque concinnabant, sub hac specie boni Primatus Cantuarie dignitatem humiliare, Anselmus lib. 3. epist. 152. quam & Historie sue inseruit Eadmerus lib. 4.*

Vide Ioannis Insignis etiam controuersia super eodem negotio diu fuit agitata X. epistolam, & inter Archiepiscopum Turonensem & Dolensem Episcopum, qui vario Leonis prætectu, maximè verò occasione Pallij se gerebat pro Archiepiscopo Britannia. Imò clausulam hanc solennem, de qua supra, eraserat ex Gregorij VII. rescripto, in datione Pallij, ut tam idem Dolensis, quam ceteri Britannia Episcopi perpetuam deinceps subiectionem & obedientiam exhiberent Archiepiscopo Turonensi. Illeberti tum Turonensis Archiepiscopi epistolam super ea lite, quam ex Cod. M. S. mihi communicauit idem amicus noster Ph. Loyauté, qui reliquas breui editurus est, repræsentare commodius putauimus. Iustum est eum spem de reliquis amittere beneficiis, qui gratiarum actione nec primum prosequitur nec secundum. Vnde & ego, quia quas debui, gratias non egi de præteritis, minus spero de futuris. Ut autem sperare debeam vestra facit benignitas, cui solemne est benefacere vel ingratum. Præterea non vestram latet prudentiam, venialiter eum esse ingratum, qui cum ex impossibilitate benefactorum vicem non reddit, habet plenam reddendi facultatem. Licet igitur ingratitude merear argui, tamen adhuc post Christum Domini clamo, post patrem Turonensis Ecclesie

aliam Leonis IX. super ea controuersia, & præterea Remense Concilium sub Leone IX. tomo 3. Concil. Gal. parte 2. pag. 212. & seqq. in appendice eiusdem tomi. Item quæ tomo 2. Historie Franc. Scribit Duchesne de statu Ecclesiarum Britan-

lachrymas sic expono. Baudricus Episcopus, vel Archiepiscopus Dolensis Ecclesie discessit. Eum indebitè Pallium habuisse Occidentalis Ecclesia non ignorat. Docet hoc etiam Pontificalium Catalogus Ecclesiarum, nullam omnino faciens de Dolensi Ecclesia mentionem. Vnde diligentius intuenti manifestum est totam Britanniam intra limites Turonensis Ecclesie contineri. Nec ego tamen super hac re, quasi discutiendam suscito querelam, quam dudum in Romana decisam Ecclesia religiose nouerunt & restantur Personæ. Testatur idipsum venerabilis Papæ Urbani priuilegium Turonica Metropoli collatum: in quo qui legit, intelligit totam Britanniam ei, tanquam suæ Metropoli subiectam; Palliumque non Dolensi Ecclesie prerogatum, sed Personæ. Quapropter ego cum tota Turonensi Ecclesia vos exoro, quatinus ad debitum præfate Metropoli respiciatis, eique suam reformare dignemini dignitatem. In quo benè nos cognoscamus exauditos, si ei, qui in Præfata sede est eligendus Episcopus, vsum Pallij vel omnino denegetis, vel nobis & illi diem ad agendum statuatis.

Litem illam à multis Pontificibus ventilatam & tractatam tandem peremptorio decreto terminauit Innocentius III. vt scilicet Dolensis Ecclesia, perpetuis semper temporibus suffraganea plene subiaceat Ecclesie Turonensi, &c. nec vnquam Dolensis Episcopus ad Pallij vsum adspiret. Quæ sunt verba Innocentij epist. 79. 80. & 81. lib. 2. Registri. Gesta eiusdem Innocentij pag. 29. vbi meritò laudatur Innocentij prudentia & solertia in litibus perplexissimis dissoluendis.

In hac verò lite dirimenda potissimum emicuit, quæ aliquando aduersus Lucium Pontificem animum Philippi Augusti exacerbauerat; qui strenuè autoritatem Ecclesie Turonensis tutatus est. Quamuis enim Lucio Pontifice & Curie Romanæ Cardinalibus parum æquis vteretur, Maiestatem tamen suam & illustris Ecclesie Turonensis dignitatem non est passus imminui, scriptis grauissimis ad Pontificem & Cardinales literis, opera & studio vsus Stephani Tornacensis, Consiliarij Philippi Augusti meritò vocati. Extant inter eiusdem Stephani epistolas num. 129. 126. 127. 128. Quare fallitur Miræus, qui & Dolensem Episcopum exemptum, & ius habere Pallij scribit. Vide quæ sup. Tract. de Translatione.

Minus periculi vertitur in Concessione Pallij, quæ fit ad vsum & vitam tantum quibusdam Episcopis; vel propriis meritis exigentibus; vel ex gratia Pontificis: qualem fuisse Theodulphi Aurelianensis & Quinquecclesiensis, supra ostendimus. Similis etiam, quæ Actardo Nannetensi, de quo supra, ab Adriano II. epist. 11. 15. his verbis. *Decus tibi Pallij solo miserationis affectu contulimus; quod non aliter tibi, nec cuiuslibet absque Metropolitans concederemus; vt scilicet habeas pro exilio & catena Pallij ornamenta; non ad Ecclesie, cui incardinandus es, perpetuum institutum, sed ad tuum specialem, certique temporis vsum.*

Eximitur præterea speciali clausula, in causis criminibus, à iudicio

nix nostræ; & quæ habentur in nupera historia Britannicarum Ecclesiarum Armachani Primatis Hiberniæ. Adde Præfationem Conciliorum Britannicæ, vbi agitur de Eboracensi quodam Archiepiscopo, qui Dolensem Ciuitatem exul sibi constituit, & in eam Pallium secum transtulit.

Metropolitanorum & Episcoporum, & Sedi Apostolicæ immediatè subiicitur; sub hac tamen conditione; nisi Apostolica Sedi ingratus extiterit: quod aliquando Nicolaus I. obiecit Hincmaro, cui simile exemptionis priuilegium concessum fuerat, vt suprâ notauimus. Vide notata in fine lib. 1. Registri Gregorij VII. Et hæc dicta sunt exempli gratia tantùm: nam plurima exempla occurrere non dubitamus.

Siue autem petatur Pallium de nouo à Metropolitanis, vel Episcopis: non tantùm Episcoporum, sed etiam Regum consensum & preces requisitas fuisse probauimus; tum propter iuramentum; tum propter priuilegia & exemptiones tribui solitas in concessione Pallij. Pertinet enim ad Reges, ne quid innouetur aduersus antiquum ordinem & statum publicum; qui non tantùm in Magistratibus, sed etiam in Sacris & Sacerdotibus consistit.

